

Tarih: Ocak 2020

Milli Reasürans T.A.Ş.
adına sahibi
F. Utku ÖZDEMİR

İnceleme Kurulu
ÜYE

Özlem CİVAN
ÜYE

Kaan ACUN
ÜYE

Muhittin KARAMAN
ÜYE

Gökhan AKTAŞ

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Güneş KARAKOYUNLU

Basım Yayın Koordinatörü
Yasemin TAHMAZ

Dizgi Sorumlusu
Yasemin TAHMAZ

Kapak Dizaynı
Umut SİLE

Baskı
CEYMA MATBAASI
Matbaacılar Sitesi
Yüzyıl Mah. 4. Cad. No. 123
Bağcılar - İstanbul

Yönetim Yeri:
Merkez
Maçka Cad. 35
34367 Şişli / İstanbul

Tel : 0-212-231 47 30 / 3 hat
E-mail : reasuror@millire.com.tr
Internet : <http://www.millire.com.tr>

Yayın Türü: Yerel süreli yayım

3 ayda bir yayımlanır.

**Dergide yer alan yazıların
içeriğinden yazı sahipleri
sorumludur.**

İÇİNDEKİLER

Sigorta ve Reasürans Şirketinde Yönetim Kurulunun Temel Görevleri ile Yönetim ve Temsil Yetkilerini Devretmesi	4
Parametrik Sigorta.....	35
Havacılık Hasarlarına İlişkin Dikkat Çeken Altı Ana Trend.....	48
Orta Doğu'da Savaş Riski Fiyatlandırması.....	54

Değerli Okurumuz,

Reasürör dergisini gönderebilmemiz amacıyla tarafımıza iletilen kişisel verilerinizin, bu kapsam ile sınırlı olmak üzere işlenebileceğini, saklanabileceğini ve paylaşılabilirliğini, konuyla ilgili Aydınlatma Beyanına;

<http://www.millire.com/KisiselVerilerinKorunmasi.html>

linkinden ulaşabileceğinizi bilgilerinize sunar, onay vermemeniz durumunda tarafımıza bilgi vermenizi rica ederiz.

Reasürör Gözüyle

Ülkemizde faaliyette bulunan sigorta ve reasürans şirketlerinin önemli bir kısmı anonim şirket statüsündedir. Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre, anonim şirketlerde bulunması gereken yasal organlardan biri de yönetim kuruludur. Dergimizin bu sayısında Sayın Dr. Soner Altaş'ın, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'ndaki yenilik ve değişikliklerin sigorta ve reasürans şirketlerinin yönetim kurullarına uygulanması, yönetim kurullarının devredilemez görev ve yetkileri, yönetim ve temsil yetkisi ile bu yetkilerin devri ve Sigortacılık Kanunu ile Sermaye Piyasası Kanunu'nun Türk Ticaret Kanunu'ndan ayrılan hükümlerinin ele alındığı çalışmasına yer verilmektedir.

Parametrik sigorta, geleneksel mal sigortalarından farklı olarak, belli bir büyüklükteki deprem veya belirli bir şiddete sahip kasırga gibi nesnel tetikleyici olayların meydana gelmesi üzerine, önceden belirlenmiş tutarı ödeyen bir sigorta türüdür. Küresel ısınmaya ve iklim değişikliğine bağlı hava risklerinin giderek daha karmaşık ve öngörülemez bir hale gelmesi, kuruluşların parametrik sigorta gibi alternatif risk transferi seçenekleri aramalarına neden olmuş ve söz konusu sigortaya ilişkin talep global ölçekte ivme kazanmıştır. Dergimizin bu sayısında Sayın Sevgi Unan'ın parametrik sigorta mekanizmaları, mevcut uygulamaları ve bunların ülkemiz açısından uyarlanabileceği alanları konu alan çalışması yer almaktadır.

Yabancı Basından Seçmeler bölümünde ise, havacılık hasarlarındaki gelişmeler ve Ortadoğu'da nakliyat sigortalarında savaş riskinin fiyatlandırılması ile ilgili iki makalenin çevirisine yer verilmiştir.

Sigorta ve Reasürans Şirketinde Yönetim Kurulunun Temel Görevleri ile Yönetim ve Temsil Yetkilerini Devretmesi

Özet

Sigortacılık Kanunu kooperatif şeklinde kurulmalarına izin verse de, ülkemizde faaliyet gösteren sigorta şirketlerinin ağırlıklı kısmı anonim şirket statüsündedir ve Sigortacılık Kanunu'ndaki özel düzenlemeler haricinde 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabidirler. Anonim şirkette bulunması zorunlu olan yasal organlardan birisi yönetim kuruldur. Sigorta ve reasürans şirketinin yönetim ve temsil organı olan yönetim kurulu, Sigortacılık Kanunu'ndaki sınırlı sayıda özel hüküm haricinde Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabidir. Bu çalışmada, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yer verilen yönetim kuruluna ilişkin yenilik ve değişikliklerin sigorta ile reasürans şirketinin yönetim kuruluna tatbiki, sigorta ve reasürans şirketini kapsamına alan yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri, yönetim ve temsil yetkisi ile bu

yetkilerin devri, yönetim kurulu karar defteri ele alınmakta, ilgili yerlerde Sigortacılık Kanunu ile Sermaye Piyasası Kanunu'nun Türk Ticaret Kanunu'ndan ayrılan hükümleri üzerinde durulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: yönetim kurulu, görev ve yetkiler, yönetim yetkisi, temsil yetkisi, yetki devri, murahhas üye, ticari mümessil, ticari vekil. **Jel Sınıflaması:** G18, K40, M14 **ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0002-4600-0466>

1. Giriş

5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 3'üncü maddesi uyarınca, Türkiye'de faaliyet gösteren sigorta şirketleri ile reasürans şirketlerinin anonim şirket veya kooperatif şeklinde kurulmaları şarttır. Sigortacılık Kanunu kooperatif şeklinde kurulmalarına izin verse de, ülkemizde faaliyet gösteren sigorta şirketlerinin ağırlıklı kısmı anonim şirket statüsündedir ve Sigortacılık Kanunu'ndaki özel düzenlemeler

haricinde 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu¹ (TTK²) hükümlerine tabidirler³. Ticaret Kanunu sisteminde anonim şirketin (tek kişilik anonim şirketler ile halka açık anonim şirketler dahil), mutlak anlamda zorunlu iki organı vardır. Bunlar yönetim kurulu ve genel kuruldur. Yönetim kurulu, sigorta ve reasürans şirketinin hem yönetim hem de temsil organıdır; yönetme işlevi sebebiyle iç, temsil yetkisi nedeniyle dış organ niteliğindedir. Genel kurul ise iç organdır; genel kurulun yürütmeye ilişkin görevleri yoktur⁴. Yönetim kurulunun yapısal yönden iyileştirilmesi ve daha mükemmel bir işleyiş düzenine kavuşturulması gerekliliğinden hareketle TTK'da anonim şirketin yönetim kurulu, hem yapısal hem de işlevsel yönden kurumsal yönetim

¹ 14 Şubat 2011 tarih ve 27846 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

² Çalışmamızda, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu için "TTK" kısaltması kullanılmıştır.

³ Altaş, 2018, s.4-5

⁴ Tekinalp, 2013, s.182-183

kuralları da gözetilerek, yeni hükümlerle düzenlenmiş; profesyonel yönetim ve tam şeffaflık özenle dikkate alınmış; yönetim kurulu toplantılarının kolayca yapılabilmesini temin amacıyla elektronik toplantı olanağı getirilmiş; yönetim kurulu üyelerinin özen yükümleri nesnel, adil ve uygulanabilir kurallara bağlanmış⁵; yönetim kurulunun şirketi yönetme ve temsil yetkileri birbirinden ayrılmış, yönetim kurulu üyelerinin şirket ortağı olma zorunluluğu ortadan kaldırılmış; tek kişilik yönetim kuruluna imkân sağlanmış, tüzel kişilerin tüzel kişilik olarak yönetim kuruluna seçilmesinin önü açılmış, belirli gruplara yönetim kurulunda temsil edilme hakkı sağlanmış; üyelere zarar sigortası yaptırma imkânı getirilmiştir⁶.

TTK'nın anonim şirketin yönetim kuruluna getirdiği bu değişiklikler ve yenilikler sigorta ve reasürans şirketlerini de ilgilendirmektedir. Sigorta ve reasürans şirketleri açısından, 5684 sayılı Kanun, özel kanun; TTK ise genel kanun niteliğindedir. TTK'nın 330'uncu maddesinde "Özel kanunlara tabi anonim şirketlere, özel hükümler dışında bu kısım hükümleri uygulanır." hükmü yer almaktadır. Dolayısıyla, sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kuruluna öncelikli olarak, varsa Sigortacılık

Kanunu'nun yönetim kuruluna ilişkin düzenlemeleri uygulayacaktır. Bazı sigorta şirketleri, halka açık olmaları ve borsa işlem görmeleri nedeniyle, ayrıca 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerine de tabidirler. Bu iki Kanun'da açıkça hüküm bulunmayan ya da doğrudan yollama yapılan hallerde ise TTK hükümleri sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kuruluna da uygulanacaktır. İşte bu çalışmamızda, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yer verilen yönetim kuruluna ilişkin yenilik ve değişikliklerin sigorta ile reasürans şirketinin yönetim kuruluna tatbiki, sigorta ve reasürans şirketini kapsamına alan yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri, yönetim ve temsil yetkisi ile bu yetkilerin devri, yönetim kurulu karar defteri ele alınmakta, ilgili yerlerde Sigortacılık Kanunu ile Sermaye Piyasası Kanunu'nun TTK'dan ayrılan hükümleri üzerinde durulmaktadır.

2. TTK'nın Yönetim Kuruluna İlişkin Temel Düzenlemelerinin Sigorta ve Reasürans Şirketinin Yönetim Kuruluna Tatbiki

Sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkilerine geçmeden önce, TTK ile anonim şirket yönetim kuruluna getirilen yeni düzenlemelerden

bazılarının sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kuruluna etkisine ve bunları sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kuruluna uygulama imkânı olup olmadığına kısaca değinilecektir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki TTK, mülga 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu (ETK⁷)'nin benimsediği yönetim kurulu sistemini (literatürdeki yaygın terimiyle board sistemi) devam ettirmiştir. Bu sistem, TTK'da organlar arası işlev ayrılığı ilkesinin kesin ve emredici hükümlere bağlanması temelinde iyileştirilmiştir. Almanya'nın çift kurullu yönetim organı (yürütme/gözetim kurulu) ve Fransa'nın genel müdürün anonim şirketin başkanı sıfatıyla birlikte özel yetkileri haiz olduğu "başkan yetkisini haiz genel müdür" anlayışı TTK Tasarısı esnasında benimsenmemiş ve yasalaştırılmamıştır⁸.

TTK, yönetim kurulunu yeni hükümlerle düzenlemiş ve bunu yaparken profesyonel yönetim ile tam şeffaflığı dikkate almıştır. Bu yenilikler ile değişikliklere ve bunların sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kuruluna etkilerine aşağıda başlıklar halinde ayrı ayrı değinilmiştir.

⁵ Altaş, 2011, s.129

⁶ Altaş, 2014/1, s.216; Altaş, 2014/2, s.578

⁷ Çalışmamızda, mülga 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu için "ETK" kısaltması kullanılmıştır.

⁸ Tekinalp, 2013, s.191-192

2.1. Asgari ve Azami Yönetim Kurulu Üye Sayısı

ETK'nın 312'inci maddesinde "Anonim şirketlerin esas mukavelesiyle tayin veya umumi heyetçe intihap edilmiş en az üç kişiden ibaret bir idare meclisi bulunur." denilerek, anonim şirket yönetim kurulunun en az üç üyeden oluşması zorunlu kılınmıştır. TTK'nın 359'uncu maddesinin birinci fıkrasında ise "Anonim şirketin, esas sözleşmeyle atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş, bir veya daha fazla kişiden oluşan bir yönetim kurulu bulunur." hükmüne yer verilmiştir. Getirilen bu düzenleme ile, ETK'nın "yönetim kurulunun en az üç üyeden oluşacağına" dair zorunluluk kaldırılmış, "bir üyeli yönetim kurulu"nun oluşumuna olanak sağlanmıştır⁹. Böylece, TTK, yönetim kurulunun oluşumu için tek üyenin varlığını yeterli görmüştür.

Ancak, TTK ile getirilen tek kişilik yönetim kurulu imkânı sigorta ve reasürans şirketinde uygulanamaz. Zira, Sigortacılık Kanunu'nun 4'üncü maddesinin birinci fıkrası uyarınca, sigorta ve reasürans şirketlerinin yönetim kurulları genel müdür dâhil beş kişiden az olamaz.

Halka açık sigorta şirketlerinde ise Sermaye Piyasası Kurulu tarafından 3/1/2014 tarihli

ve 28871 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan II-17.1 no.lu Kurumsal Yönetim Tebliği gereği, yönetim kurulu üye sayısı, her durumda beş üyeden az olmamak koşulu ile yönetim kurulu üyelerinin verimli ve yapıcı çalışmalar yapmalarına, hızlı ve rasyonel kararlar almalarına ve komitelerin oluşumuna ve çalışmalarını etkin bir şekilde organize etmelerine imkân sağlayacak şekilde belirlenir. Halka açık sigorta şirketinde yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğu icrada görevli olmayan üyelere oluşur ve icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyeleri içerisinde, görevlerini hiçbir etki altında kalmaksızın yapabilme niteliğine sahip bağımsız üyeler bulunur. Yönetim kurulu içerisindeki bağımsız üye sayısı toplam üye sayısının üçte birinden az olamaz. Bağımsız üye sayısının hesaplanmasında küsuratlar izleyen tam sayı olarak dikkate alınır. Her durumda, bağımsız üye sayısı ikiden az olamaz¹⁰.

Bütün bu düzenlemelere karşılık ne TTK'da ne de Sigortacılık Kanunu ile Kurumsal Yönetim Tebliği'nde, yönetim kurulu üye sayısının üst sınırı belirtilmemiştir. Bu nedenle, sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulunun kaç üyeden oluşacağı şirket esas

sözleşmesinde belirtilmelidir. Esas sözleşme hükmü üye sayısını seçeneklere olanak verecek şekilde (5 ilâ 7 veya 7 ilâ 11 gibi) belirleyebilir. "Yönetim kurulu en çok beş kişiden oluşur" ifadesi de TTK'ya uygundur. Buna karşılık, "Yönetim kurulu en az beş üye ile teşekkül eder" hükmü Kanun'a aykırıdır. Çünkü, bu formülde üyelerin üst sınırı belirsizdir¹¹.

2.2. Yönetim Kurulu Üyesinin Ortak Olma Zorunluluğunun Kaldırılması

ETK'nın 312'nci maddesinde "İdare meclisi pay sahibi aza ortaklardan teşekkül eder. Ancak pay sahibi olmayan kimseler aza seçildikleri takdirde bunlar pay sahibi sıfatını kazandıktan sonra işe başlayabilirler." hükmüne yer verilerek, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin şirkette pay sahibi olması şart koşulmuş idi. Dolayısıyla, ETK gereği yönetim kurulu üyelerinin ya pay sahipleri arasından seçilmesi ya da pay sahibi olmakla birlikte yönetim kurulu üyesi seçildikleri takdirde şirket paylarını edinerek pay sahibi sıfatını kazanmaları öngörülmüştü idi.

TTK ise profesyonel yönetimi ve profesyonel yönetim kurulunu benimsemiştir¹². Bu nedenle, ETK'nın öngördüğü

⁹ Altaş, 2014/3, s.272

¹⁰ Sigortacılık Kanunu'nda, sigorta ve reasürans şirketlerinin yönetim kurulunda yer alacak bağımsız yönetim kurulu üyelerine ilişkin bir hükme rastlanılmamıştır.

¹¹ Tekinalp, 2013, s.194

¹² Tekinalp, 2013, s.192

“yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olmaları”na ilişkin gereksiz zorunluluk TTK’da terk edilmiş, pay sahibi olmayan kişilerin de yönetim kurulu üyesi olarak seçilmelerine ve görev yapmalarına imkân sağlanmıştır. Bu yönüyle, sigorta ve reasürans şirketinde yönetim kurulu üyelerinin pay sahipleri dışında kişilerden seçilmesi mümkündür.

Buna karşılık, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 07/07/2015 tarihli, E.2014/15813, K.2015/8851 sayılı kararında;

TTK yönetim kurulu üyesi seçilebilmek için şirkette pay sahibi olma zorunluluğunu kaldırsa dahi, şirket esas sözleşmesine hüküm konularak “yönetim kurulu üyelerinin sadece pay sahipleri arasından seçilmesinin zorunlu tutulması”nın mümkün olduğuna ve bu hususun Yasa’ya aykırılık teşkil etmeyeceğine; esas sözleşmesinde, eski Ticaret Kanunu döneminden kalma, mülga 6762 sayılı TTK’nun 312/2. maddesine atıf yapan ya da böyle bir atıf olmadan açık bir şekilde “sadece şirket ortaklarının yönetim kurulu üyesi olarak seçileceğine” dair hüküm bulunan şirketlerde, bu hükümlerin TTK döneminde de geçerliliğini koruyacağı, yani re’sen geçersiz sayılmalarının söz konusu olmadığı ve değiştirilmedikleri müddetçe yönetim kurulu üyelerinin bu esas sözleşme hükümleri uyarınca sadece şirket ortakları arasından seçileceğine hükmetmiştir.

Bu nedenle, özellikle TTK’nın yürürlüğe girdiği 1 Temmuz 2012 tarihinden önce kurulan ve esas sözleşmelerinde “yönetim kurulu üyeleri pay sahipleri arasından seçilir” şeklinde hükümler bulunan sigorta ve reasürans şirketlerinde, pay sahibi olmayan kişileri yönetim kurulu üyeliğine seçebilmek için öncelikle esas sözleşme değişikliğine gidilmesi ve bu şekilde hükümlerin sözleşmeden çıkarılması gerektiğini belirtmekte fayda vardır.

2.3. Yönetim Kurulu Üyelerinin Türk Vatandaşı Olması

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 359’uncu maddesinin birinci fıkrasının 13 Ocak 2011 tarihinde kabul edilen ilk halinde, şirketi temsile yetkili en az bir üyenin yerleşme yerinin Türkiye’de bulunması ve Türk vatandaşı olması şart koşulmuştu. Bu itibarla, yönetim kurulunun tek üyeden oluşması durumunda bu üyenin, birden fazla üyeden oluşması durumunda ise temsile yetkili en az bir üyenin Türk vatandaşı olması ve Türkiye’de bulunması şart olacaktı. Bu hükmün getirilmesinin sebebi; işlem kolaylığını sağlamak, hukukî ve cezaî sorumluluğa ilişkin hükümlere uygulanabilirlik kazandırmak ve şirketin, pay sahiplerinin, alacaklıların menfaatlerini korumak olarak

belirtilmişti¹³.

Anılan hüküm, yabancı yatırımcıları olumsuz etkileyeceği düşüncesiyle 26/06/2012 tarihli ve 6335¹⁴ sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırılmıştır. Bu çerçevede, yabancı bir gerçek veya tüzel kişinin Türkiye’de anonim şirket kurması ve yönetim kurulu üyelerinin tamamını Türkiye’de yerleşik olmayan yabancı uyruklu kişilerden seçmesi mümkün hale getirilmiştir¹⁵.

Sigorta ve reasürans şirketleri açısından durum değerlendirildiğinde, Sigortacılık Kanunu’nda bu hükmün hilafına bir düzenlemeye rastlanmamaktadır. Sadece, Sigortacılık Kanununun 3’üncü maddesinin beşinci fıkrasında yabancı sigorta şirketlerinin ve reasürans şirketlerinin Türkiye’de faaliyet göstermesine ilişkin usûl ve esasların Cumhurbaşkanı tarafından belirleneceği ifade edilmiştir. Bunun haricinde, sigorta ve reasürans şirketlerinin yönetim kurulu üyelerinin Türkiye’de bulunmasına ve Türk vatandaşı olmasına dair bir hükme Sigortacılık Kanunu’nda rastlanılmamıştır. Bu kapsamda, tamamı olmasa da sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulu üyelerinden

¹³ Altaş, 2014/3, s.272

¹⁴ 26/06/2012 tarihli ve 6335 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 30 Haziran 2012 tarihli ve 28339 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

¹⁵ Altaş, 2014/3, s.273

bazılarının Türkiye’de yerleşik olmayan yabancı uyruklu kişilerden seçilmesinin önünde yasal bir engel bulunmadığı kanısındayız.

2.4. Tüzel Kişinin Yönetim Kurulu Üyesi Olarak Seçilmesi ve Görev Yapması

ETK’nın 312’nci maddesinde “*Pay sahibi olan hükmi bir şahıs idare meclisi azası olamaz. Fakat hükmi şahsın temsilcisi olan hakiki şahıslar idare meclisine aza seçilebilirler.*” denilerek, tüzel kişilerin -şirket ortağı olsalar dahi- yönetim kuruluna seçilmeleri yasaklanmakta, sadece tüzel kişilerin temsilcilerinin yönetim kurulu üyesi olarak seçilmesine izin verilmekte idi¹⁶. TTK’nın 359’uncu maddesi ise gerçek kişiler yanında tüzel kişilerin de tüzel kişilik olarak yönetim kurulu üyeliğine seçilmesine izin vermektedir. Dolayısıyla, TTK’nın yürürlüğe girdiği 1 Temmuz 2012 tarihinden itibaren tüzel kişiler de yönetim kurulu üyesi olarak seçilebilmektedir. Bu, TTK’nın radikal bir yeniliğidir¹⁷.

TTK’nın m.359/f.2 hükmü, tüzel kişinin yönetim kurulu üyesi olarak seçilmesi halinde, tüzel kişi ile birlikte, -bu tüzel kişi tarafından belirlenen ve tüzel kişi adına yönetim kurulunda bulunacak olan- bir gerçek

kişinin de tescil ve ilân olunmasını, bu tescil ve ilânın yapılmış olduğunun ayrıca şirketin internet sitesinde hemen açıklanmasını zorunlu tutmuştur. Zira tüzel kişi yönetim kuruluna bizzat gelemeyeceği için toplantıya katılacak olan gerçek kişi onun tarafından belirlenecek ve onun adına tescil ve ilân olunacaktır. Toplantılara sadece bu gerçek kişi katılıp oy kullanacaktır. Ancak, kullanılan oy tüzel kişinin olacaktır¹⁸. Onun kuruldaki varlığı tüzel kişinin varlığı, onun görüşü tüzel kişinin görüşü ve onun oyu tüzel kişinin oyu olarak kabul olunacaktır. Tüzel kişi bu gerçek kişiyi istediği an değiştirebilecektir¹⁹.

Sorumluluk noktasından bakıldığında ise yönetim kurulu üyesi olarak tüzel kişi sorumlu olacak; gerçek kişi temsilcinin kusuru tüzel kişinin kusuru sayılacaktır²⁰.

Buna karşılık, açık bir hüküm yer almasa da Sigortacılık Kanunu’nun 4’üncü maddesinin ikinci fıkrası ile sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulu üyelerinin “malî güç dışında sigorta şirketi ve reasürans şirketi kurucularında aranan şartları taşıması; çoğunluğunun en az dört yıllık yüksek öğrenim görmüş olması ve sigortacılık, iktisat, işletme, muhasebe, hukuk, maliye, matematik, istatistik,

aktüerya veya mühendislik alanlarında en az üç yıl deneyimi olan kişilerden seçilmesi” şart koşulduğundan, m.4/f.4 ile de murahhas üyelerin genel müdürde aranan şartları taşıması öngörüldüğünden, sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulunda tüzel kişi yönetim kurulu üyesi bulunmasına Yasa Koyucu’nun sıcak bakmadığı, dolayısıyla sigorta ve reasürans şirketinde tüzel kişi yönetim kurulu üyeliği sisteminin halihazırda uygulama imkânı bulamayacağı düşünülmektedir. İleride yapılacak bir yasa değişikliği ile Sigortacılık Kanunu’nun 4’üncü maddesinin ikinci fıkrasındaki “Yönetim kurulu üyelerinin” ibaresinin “Yönetim kurulu üyelerinin ve gerçek kişi temsilcilerinin” şeklinde değiştirilmesi halinde, sigorta ve reasürans şirketlerinde de tüzel kişi yönetim kurulu üyeliğinin önünün açılacağı düşünülmektedir.

2.5. Yönetim Kurulunda Yüksek Öğrenimli Üye Bulundurulması

TTK’nın 359’uncu maddesinin üçüncü fıkrasının ilk halinde, tam ehliyetli olma zorunluluğu yanında, yönetim kurulu üyelerinin *en az dörtte birinin yüksek öğrenim görmüş* olması da şart koşulmuş, tek üyeli yönetim kurulunda “yüksek öğrenim görmüş olma” şartı aranmayacağı

¹⁶ Gönen, 2015, s.3

¹⁷ Tekinalp, 2013, s.195-196; Kırca, 2012, s.112-113

¹⁸ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu

¹⁹ Tekinalp, 2013, s.196

²⁰ Tekinalp, 2013, s.197

öngörülmüştür²¹. Ancak, bu zorunluluk iş dünyasından gelen

²¹ Bakanlar Kurulu'nca 17/10/2005 tarihinde kararlaştırılan ve Başbakanlığın 9/11/2005 tarihli yazısı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne gönderilen Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın 359'uncu maddesinin üçüncü fıkrası "Yönetim kurulu üyelerinin ve tüzel kişi adına tescil edilecek gerçek kişinin tam ehliyetli olmaları şarttır. Yönetim kurulu üyelerinin en az yarısıyla tüzel kişi adına tescil ve ilân edilen kişinin ve tek üyeli yönetim kurulunda bu üyenin yüksek öğrenim görmüş olması şarttır." şeklinde idi. Ancak, anılan fıkra öngörülen eğitim düzeyi şartı, TBMM Adalet Komisyonu tarafından "Anadolu'da geleneksel aile şirketlerinin çoğunlukta olması; bunların ortaklarının ve yöneticilerinin de çoğunlukla yüksek öğrenim görmemiş olması ve bir girişimcinin kendi kurduğu şirketin yönetim kurulunda yer alamamasının Anayasa'nın çalışma ve teşebbüs hürriyetini düzenleyen maddede aykırı olduğu" gerekçesiyle "Yönetim kurulu üyelerinin ve tüzel kişi adına tescil edilecek gerçek kişinin tam ehliyetli olmaları şarttır. Yönetim kurulu üyelerinin en az dörtte birinin yüksek öğrenim görmüş olması zorunludur. Tek üyeli yönetim kurulunda bu zorunluluk aranmaz." şeklinde değiştirilmiş ve bu haliyle de yasalaşmıştı. Dolayısıyla, eğer Türk Ticaret Kanunu Tasarısı TBMM'ye sevk edildiği hali ile kabul edilmiş olsa idi, yönetim kurulu üyelerinin en az yarısıyla tüzel kişi adına tescil ve ilân edilen kişinin ve tek üyeli yönetim kurulunda bu üyenin yüksek öğrenim görmüş olması şart olacaktı. Böyle bir durumda da, Adalet Komisyonu raporunda belirttiği üzere, müteşebbislerin kendi kurdukları şirketin yönetim kurulunda yer alamaması gibi durumlarla karşılaşılabilirdi. Bkz. 3/5/2007 tarihli ve E.1/1138, K.123 sayılı Adalet Komisyonu Raporu.

yoğun tepkiler üzerine 26/06/2012 tarihli ve 6335 sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırılmıştır. Dolayısıyla, anonim şirketler yönetim kurulu üyelerini yüksek öğrenimli olup olmadığına bakmaksızın diledikleri kişilerden oluşturabilirler. Bu konuda üyenin *tam ehliyetli* olması yeterli kabul edilmektedir²².

Buna karşılık, Sigortacılık Kanunu'nda, sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulu üyesi olabilmek için ilave bazı şartlar getirilmiştir. Sigortacılık Kanunu'nun 4'üncü maddesine göre, sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulu üyelerinin aşağıda belirtilen şartları taşıması zorunludur:

- Müflis veya konkordato ilan etmiş olmaması,
- Tasfiyeye tâbi tutulan finansal kuruluşlarda ve hakkında Sigortacılık Kanunu'nun 20'nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkrası hükümleri uygulanan şirketlerde oy hakkının ya da sermayesinin doğrudan veya dolaylı yüzde on ve daha fazla bir oranda veya bu oranın altında olsa bile denetim ve yönetime etkili olabilecek şekilde denetim ve yönetim kurullarına üye belirleme imtiyazı veren pay sahibi olmaması,
- Taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar dahi süreli hapis veya sigortacılık mevzuatına aykırı

hareketlerinden dolayı hapis veya birden fazla adli para cezasına mahkûm edilmiş yahut cezası ne olursa olsun basit ve nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, görevi kötüye kullanma gibi yüz kızartıcı suçlar ile kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, terörün finansmanı, Devlet sırlarını açığa vurma veya vergi kaçakçılığı suçlarından dolayı hüküm giymemiş olması,

- Ayrıca, çoğunluğunun en az dört yıllık yüksek öğrenim görmüş olması ve sigortacılık, iktisat, işletme, muhasebe, hukuk, maliye, matematik, istatistik, aktüerya veya mühendislik alanlarında en az üç yıl deneyimi olan kişilerden seçilmesi şarttır.

Dolayısıyla, reasürans ve sigorta şirketinin yönetim kurulu üyelerinin tamamı için aranan ilk üç şart yanında; yönetim kurulu üyelerinin *çoğunluğunun (örneğin, yönetim kurulu beş üyeli ise en az 3'ünün)*, en az dört yıllık yüksek öğrenim görmüş olması ve sigortacılık, iktisat, işletme, muhasebe, hukuk, maliye, matematik, istatistik, aktüerya veya mühendislik alanlarında en az üç yıl deneyimi olan kişilerden seçilmesi gerekmektedir.

²² Altaş, 2014/3, s.273-274

Sigorta ve reasürans şirketinde genel müdür, yönetim kurulunun doğal üyesidir. Genel müdürün yukarıda belirtilen ilk üç şart yanında en az dört yıllık yüksek öğrenim görmüş olması, en az on yıl sigortacılık, iktisat, işletme, muhasebe, hukuk, maliye, matematik, istatistik, aktüerya veya mühendislik alanlarının en az birinde deneyim sahibi olması şarttır. Sigorta ve reasürans şirketinin varsa Murahhas Üyelerinin de genel müdürde aranan şartları taşıması zorunludur.

2.6. Yönetim Kurulu Üyeleri İçin Zarar Sigortası Yapıtırılması

TTK'nın 361'nci maddesinde "*Yönetim kurulu üyelerinin, görevlerini yaparken kusurlarıyla şirkete verebilecekleri zarar, şirket sermayesinin yüzde yirmibeşini aşan bir bedelle sigorta ettirilmiş ve bu suretle şirket teminat altına alınmışsa, bu husus halka açık şirketlerde Sermaye Piyasası Kurulunun ve ayrıca pay senetleri borsada işlem görüyorsa borsanın bülteninde duyurulur ve kurumsal yönetim ilkelerine uygunluk değerlendirilmesinde dikkate alınır.*" hükmüne yer verilerek yönetim kurulu üyelerine, şirkete verecekleri zararların güvencesi olarak, zarar sigortası yaptırma imkânı tanınmıştır.

TTK ile getirilen zarar sigortası zorunlu değildir, yaptırıp yaptırmamak tamamen

anonim şirketin ihtiyarındadır. Eğer anonim şirket halka açık ise bu durumda "yönetim kurulu üyelerinin, şirket sermayesinin yüzde yirmibeşini aşan bir bedelle sigorta ettirilmiş olması" hususu Sermaye Piyasası Kurulu'nun bülteninde, pay senetleri borsada işlem görüyorsa ayrıca borsanın bülteninde duyurulacak ve kurumsal yönetim ilkelerine uygunluk değerlendirmesinde dikkate alınacaktır²³.

TTK'daki bu düzenlemeye karşılık, Kurumsal Yönetim Tebliği'nin 4.2.8 maddesi ile halka açık anonim şirketlerde, dolayısıyla halka açık sigorta şirketlerinde, yönetim kurulu üyelerinin görevleri esnasındaki kusurları ile şirkette sebep olacakları zararın, şirket sermayesinin %25'ini aşan bir bedelle sigorta edilmesi ve bu hususun Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP)'nda açıklanması zorunlu tutulmuştur.

2.7. Birden Fazla Başkan Vekili Seçimi

ETK'nın 318'inci maddesinde "*İdare meclisi her yıl azaları arasından bir reis ve bulunmadığı zamanlarda ona vekalet etmek üzere bir reisvekili seçer.*" hükmü yer almakta idi. Bu da bazı ticaret sicili memurluklarınca "sadece bir başkan vekilinin seçileceği" şeklinde yorumlanıyordu²⁴.

²³ Altaş, 2014/3, s.276

²⁴ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu

TTK'nın 366'ncı maddesinde ise "*Yönetim kurulu her yıl üyeleri arasından bir başkan ve bulunmadığı zamanlarda ona vekâlet etmek üzere, en az bir başkan vekili seçer. Esas sözleşmede, başkanın ve başkan vekilinin veya bunlardan birinin, genel kurul tarafından seçilmesi öngörülebilir.*" hükmüne yer verilerek, birden fazla başkan vekili (eski uygulamada "başkan yardımcısı" olarak adlandırılmaktaydı) seçilmesine imkân sağlanmıştır.

Bu itibarla, sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulu, her yıl üyeleri arasından bir başkan ve bulunmadığı zamanlarda ona vekâlet etmek üzere bir veya birden fazla başkan vekili seçer. TTK, bu görevlendirmenin yıllık olarak yapılmasını öngörmektedir. Dolayısıyla, yönetim kurulu üyeleri iki veya üç yıllık bir süre için seçilmiş dahi olsalar, anılan seçimin her yıl yapılması gerekir. Yoksa, yönetim kurulu, üyelerinin görev süresiyle orantılı bir şekilde, iki ya da üç yıllık bir süre için başkan ve başkanvekili seçimi yapamaz.

2.8. Yönetim Kurulu Başkanı ile Başkan Vekilinin Genel Kurul Tarafından Seçilmesi

ETK, yönetim kurulu başkanı ile başkanvekilinin, yönetim kurulu tarafından seçilmesini öngörmüştür. TTK'ya göre de yönetim kurulu başkanı

ile başkan vekili/başkan vekilleri, kural olarak, yönetim kurulunun kendi içerisinde alaçağı bir karar üzerine seçilir.

Ancak, TTK'nın 366'ncı maddesinde "Yönetim kurulu her yıl üyeleri arasından bir başkan ve bulunmadığı zamanlarda ona vekâlet etmek üzere, en az bir başkan vekili seçer.

"hükmüne yer verildikten sonra, anılan hükmün devamında "Esas sözleşmede, başkanın ve başkan vekilinin veya bunlardan birinin, genel kurul tarafından seçilmesi öngörülebilmektedir." denilerek, yönetim kurulu başkan ve/veya başkanvekilinin/başkanvekillerinin, şirketin genel kurulu tarafından seçilmesine imkân tanınmıştır.

Bu çerçevede, sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulu başkanı ile başkanvekilinin yönetim kurulunun kendi içerisinde yapacağı bir toplantı yerine, doğrudan genel kurul tarafından da seçilmesi mümkündür. Ancak, bunun için, sigorta ve reasürans şirketinin esas sözleşmesinde, "yönetim kurulu başkanının ve başkan vekilinin veya bunlardan sadece birinin genel kurul tarafından seçileceğine" dair bir hükmün bulunması gerekir. Böyle bir hükme, kuruluş esas sözleşmesinde yer verilebileceği gibi, başlangıçta bu yönde bir hüküm yer almasa dahi sonradan esas sözleşme değişikliğine giderek bu yönde bir hüküm tesis edilmesi mümkün olabilmektedir. Sigorta ve reasürans şirketinin esas sözleşmesinde bu

yönde bir hüküm bulunmadığı takdirde ise yönetim kurulu başkanı ile başkanvekilini/başkanvekilleri yönetim kurulu tarafından seçilecektir²⁵.

2.9. Şirketi Temsilde Tek İmza ve Çift İmza Sistemi

ETK'nın 321'inci maddesinde "Anonim şirket adına tanzim edilecek evrakın muteber olması için, aksine esas mukavelede hüküm olmadıkça temsile yetkili olanlardan ikisinin imzası kâfidir." hükmü yer almakta idi.

TTK'nın 370'inci maddesinin birinci fıkrasında ise "Esas sözleşmede aksi öngörülmemiş veya yönetim kurulu tek kişiden oluşuyorsa temsil yetkisi çift imza ile kullanılmak üzere yönetim kuruluna aittir." denilerek, tek kişilik yönetim kuruluna sahip anonim şirketlerde, temsil yetkisinin tek imza ile kullanılacağı; birden fazla üyeye sahip yönetim kurullarında ise şirket esas sözleşmesinde aksine hüküm yok ise temsil yetkisinin çift imza ile kullanılacağı öngörülmüştür.

Böylece, TTK, temsil yetkisinin esas sözleşme ile düzenlenmesine ve hatta esas sözleşmede TTK m.370/f.1 hükmü dışında bir düzenlemeye yer verilmesine imkân sağlamıştır.

Sigortacılık Kanunu'nda, sigorta ve reasürans şirketinin

yönetim kurulunun, şirketi kaç imza ile temsil edeceğine dair bir hükme rastlanmamıştır. Dolayısıyla, sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulunun, şirket esas sözleşmesine konulacak bir hüküm ile temsil yetkisini tek imza ile kullanabilmesinin (tek imza sistemi) mümkün olduğu düşünülmektedir. Bu durumda, temsilde çift imza şartı aranmayacak ve esas sözleşmede yazılı hükme göre şirket tek imza ile temsil edilecektir. Sigorta ve reasürans şirketinin esas sözleşmesinde bu hususta açık bir hüküm yok ise, bu takdirde şirket çift imza ile temsil edilecektir.

2.10. Yönetim Kurulu Kararlarında Elektronik İmza Kullanımı

TTK, yönetim kurulunun toplanmasını ve karar almasını kolaylaştırmıştır²⁶. TTK'nın 1526'ncı maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarına göre, ticaret şirketleri ile gerçek ve tüzel kişi diğer tacirlere ilişkin olarak, Kanun'un zorunlu tuttuğu bütün işlemler elektronik ortamda güvenli elektronik imza ile yapılabilir, bu işlemlerin dayanağı olan belgeler de aynı usulle elektronik ortamda düzenlenebilir²⁷. Şirket adına imza yetkisini haiz kişiler, şirket namına kendi adlarına üretilen güvenli elektronik imzayla

²⁵ Altaş, 2014/3, s.280

²⁶ Tekinalp, 2013, s.193

²⁷ Kırca, 2012, s.132-133

imza atabileceklerdir. Bu durumda, kullanılacak nitelikli elektronik sertifikalarda sertifika sahibi alanı içerisine, sertifika sahibinin ismiyle birlikte temsil ettiği tüzel kişinin de ismi yazılacak, bu husus ayrıca tescil ve ilan edilecektir. Bu bağlamda, sigorta ve reasürans şirketinde yönetim kurulu kararları, üyeler tarafından elektronik imza atılarak da alınabilir.

2.11. Yönetim Kurulunun Toplantı ve Karar Yeter Sayıları

TTK'nın 390'uncü maddesinin birinci fıkrası hükmü uyarınca, eğer sigorta ve reasürans şirketinin esas sözleşmesinde aksine ağırlaştırıcı bir hüküm yok ise, yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve kararlarını toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alır. Bu kural yönetim kurulunun elektronik ortamda yapılması hâlinde de uygulanır²⁸.

Getirilen bu yeni düzenleme ile ETK'nın 330'uncü maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan, birçok güçlüğe ve istenmeyen sonuçlara yol açtığı için şiddetle eleştirilen, ağırlaştırılmış toplantı nisabına ilişkin hüküm, TTK'da değiştirilmiş ve esas sözleşmede daha ağır bir toplantı nisabı öngörülmemişse yönetim kurulunun üye tam sayısının çoğunluğu ile

toplantabilmesine kanunen olanak tanınmıştır²⁹. Zira, ETK'nın 330'uncü maddesi "esas sözleşmede aksine hüküm olmadıkça yönetim kurulunun bir karar verebilmesi için, üyelerin en az yarısından bir fazlasının hazır olması" şartını aramakta idi. Örneğin; ETK uygulamasında beş kişilik bir yönetim kurulunun toplanma yeter sayısı dört, karar yeter sayısı da üç olarak kabul edilmekte iken TTK'ya göre beş kişilik bir yönetim kurulunun toplanma yeter sayısı üç, karar yeter sayısı ise iki olarak dikate alınacaktır.

Bununla birlikte, sigorta ve reasürans şirketinin esas sözleşmesi ile yönetim kurulu toplantıları için ağırlaştırılmış yeter sayıların öngörülmesine de yasa izin vermektedir. Böyle bir durumda, TTK'nın m.390 /f.1 hükmünde öngörülen yeter sayılar değil de şirket esas sözleşmesinde öngörülen ağırlaştırılmış yeter sayılar esas alınır. Örneğin; "Yönetim kurulu üye tam sayısının üçte ikisinin katılımı ile toplanır ve kararlarını toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alır." şeklinde bir hüküm esas sözleşmeye konulduğu takdirde, yönetim kurulu toplantılarını bağlayıcı bir nitelik kazanır. Hatta, sigorta ve reasürans şirketinin esas sözleşmesinde bu konuda bir farklılaştırmaya da gidilebilir. Örneğin; "Yönetim

kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve kararlarını toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alır. Ancak, müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmalarını ve görevden alınmalarını müzakere edebilmek için yönetim kurulu üye tam sayısı ile toplanır ve kararlarını toplantıda hazır bulunan üyelerin oybirliği ile alır." şeklinde bir esas sözleşme hükmü tesis edildiği takdirde, yönetim kurulu toplantısının konusuna göre farklı yeter sayılar uygulanır.

Toplantı yeter sayılarına ilişkin bu düzenleme dışında, TTK'nın yönetim kurulu toplantılarına ve kararlarına ilişkin hükümlerinden bazıları ETK'dakiler ile aynıdır. Örneğin; ETK'da olduğu gibi TTK'ya göre de;

- Yönetim kurulunda oylar eşit olduğu takdirde o konu gelecek toplantıya bırakılır. İkinci toplantıda da eşitlik olursa söz konusu öneri reddedilmiş sayılır.
- Yönetim kurulu kararlarının geçerliliği yazılıp imza edilmiş olmalarına bağlıdır.
- Yönetim kurulu üyeleri birbirlerini temsilen oy vermeyecekleri gibi, toplantılara vekil aracılığıyla da katılamazlar.

TTK'nın 1527'nci maddesine göre, sigorta ve reasürans şirketinde yönetim kurulu toplantısı tamamen elektronik ortamda yapılabileceği gibi bazı

²⁸ Kırca, 2012, s.134

²⁹ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu

üyelerin fiziken mevcut buldukları bir toplantıya bir kısım üyelerin elektronik ortamda katılması yoluyla da icra edilebilir. TTK'da yönetim kurulu toplantısının bu olanaklardan biri kullanılarak yapılması halinde nisaplarda hiçbir değişiklik olmayacağı açıkça hükme bağlanarak, tereddütler giderilmiştir³⁰. Bu amaçla, yönetim kurulunun elektronik ortamda yapıldığı hallerde Kanun'da veya şirket esas sözleşmesinde öngörülen toplantı ile karar nisaplarına ilişkin hükümlerin aynen uygulanacağı açıkça belirtilmiştir. Dolayısıyla sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulunun elektronik ortamda yapacağı toplantılarında, eğer şirket esas sözleşmesinde aksine ağırlaştırıcı bir hüküm yok ise, toplantı yeter sayısı üye tam sayısının çoğunluğu olarak kabul edilir ve kararlar toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alınır.

TTK'nın 390'ıncı maddesinin birinci fıkrası ile getirilen yeter sayıların tek istisnası toplantı yapılmaksızın alınan

³⁰ Düzenlemenin gerekçesinde "Kısmen fiziken kısmen de elektronik ortamda katılım suretiyle yapılan toplantılarda, fiziken mevcut bulunan üyelerin toplantı nisabını oluşturmuş bulunmalarına veya tersine gerek yoktur. Toplantıya bir üye fiziken gelmişse, diğer üyeler toplantıya elektronik ortamda katılabilirler ya da tersi olabilir." denilmiştir. Bkz. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu.

-sirküler tipi- yönetim kurulu kararlarına ilişkindir. TTK'nın 390'ıncı maddesinin dördüncü fıkrasında, yönetim kurulu üyelerinden hiçbiri toplantı yapılması isteminde bulunmadığı takdirde yönetim kurulu kararlarının, kurul üyelerinden birinin belirli bir konuda yaptığı, karar şeklinde yazılmış önerisine, diğer üyelerin yazılı onayları alınmak suretiyle de verilebileceğini öngörmüş, bu konudaki yetersayı ise en az *üye tam sayısının çoğunluğu* olarak belirlemiştir. Dikkat edileceği üzere, TTK'nın toplantısız yönetim kurulu kararı için aradığı karar yeter sayısı, 390'ıncı maddenin birinci fıkrasındaki karar yeter sayısından ağırdır. Zira, 390'ıncı maddenin birinci fıkrasında "yönetim kurulunun üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanması ve kararlarını toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alması" öngörülmüş iken, toplantı yapılmaksızın alınan yönetim kurulu kararlarında "en az üye tam sayısının çoğunluğu"nun yazılı onayı şart koşulmuştur. Örneğin; beş üyeli bir sigorta şirketi yönetim kurulu TTK'nın 390'ıncı maddesinin birinci fıkrasına göre üç üyenin katılımı ile müzakerede bulunup bu üç üyeden ikisinin oyu ile karar alabiliyor iken toplantı yapılmaksızın karar almak istenmesi halinde üye tamsayısının en az çoğunluğu olan üç üyenin yazılı onayı ile karar alabilecektir.

TTK'daki bu düzenlemeye karşılık, Sigortacılık Kanunu'nda yönetim kurulu kararlarına dair özel yeter sayılar bulunmamaktadır. Sermaye Piyasası Kanunu'nun m.7/f.3 hükmü gereği ise halka açık sigorta şirketlerinin, ilişkili tarafları ile gerçekleştirecekleri Sermaye Piyasası Kurulu tarafından belirlenecek nitelikteki işlemlere başlamadan önce, yapılacak işlemin esaslarını belirleyen bir yönetim kurulu kararı almaları ve söz konusu yönetim kurulu kararlarının uygulanabilmesi için bağımsız yönetim kurulu üyelerinin *çoğunluğunun* onayı gerekir. Bağımsız yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğunun söz konusu işlemi onaylamaması hâlinde, bu durum işleme ilişkin yeterli bilgiyi içerecek şekilde kamuyu aydınlatma düzenlemeleri çerçevesinde kamuya duyurulur ve işlem genel kurul onayına sunulur. Söz konusu genel kurul toplantılarında, işlemin tarafları ve bunlarla ilişkili kişilerin oy kullanamayacakları bir oylamada karar alınır. Bu maddenin genel kurul toplantısında görüşülmesinde, toplantı nisabı aranmaz, oy hakkı bulunanların basit çoğunluğu ile karar alınır. Bu esaslara uygun olarak alınmayan yönetim kurulu ve genel kurul kararları geçerli sayılmaz. Ayrıca, Kurumsal Yönetim Tebliği uyarınca, her koşulda olağan ticari faaliyetlerinin yürütülmesi amacıyla diğer üçüncü kişiler lehine teminat,

rehin, ipotek ve kefalet verilmesine ilişkin yönetim kurulu kararlarında bağımsız üyelerin çoğunluğunun onayı aranır.

2.12. Yönetim Kurulu Toplantılarının Elektronik Ortamda Yapılması

TTK ile teknolojiye yaşanan gelişmelere paralel olarak, yönetim kurulu toplantılarının elektronik ortamda (online) yapılmasına da imkân sağlanmıştır. Sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulu toplantıları tamamen elektronik ortamda yapılabileceği gibi, bazı üyelerin fiziken mevcut buldukları bir toplantıya bir kısım üyelerin elektronik ortamda katılması yoluyla da icra edilebilir³¹. Elektronik ortamda yapılacak yönetim kurulu toplantılarına ilişkin usul ve esaslar “Ticaret Şirketlerinde Anonim Şirket Genel Kurulları Dışında Elektronik Ortamda Yapılacak Kurullar Hakkında Tebliğ³²” ile düzenlenmiştir. Anılan Tebliğin 6’ncı maddesine göre, yönetim kurulu toplantılarını elektronik ortamda yapmak isteyen sigorta ve reasürans şirketi tarafından yerine getirilmesi gereken ilk şart, bu hususta şirket esas sözleşmesine bir hüküm konulmasıdır. Bu bağlamda, yönetim kurulu toplantısına elektronik ortamda

katılma ve oy kullanma sistemini uygulayacak olan sigorta ve reasürans şirketinin esas sözleşmesinde aşağıda belirtilen hükmün yer alması gerekmektedir:

“Şirketin yönetim kurulu toplantısına katılma hakkına sahip olanlar bu toplantılara, Türk Ticaret Kanununun 1527’nci maddesi uyarınca elektronik ortamda da katılabilir. Şirket, Ticaret Şirketlerinde Anonim Şirket Genel Kurulları Dışında Elektronik Ortamda Yapılacak Kurullar Hakkında Tebliğ hükümleri uyarınca hak sahiplerinin bu toplantılara elektronik ortamda katılmalarına ve oy vermelerine imkân tanyacak Elektronik Toplantı Sistemini kurabileceği gibi bu amaç için oluşturulmuş sistemlerden de hizmet satın alabilir. Yapılacak toplantılarda şirket sözleşmesinin bu hükmü uyarınca kurulmuş olan sistem üzerinden veya destek hizmeti alınacak sistem üzerinden hak sahiplerinin ilgili mevzuatta belirtilen haklarını Tebliğ hükümlerinde belirtilen çerçevede kullanabilmesi sağlanır.”

Sigorta ve reasürans şirketi, bu maddeyi aynen esas sözleşmesine almak zorunda olup madde üzerinde herhangi bir tadilat yapamaz.

Elektronik toplantı hususunda yerine getirilmesi gereken diğer önemli şart ise yönetim kurulu toplantılarının üzerinden gerçekleştirileceği Elektronik Toplantı Sistemine ilişkindir. Elektronik Toplantı

Sistemi (ETS); sigorta ve reasürans şirketinde, yönetim kurulu toplantılarına elektronik ortamda katılmayı, öneride bulunmayı, görüş açıklamayı ve oy vermeyi teminen TTK’nın 1527’nci maddenin üçüncü fıkrası uyarınca şirketin kendi kuracağı veya bu konuda hizmet alımı yapabileceği bilişim sistemini ifade etmektedir. Elektronik toplantı sistemi bizzat sigorta ve reasürans şirketi tarafından kurulabileceği gibi, şirket, Elektronik Toplantı Sistemi’ne ilişkin üstlenmiş olduğu her türlü işlemi ve yükümlülüğü yerine getirmek amacıyla bu alanda ihtisaslaşmış şirketlerden destek hizmeti alımı da yapabilir. Elektronik Toplantı Sistemi’ni kendileri kuran sigorta ve reasürans şirketleri, Elektronik Toplantı Sistemi’nin, Ticaret Şirketlerinde Anonim Şirket Genel Kurulları Dışında Elektronik Ortamda Yapılacak Kurullar Hakkında Tebliğ’e uygunluğunu, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu veya bünyesinde asgari CISA³³ sertifikası bulunan personele sahip ve bu alanda denetim yapmaya yetkilendirilmiş şirketlerden birisine tespit ettirmek ve söz konusu kurumlar tarafından düzenlenecek teknik raporu ticaret sicili müdürlüğüne tescil ve ilan ettirmekle yükümlüdür.

³¹ Altaş, 2014/3, s.284-285

³² 29 Ağustos 2012 tarihli ve 28396 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

³³ CISA (Certified Information Systems Auditor); bilgi sistemleri denetçi sertifikasını ifade eder.

Ancak, hemen belirtelim ki, sigorta ve reasürans şirketinin esas sözleşmesinde yukarıda yazılı hükme yer verilmesi ve elektronik toplantı sisteminin oluşturulması, yönetim kurulu üyelerinin tamamının elektronik ortamda toplantı yapması zorunluluğunu doğurmaz. Hatta, ihtiyaç duyulan hallerde, yönetim kurulu üyelerinin tamamı fiziken bir araya gelerek toplantı yapıp karar alabilirler. Bu çerçevede, yönetim kurulu toplantılarına isteyen yönetim kurulu üyeleri Elektronik Toplantı Sistemi aracılığıyla elektronik ortamda katılabilirler. Üyelerden herhangi birinin toplantıya fiziken katılacağını beyan etmemesi halinde, toplantı tamamen elektronik ortamda da yapılabilir.

Yönetim kurulu toplantılarına elektronik ortamda katılmaya imkân tanıyan sigorta ve reasürans şirketinde, toplantı çağrıları, ilgili düzenlemeler (örneğin, davet yazısı, e-posta, sms, vs.) uyarınca yapılır. Çağrı ile birlikte elektronik ortamda toplantıya katılma ve oy kullanmaya ilişkin bilgi ve belgeler şirketin internet sitesinde erişime hazır bulundurulur.

Toplantıya katılma hakkı bulunan üyeler, sigorta ve reasürans şirketinin internet sitesinde hazır bulundurulacak elektronik ortamda toplantıya katılma *talepname*sini, toplantı tarihinden *bir gün öncesine kadar* güvenli elektronik imza ile imzalayarak şirketin Kayıtlı

Elektronik Posta³⁴ (KEP) hesabına iletirler. Sigorta ve reasürans şirketi, iletilen bu talepleri aldıktan sonra talepte bulunan kişinin toplantı anında Elektronik Toplantı Sistemi'ne erişmesi için gerekli tanımlamaları yapar ve hak sahibinin KEP hesabına bu durumu bildirir. Dileyen sigorta ve reasürans şirketi, yönetim kurulu toplantılarına ilişkin olarak yukarıda belirtilen usûlî işlemlerden farklı esaslar da belirleyebilir. Bunun için sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulunun bu yönde karar alması zorunludur.

Elektronik Toplantı Sistemi, toplantıya elektronik ortamda katılmayı beyan eden yönetim kurulu üyelerinin girebilmesi için toplantı çağrısında belirtilen gün ve saatten *bir saat önce* erişime açılır. Elektronik Toplantı Sistemi'nin açılması ile birlikte toplantıya elektronik ortamda katılmayı beyan eden hak sahipleri *güvenli elektronik imzalarıyla* sisteme giriş yaparlar.

Hak sahibi yönetim kurulu üyesi, elektronik ortamda katıldığı toplantıda ilgili gündeme ilişkin görüşlerini Elektronik Toplantı Sistemi üzerinden yazılı veya sesli olarak iletir.

³⁴ Kayıtlı Elektronik Posta (KEP) ;25/08/2011 tarih ve 28036 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Yönetmeliğinin 4'üncü maddesinin (i) bendinde tanımlanan kayıtlı elektronik postayı ifade eder.

Toplantıya elektronik ortamda katılan kişiler, toplantı başkanının ilgili gündem maddesine ilişkin oylamaya geçildiğini bildirmesinden sonra ilgili gündem maddesini Elektronik Toplantı Sistemi üzerinden oylarlar. Oylama sonucu ve varsa muhalefet beyanları başkan tarafından toplantı tutanağına ve /veya ilgili karara eklenir.

Yeri gelmişken, konu ile ilgili bir hususa dair değerlendirmelere de yer vermek faydalı olur. Sigorta ve reasürans şirketinde yönetim kurulu kararı alınabilmesi için toplantı yapılması şart olmayıp, sirküler tipi karar olarak adlandırılan kararların alınması da mümkündür. TTK'nın 390'ıncı maddesinin dördüncü fıkrasına göre, yönetim kurulu üyelerinden hiçbiri toplantı yapılması isteminde bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu kararları, kurul üyelerinden birinin belirli bir konuda yaptığı, karar şeklinde yazılmış önerisine, en az üye tam sayısının çoğunluğunun yazılı onayı alınmak suretiyle de verilebilir. Aynı önerinin tüm yönetim kurulu üyelerine yapılmış olması bu yolla alınacak kararın geçerlilik şartıdır. Onayların aynı kâğıtta bulunması şart değildir; ancak onay imzalarının bulunduğu kâğıtların tümünün yönetim kurulu karar defterine yapıştirilmesi veya kabul edenlerin imzalarını içeren bir karara dönüştürülüp karar defterine geçirilmesi kararın geçerliliği için gereklidir.

Bu şekilde toplantısız olarak alınacak kararlarda da Elektronik Toplantı Sistemi'nin kullanılması mümkündür. Bu çerçevede, TTK'nın 390'ıncı maddesi uyarınca yönetim kurulu üyelerinden hiçbiri toplantı yapılması isteminde bulunmadığı takdirde kurul üyelerinden birinin belirli bir konuda yaptığı karar şeklinde yazılmış önerisine üyelerce Elektronik Toplantı Sistemi'nden de güvenli elektronik imza ile onay verilebilir. Bunun için söz konusu önerinin Elektronik Toplantı Sistemi'nde erişime açılması şarttır.

Yönetim kurulu toplantılarının elektronik ortamda yapılmasında dikkat edilecek bir diğer husus ise gerekli toplantı ve karar yeter sayısının sağlanmasıdır. Toplantının elektronik ortamda yapılması farklı bir yetersayı gerektirmemektedir. Dolayısıyla, bu konudaki genel kurala göre hareket edilir. Bir başka deyişle, elektronik ortamda yapılan yönetim kurulu toplantılarında, fiziki ortamda yapılan toplantılarda olduğu gibi, sigorta ve reasürans şirketinin esas sözleşmesinde aksine ağırlaştırıcı bir hüküm yok ise yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve kararlarını toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alır. Yönetim kurulunda oylar eşit olduğu takdirde o konu gelecek toplantıya bırakılır. İkinci toplantıda da eşitlik olursa söz konusu öneri reddedilmiş sayılır.

Ayrıca, yönetim kurulu üyeleri, elektronik ortamda dahi olsa, birbirlerini temsilen oy veremezler ve toplantıya vekil aracılığıyla katılamazlar.

Yönetim kurulu toplantısına elektronik ortamda katılma ve oy kullanma sistemini uygulayacak olan sigorta ve reasürans şirketleri Elektronik Toplantı Sistemi'nde yapılan tüm işlemlere ilişkin kayıtları, toplantıya elektronik ortamda katılan hak sahiplerinin kimlik bilgilerini, elektronik ortamda, bunların gizliliğini ve bütünlüğünü sağlayarak *on yıl süreyle* saklamakla yükümlüdür.

2.13. Yönetim Kurulu Üyelerinin Görev Süresi

TTK'nın yönetim kurulu üyelerinin görev sürelerine ilişkin düzenlemesi ETK ile aynıdır. Zira, ETK'nın 314'üncü maddesinde yer alan "*İdare meclisi azaları en çok üç yıl müddetle seçilirler. Esas mukavelede aksine hüküm yoksa tekrar seçilmeleri caizdir.*" hükmüne karşılık, TTK'nın 362'nci maddesinde "*Yönetim kurulu üyeleri en çok üç yıl süreyle görev yapmak üzere seçilir. Esas sözleşmede aksine hüküm yoksa, aynı kişi yeniden seçilebilir.*" denilmiştir.

Dolayısıyla, sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulu üyeleri en çok üç yıl süreyle görev yapmak üzere seçilirler. Bu sürenin bitiminde, eğer şirket esas sözleşmesinde

aksi öngörülmemişse, yeniden seçilmeleri mümkündür. Kurumsal Yönetim Tebliği'nin 4.3.5. maddesi uyarınca, halka açık sigorta şirketlerinde, bağımsız yönetim kurulu üyelerinin görev süresi de *üç yıla* kadar olup, tekrar aday gösterilerek seçilmeleri mümkündür.

3. Sigorta ve Reasürans Şirketinin Yönetimi ve Temsili ile Yönetim ve Temsil Yetkilerinin Devredilmesi

3.1. Sigorta ve Reasürans Şirketinin Yönetim Kurulunun Yönetme ve Temsil Yetkisi

Sigorta ve reasürans şirketinin yönetilmesi ile temsil edilmesi yönetim kurulunun görevidir. TTK açısından yönetim kurulunun görev ve yetkilerinden bir kısmı devredilemez niteliktedir. Yönetim ve temsil görevi ancak istisnaen devredilebilir³⁵.

TTK'nın 365'inci maddesinde "*Anonim şirket, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur. Kanundaki istisnaî hükümler saklıdır.*" hükmü yer almaktadır. Kanunî istisnaların başında yönetimin bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişiye devri (m.367/f.1) ile murahhas üye veya müdür atanması (m.370/f.2) gelmektedir. Yine, tasfiyeye girmiş şirketlerde

³⁵ Tekinalp, 2013, s.202

tasfiye memurları da tasfiyeye ilişkin yönetim ve temsil hak ve yetkilerini kullandıklarından, söz konusu yetkileri ve hakları düzenleyen hükümler istisnalar kapsamındadır³⁶. Benzer şekilde, şirkete atanan kayyımlar da, yönetim ve/veya temsil hakları ile yetkilerini kullandıklarından istisna kapsamındadırlar.

Devir ise, iki ayrı hükme konu olmuş, TTK'nın 367'nci maddesinde yönetimin devri, 370/2 maddesinde ise temsil yetkisinin devri yer almıştır³⁷. Bu devirler, aşağıda sırasıyla detaylı olarak ele alınmıştır.

3.2. Sigorta ve Reasürans Şirketinin Yönetimi ile Yönetimin Devri

Sigorta ve reasürans şirketinin yönetimi, yönetim kuruluna ve devredilmediği takdirde tüm üyelere aittir. Diğer bir deyişle, yönetim, kural olarak yönetim kuruluna aittir. İlkenin içeriği, TTK'nın 367'nci maddesinin ikinci fıkrasında "yönetim devredilmediği takdirde yönetim kurulunun tüm üyelerine aittir" şeklinde ifade edilmiştir³⁸.

Ancak, TTK'nın bu konudaki düzenlemesi ETK'nın 319'uncu maddesinin ikinci fıkrasından bazı noktalarda farklıdır. Bu farklar şu şekilde ifade edilebilir:

- a) TTK yönetim hakkı ile temsil yetkisini birbirinden ayırmıştır. Bu hem 367'nci hem de 370'inci maddenin ikinci fıkrası hükmünden anlaşılmaktadır.
- b) Devir esas sözleşmede hüküm olmasını gerektirir ve ancak yönetim kurulu tarafından kabul edilen bir yönerge ile yapılır³⁹.
- c) Korunmaya değer menfaatlerini ikna edici bir şekilde ortaya koyan alacaklılar bu yönerge hakkında bilgilendirilir.
- d) Hüküm ile yönetim kurulu yanında ondan tamamen bağımsız, "yönetim" diye adlandırılan bir organ oluşturulmamış, yönetim kurulu ile "yönetim" arasında kesin bir ayırım bulunduğu anlayışı reddedilmiş, sadece şirketin işletme konusunun elde edilebilmesi için gerekli tüm kararların alınması hakkının, yani bir iç ilişki hakkı olan yönetimin kısmen veya tamamen devrine imkân verilmiştir⁴⁰.

Dolayısıyla, sigorta ve reasürans şirketinde, yeni getirilen bu sistemin bir gereği olarak, yönetim yetkisi ile temsil yetkisinin ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekir. Bunlardan önce çıkan hususlardan birisi ise, yönetim kuruluna tanınan devredilemez görev ve yetkililerdir. Bu görev ve yetkiler sigorta ve reasürans şirketinin yönetim

kurulunu da ilgilendirdiğinden, aşağıda ayrıca ele alınmıştır.

3.3. Sigorta ve Reasürans Şirketinin Yönetim Kurulunun Devredilemez Görev ve Yetkileri

TTK'nın yönetim kuruluna ilişkin hukuki sistemde getirdiği yeniliklerden biri, kurulun "devredilemez görev ve yetkileri"ni 375'inci maddede açıkça göstermiş olmasıdır. Bu madde ile "yönetimin devri", ETK'nın aksine, sınırlandırılmıştır. ETK sistemine göre, yönetim kurulu, yönetime ilişkin görev ve yetkilerinin hepsini devredebilir, fakat gözetim devredilemezdi. Oysa, TTK, gözetim işlevine girmeyen bazı yönetim yetkilerinin devrini de yasaklamıştır⁴¹.

TTK'nın 375'inci maddesinin kaynağı İsviçre Borçlar Kanunu'nun 716a maddesi hükmüdür⁴². TTK m.375 hükmü ile, Ticaret Kanunu'nda, organlar arasında mutlak anlamda görev ayrımı yapılmış ve genel kurul ile yönetim kurulu arasında işlev bağlamında güç yönünden "eşitlik ilkesi" benimsenerek, genel kurulun egemenliğini kabul eden "salt hakimiyet teorisi" reddedilmiştir⁴³.

TTK'nın 375'inci maddesine göre, aşağıda belirtilen görev ve

³⁶ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu

³⁷ Tekinalp, 2013, s.202

³⁸ Tekinalp, 2013, s.202

³⁹ Reisoğlu, 2011, s.122

⁴⁰ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu

⁴¹ Tekinalp, 2013, s.207-208; Tekinalp, 2012, s.127

⁴² Pulaşlı, 2012, s.581

⁴³ Pulaşlı, 2012, s.582

yetkiler, sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kuruluna ait olup, başka bir organa yahut üçüncü kişilere devredilemez ve vazgeçilemez:

- a) Şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesi.
- b) Şirketin yönetim teşkilâtının belirlenmesi.
- c) Muhasebe, finans denetimi ve şirket yönetiminin gerektirdiği ölçüde, finansal plânlama için gerekli düzenin kurulması.
- d) Müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları.
- e) Yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi.
- f) Pay, yönetim kurulu karar ve genel kurul toplantı ve müzakere defterlerinin tutulması; yıllık faaliyet raporunun ve kurumsal yönetim açıklamasının düzenlenmesi ve genel kurula sunulması; genel kurul toplantılarının hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi.
- g) Borca batıklık durumunun varlığında mahkemeye bildirimde bulunulması.

TTK'da yedi bent halinde sayılmış bulunan yönetim kurulunun bu görev ve yetkileri devredilemez ve yönetim kurulundan alınamaz niteliktedir.

Diğer bir ifade ile sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulu, bu görev ve yetkileri Murahhaslara, üst düzey yöneticilere, komitelere veya müdürlere devredemeyeceği gibi; genel kurulda, yönetim kurulunun bu görev ve yetkilerine el koyamaz, onu bunlardan yoksun bırakamaz ve esas sözleşme ile genel kurula veya kurulacak kurullara veya komitelere devredemez. Ayrıca, yönetim kurulu bu yetkilerden feragat da edemez⁴⁴.

Bundan başka, sigorta ve reasürans şirketinin ortakları kendi aralarında özel olarak yaptıkları pay sahipleri sözleşmesiyle de bu emredici kuralların aksine bir sözleşme oluşturamazlar. Yani bu konuyla ilgili esas sözleşmeye konulamayan emredici hükümlere aykırı düzenlemeler, ortaklar arasında düzenlenmiş olan özel sözleşmede de yer alamazlar. Tersine bir yaklaşımla öngörülen özel hükümlerin, tarafları ve üçüncü kişileri bağlaması düşünülemez⁴⁵.

Yasa koyucu, TTK m.375 ile, genel kurul-yönetim kurulu ilişkisinde her şeye kadir bir genel kurul tipi oluşturarak ona prensip itibarıyla bütün kararları alma yetkisini tanıyan modeli reddetmiş; onun yerine organlar arasında işlevler ayrılığına dayalı eşitlikçi modeli benimsemiş olmaktadır. Bu suretle, çoğunluk pay sahipleri-

nin, genel kurulu kullanarak maddede sayılan konularda azlığın aleyhine olarak yönetime müdahale etme imkânları, ellerinden alınmıştır⁴⁶.

Ancak, 375'inci madde, anılan görevlerin ifası ve yetkilerin kullanılmasında, yönetim kurulunun hiç kimseden yararlanamayacağı, bu görev ve yetkiler için ne gerekiyorsa hepsinin bizzat yönetim kurulu tarafından yerine getirileceği anlamına gelmez. Özellikle, sigorta ve reasürans şirketinde, yönetim kurulunun 375'inci maddede sayılan görev ve yetkileri yerine getirirken başkalarından yararlanması kaçınılmazdır. Bunun çaresi ise TTK m.366/2'de sunulan imkândan faydalanarak yönetim kuruluna bağlı komite ve komisyonları kurmaktır⁴⁷.

Sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kuruluna tanınan söz konusu devredilemez görev ve yetkiler aşağıda başlıklar halinde izah edilmiştir.

3.3.1. Şirketin Üst Düzeyde Yönetimi ve Bununla İlgili Talimatların Verilmesi

Yönetim kurulu, sigorta ve reasürans şirketinin üst düzeyde yönetiminden ve bu yönetimin gereği olan talimatların verilmesinden sorumludur. Şirketin "üst düzeyde yönetimi" ile kastedilen, günlük

⁴⁴ Pulaşlı, 2012, s.582

⁴⁵ Eriş, 2014, s.2328

⁴⁶ Kırca ve diğerleri, 2013, s.538

⁴⁷ Kırca ve diğerleri, 2013, s.540

yönetim olmayıp, stratejik planda, yani şirketi ana amaca başarı ile ulaştıran, bunun için planlamanın, finansmanın, üretimin bir arada uyumla kullanılmasını sağlayıcı yönetim ve buna ilişkin politikaların belirlenmesidir. Yasadaki “bununla ilgili talimatlar” ibaresi ise uygulama, düzeltme, güçlendirme, artırma, azaltma vb. talimatların verilmesi anlamına gelmektedir. Bu hüküm sadece borsa şirketleri veya halka açık ya da büyük şirketler için öngörülmemiş olup geneldir⁴⁸.

Yönetim kurulunun üst düzeyde yönetimi kullanmasında en önemli araç talimat verimdir. Çünkü sigorta ve reasürans şirketinin stratejisinin icra edilmesi, talimatların yönetim kademesindeki ilgililere verilmesiyle gerçekleşir. Talimatlar ya yönetim kurulunca hazırlanan iç yönergede belirlenmiş olur ya da somut direktifler olarak günlük şirket yaşamında yazılı veya sözlü şekilde yönetim kurulu başkanı, yönetim kurulu komiteleri ya da yönetimdeki diğer yetkili kişiler tarafından yönetim kademelerindeki kişilere yöneltilir⁴⁹. Talimatlar, yönerge, genelge veya sirküler benzeri adı altında yazılı olabileceği gibi sözlü de olabilir; hatta zımnen de verilebilir⁵⁰.

3.3.2. Sigorta ve Reasürans Şirketinin Yönetim Teşkilâtının Belirlenmesi

Yönetim kurulu, sigorta ve reasürans şirketinin amacına uygun yönetim organizasyonundan sorumludur. Bu organizasyon, yasal ifadeyle, sigorta ve reasürans şirketinin yönetim teşkilâtının belirlenmesi, yönetimin yapısı, hiyerarşi ve kararların oluşması usulüyle ilgilidir⁵¹.

Yönetim teşkilâtı, sigorta ve reasürans şirketinin yönetim şemasını, yani görev yerlerinin adlarını, kimin kime karşı sorumlusu olduğunu gösteren genel yönetim tablosunun adıdır⁵². Bu nedenle, “yönetim teşkilâtı”, TTK m.367/1 hükmünde söz edilen ve yönetim kurulunun hazırlayıp çıkaracağı “iç yönerge”den farklıdır⁵³.

Buna göre, yönetim kurulunun devredilemez görevleri arasında yer alan sigorta ve reasürans şirketinin muhasebe düzeni, finansal denetimi ve planlaması; mevcut olması halinde, bağlı şirketlerin veya şirketler topluluğu hesaplarına ilişkin hususların, gözetim ilkelilerinin tespiti ve şirket organizasyonunun yapısına ilişkin bu düzenlemenin bir yönetim kurulu kararıyla alınması ve gerekli komite ve

kurulların teşkilat şemasında gösterilmesi gerekir. Sigorta ve reasürans şirketinin organizasyonunun yapısına ilişkin bu düzenlemenin bir yönetim kurulu kararıyla alınması ve karar defterine yazılması gerekir⁵⁴.

Yönetim kurulunun, esas sözleşmede bir hüküm bulunması gerekmeksizin alacağı bir kararla hazırlayabileceği şirket organizasyon şemasında bulunması gereken asgari hususlar şöyledir:

- a) Sigorta ve reasürans şirketinin iç organizasyonuna ilişkin görev dağılımını gösterir detaylı bir şemada, yönetim kadroları belirlenmeli, alt ve yan hiyerarşik kadro ve kurullar ile münferit kadrolardaki yetkililerin konu ve finansman alanlarına ilişkin görev ve yetkileri yer almaktadır.
- b) Her kadronun ve kurulların ayrıntılı görev ve yetkileri açıkça tanımlanmış ve tespit edilmiş olmalıdır.
- c) Özellikle raporlama sistemi ortaya konulmalıdır. Burada, sigorta ve reasürans şirketinin yönetiminin yönetim kuruluna rapor verme yükümlülüğü periyodik olarak düzenlenmelidir⁵⁵.

⁴⁸ Tekinalp, 2013, s.208-209; Tekinalp, 2012, s.128

⁴⁹ Pulaşlı, 2012, s.585

⁵⁰ Kırca ve diğerleri, 2013, s.542

⁵¹ Pulaşlı, 2012, s.585

⁵² Tekinalp, 2013, s.209; Tekinalp, 2012, s.128

⁵³ Pulaşlı, 2012, s.585

⁵⁴ Pulaşlı, 2012, s.585-586

⁵⁵ Pulaşlı, 2012, s.586

3.3.3. Muhasebe, Finans Denetimi ve Şirketin Yönetiminin Gerektirdiği Ölçüde, Finansal Plânlama İçin Gerekli Düzenin Kurulması

TTK, yönetim kuruluna yönetim ile ilgili bazı düzenlerin kurulması görevini vermiştir. Bunlar, muhasebe, finans denetimi ve finansal planlama düzenleridir. Anılan düzenler, sigorta ve reasürans şirketinin finansal yapısına ilişkin işlevlerdir⁵⁶.

Yönetim kurulu, sigorta ve reasürans şirketinin finansmanından en üst derecede sorumlu organ olup, muhasebe düzenini, finansal denetim ve planlamasını devamlı surette düzenlemek zorundadır⁵⁷.

Muhasebe, sigorta ve reasürans şirketinin dolayısıyla onun işletmesinin malvarlığı durumunun ve buna ilişkin işlem ve hareketlerin yansıtıldığı ticari defterler sistemidir. Bu sistem fiziki veya elektronik ortamda tutulan hesaplarla gerçekleşir⁵⁸. Mevzuata uygun biçimde finansal tabloların (bilanço ve gelir tablosu) çıkarılması ve hazırlanması için gerekli düzenin kurulması da anılan görev ve yetkiye dahildir⁵⁹. Muhasebenin hangi ortamda tutulacağını da yönetim kurulu

karara bağlar. Muhasebenin belirlenmesi ve programlanması, muhasebenin TTK 515'inci maddede öngörülen dürüst resim ilkesine göre belirlenmesini de içerir. "Düzenin kurulması" sözcüğünden de anlaşıldığı üzere, devredilemez olan "düzenin kurulması görevi"dir; yoksa muhasebenin tutulması devredilebilir ve yönetimin devri halinde bu husus açıkça ifade edilir⁶⁰. Hüküm, sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kuruluna defterleri bizzat tutmak ve finansal tabloları bizzat hazırlayıp çıkarmak görevini kesinlikle yüklemesiz. Hiç kuşkusuz, yönetim kurulu muhasebe düzeninin kurulmasında uzman kişilerden yararlanabilir. Hatta, kendisi bu husustaki bilgiye hiç veya yeterince sahip değilse, uzman kişilerden yararlanmak, özen borcunun bir gereğidir⁶¹.

Sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulu, finansal denetleme için gerekli düzeni kurmakla da yükümlüdür. Finans modern işletmeciliğin bir gerçeğidir ve büyüklük kriterine bağlı tutulamaz. Sigorta ve reasürans şirketinin finansal yönetiminin denetlenmesi; finansmanın nasıl, hangi kaynaklardan, hangi maliyetle sağlandığını, likiditenin, nakit akışının, nakit akışı ile borç vadelerinin uyumunun kontrol altında tutulmasını, finansman yükünün azaltılmasını ve

önlemlerin sonuçlarının değerlendirilmesini kapsar. Sigorta ve reasürans şirketinin ihtiyacı olduğu halde finans denetimi yapacak iç denetim mekanizmasının kurulmaması, yönetim kurulunun sorumluluğunu gerektirir⁶².

Finansal planlama; bütçe ve onun değişik bir boyutu olan iş planının uygulanmasına ilişkin programlama ve likiditenin sağlanması ve güvence altına alınması faaliyetinin ve alınacak önlemlerin belirlenmesidir. Finansal planlama da TTK'da yönetim kurulunun görevi olarak öngörülmüş ve bu görevin devredilemeyeceği belirtilmiştir. Bütçe ve iş planı, büyük olsun küçük olsun şirket için vazgeçilmez önemdedir. Çünkü finansal planlama yapmayan bir sigorta ve reasürans şirketi, bütçenin kaynaklarını tespit etmemiş ve güvence altına almamış demektir⁶³.

3.3.4. Müdürlerin ve Aynı İşleve Sahip Kişiler ile İmza Yetkisini Haiz Bulunanların Atanmaları ve Görevden Alınmaları

Sigorta ve reasürans şirketlerinde, genel olarak, yönetim kurulunun yetki ve görevleri, içeriden veya dışarıdan kişilere kısmen veya tamamen devredilebilmektedir⁶⁴.

⁵⁶ Tekinalp, 2013, s.209

⁵⁷ Pulaşlı, 2012, s.588-589

⁵⁸ Tekinalp, 2013, s.209; Tekinalp, 2012, s.129

⁵⁹ Kırca ve diğerleri, 2013, s.547

⁶⁰ Pulaşlı, 2012, s.589

⁶¹ Kırca ve diğerleri, 2013, s.548

⁶² Tekinalp, 2013, s.209-210; Tekinalp, 2012, s.129

⁶³ Tekinalp, 2013, s.210; Tekinalp, 2012, s.130

⁶⁴ Pulaşlı, 2012, s.590

TTK “müdürler” kelimesi ile üst yöneticiler dahil müdürleri ifade etmiş ve bu sebeple bu nitelikteki müdürlerin atanmalarını yönetim kurulunun devredilemez yetkileri arasında saymıştır. Böylece, yönetim kurulu üst düzey yöneticilerini seçme sorumluluğunu taşır⁶⁵.

Ancak, öğretilerde bu hususa dair farklı görüşler bulunmaktadır. Pulaşlı’ya göre, anonim şirketi, dolayısıyla sigorta ve reasürans şirketini temsile yetkili kişiler olarak sadece müdürler değil, aynı zamanda imzaya yetkili olan tüm kişiler ve bu arada ticari mümessil ve ticari vekiller de bu kapsama dahildir⁶⁶. Ancak, Tekinalp’e göre, her “müdür” sıfatını taşıyanın atanması ve görevden alınması TTK m.375/1-d kapsamında mütalaa edilemez. Zira, bu özellikle büyük sigorta şirketlerinde sorun meydana getirir. Bu nedenle, “üst düzey” ölçüsü büyüklükleri başta olmak üzere özellik ve niteliklerine göre şirket temelinde belirlenir. Ayrıca, hükümdeki “müdürler”i, “şube müdürleri” ile karıştırmamak gerekir. Çünkü şube müdürleri, şubeyi yönetmek ve temsile etmekle görevli olup, sigorta ve reasürans şirketinin tümünü kapsayan bir yetkiyi haiz olmayan mevzii yöneticilerdir⁶⁷. Tekinalp, “imza yetkisini haiz kişi” ibaresinin de dar yorumlanması ve iç ilişkide

kalan imzaların kapsam dışında tutulması gerektiği görüşündedir⁶⁸. Anılan görüşlere biz de katılmaktayız.

3.3.5. Yönetimle Görevli Kişilerin, Özellikle Kanunlara, Esas Sözleşmeye, İç Yönergelere ve Yönetim Kurulunun Yazılı Talimatlarına Uygun Hareket Edip Etmediklerinin Üst Gözetimi

Üst gözetim, yönetimin tüm yetkilerini kanunlara, idari tasarruflara, sigorta ve reasürans şirketinin esas sözleşmesine, kural ve talimatlara uygun olarak kullanıp kullanmadığının iç denetim sistemince izlenmesi ve denetlenmesi; bir anlamda kendi kendini gözetimidir (oto-gözetim). Bu görev, en geniş anlamda hukukilik incelemesi olarak düzenleyici (normatif) bir görevdir⁶⁹.

Üst düzeyde yönetimin bir parçası olan, onunla bağlantısı bulunan bu gözetim, yönetim kurulunun temel görevlerindedir. Ancak bu sayede yöneticilerin iş ve işlemlerinin hukuka ve şirketin çıkarlarına uygunluğu sağlanabilir. Gözetim, üst gözetimle sınırlıdır; günlük iş akışının, münferit iş ve işlemlerin gözetimi, yani günlük gözetim, üst gözetime dahil değildir⁷⁰.

3.3.6. Pay, Yönetim Kurulu Karar ve Genel Kurul Toplantı ve Müzakere Defterlerinin Tutulması; Yıllık Faaliyet Raporunun ve Kurumsal Yönetim Açıklamasının Düzenlenmesi ve Genel Kurula Sunulması; Genel Kurul Toplantılarının Hazırlanması ve Genel Kurul Kararlarının Yürütülmesi

Ticari defterler yanında yönetim kurulu karar, genel kurul toplantı ve müzakere ve nihayet pay defterinin tutulması; yıllık faaliyet raporunun, kurumsal yönetim açıklamasının düzenlenip genel kurula sunulması, genel kurul toplantılarının hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi yönetim görevi kapsamındadır. Ticari defterlerin tutulması, yani muhasebenin yürütülmesi yönetim kurulunun devredemeyeceği görevlerindedir. Bu konuda Ticaret Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın ortak tebliği olan Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ uygulanır. Söz konusu görev bir taraftan defterlerin muhasebenin temeli olmaları sebebiyle düzen içinde tutulmalarıyla, diğer taraftan hesap verebilirlik ve şeffaflık ilkesiyle ilgilidir. Hüküm yönetim kurulunun özen borcu ile de sıkı ilişki içindedir ve sorumluluk doğuran kaynaklardan biridir⁷¹.

⁶⁵ Tekinalp, 2013, s.210

⁶⁶ Pulaşlı, 2012, s.590

⁶⁷ Tekinalp, 2013, s.211; Tekinalp, 2012, s.130-131

⁶⁸ Tekinalp, 2013, s.211; Tekinalp, 2012, s.130-131

⁶⁹ Tekinalp, 2013, s.212; Tekinalp, 2012, s.131

⁷⁰ Kırca ve diğerleri, 2013, s.560

⁷¹ Tekinalp, 2013, s.212; Tekinalp, 2012, s.131

3.3.7. Borca Batıklık Durumunun Varlığında Mahkemeye Bildirimde Bulunulması

Sermayenin kaybı ve borca batıklık, sigorta ve reasürans şirketinin varlığı için hayati önemde olduğundan ve bu olumsuz durumda yönetim kuruluna gerekli önlemleri almak ve genel kurula iyileştirici önerilerde bulunmak, nihayet gereğinde sigorta ve reasürans şirketinin kötü finansal durumunu mahkemeye bildirip gerekiyorsa konkordato istemek görevleri düştüğünden, devredilemez niteliktedir⁷².

3.4. Sigorta ve Reasürans Şirketinde Yönetim Yetkisinin Üyelere veya Üçüncü Kişilere Devredilmesi

Çalışmamızın önceki kısımlarında da değinildiği üzere, anonim şirket olan sigorta ve reasürans şirketleri, kural olarak, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur. “Kurul organ” olması noktasında, “yönetim görev ve yetkisi” kurul olarak icra edilir. Bu itibarla, TTK’nın m.367/f.2 hükmünde de açıkça ifade edildiği üzere, sigorta ve reasürans şirketinin yönetimi ve temsili devredilmediği takdirde yönetim kurulunun tüm üyelerine aittir. Bir diğer deyişle, sigorta

⁷² Tekinalp, 2013, s.212; Tekinalp, 2012, s.131

ve reasürans şirketi, “iş sahibi” konumunda olan yönetim kurulu tarafından yönetilir. Bu yönetim görevinin kapsamına genel olarak, “sigorta ve reasürans şirketinin işlerinin çevrilmesi” ve “sigorta ve reasürans şirketinin amacına ulaşılması için gerekli kararların alınması” girer. Sigorta ve reasürans şirketinin amacına ve hedeflerine ulaşması için zorunlu olan bu görevlerin yerine getirilmesi doğrudan doğruya yönetim kuruluna aittir ve bunların icrası için, yönetim kurulunun toplantı yapıp karar almasına da gerek yoktur⁷³.

Bununla birlikte, TTK’nın m.367/1 hükmü, yönetim kuruluna, sigorta ve reasürans şirketinin yönetimini, bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya yönetim kurulu üyesi olması şartı olmaksızın üçüncü bir kişiye ya da kişilere devretme imkânı getirmektedir. Diğer bir ifadeyle, TTK’da yönetim kurulu, yönetim haklarıyla temsil yetkilerini muhakkak kendisi kullanmak zorunda değildir; gereğinde devredilebilen yetkilerini tamamen devredip, bir gözetim organı olarak çalışabilme olanağına sahiptir. Dolayısıyla, TTK sistemi, yönetim kurulunun Alman hukukundaki iki organlı sisteme göre oluşturulmasına kısmen de olsa olanak vermekte ve yönetim kurulu üyelerini, Amerika Birleşik Devletleri’nde uygulanan, yönetim ve

⁷³ Pulaşlı, 2012, s.596-597

temsil hakkını haiz olan (intern, executive) ve haiz olmayan (extern, non-executive) üyeler ayrımına tabi tutmaya da elverişli kılmaktadır⁷⁴.

Yönetimin devri demek, yönetiminin yürütülmesinin (devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkiler hariç olmak üzere), yani yönetim kurulunun aldığı kararların uygulanmasının ilgililere bırakılması değil, doğrudan işlevinin, yani karar alma yetkisinin bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişilere bırakılması demektir⁷⁵. Yönetimin devri, “kısmen” veya “tamamen” olabilir⁷⁶. Bir başka deyişle, yönetim kurulu, sigorta ve reasürans şirketinin yönetimini tümüyle yukarıda sayılan kişilere devredebileceği gibi bir kısmını da devredebilir. Her iki halde de, yönetimi devralanlar, yani delegeler organ konumunu alırlar⁷⁷. Yönetimin bu anlamda devri, organsal işlevin devridir. Devir, kural olarak temsil yetkisinin

⁷⁴ Pulaşlı, 2012, s.614

⁷⁵ Tekinalp, 2013, s.212-213; Kırcı ve diğerleri, 2013, s.592

⁷⁶ Reisoğlu’na göre “375. madde, yönetim kurulunun vazgeçilemez yetkilerinin başka bir organa-genel kurula veya diğer bir kurula devredilemeyeceğini öngörmektedir. Yönetim kurulunun, yönetim ve temsil yetkisini devrinde 375. madde göz önünde tutulacak, yönetim kurulunun devredilemeyen görev ve yetkileri tamamen devredilen yönetim yetkisi içinde yer almayacaktır.” Reisoğlu, 2011, s.122-123

⁷⁷ Tekinalp, 2013, s.212-213; Kırcı ve diğerleri, 2013, s.592

devrini içermez. Bunun için temsil yetkisinin 370'inci maddeye göre ayrıca veya aynı işlemde açıkça belirtilmek suretiyle devri gerekir. Bu konuya birazdan değinilecektir.

Yönetim kısmen veya tamamen bir veya daha fazla yönetim kurulu üyesine devredilmişse, yönetimi bu şekilde devralan üyeler çift şapkaya sahip olurlar. Delegeler, bir taraftan yönetim kurulu üyesi sıfatıyla devredilemeyen görev ve yetkileri haiz ve sorumludurlar, diğer taraftan da devredilmiş olan görev ve yetkiler dolayısıyla görevli, yetkili ve sorumludurlar⁷⁸.

Yönetimin üçüncü kişiye devri ise iki şekilde anlaşılabilir. İlk olarak, yönetim, yönetim kurulu üyesi olmayan ancak sigorta ve reasürans şirketinde görev sahibi bir kişiye (örneğin; genel müdüre veya müdürlere) devredilebilir; ikinci olarak da şirket dışından bir üçüncü kişiye devredilebilir⁷⁹.

3.5. Sigorta ve Reasürans Şirketinde Murahhas Üye Atanması

Yönetim bahsine girmişken murahhas üye kavramına da kısaca değinmek gerekir. ETK'nın 319/2 hükmünde yer alan "*murahhas*" ve "*murahhas müdür*" kelimelerinin ifade ettiği kişi hem temsil yetkisi hem de idare işleri kendisine

devredilmiş olan kişiyi tanımlamaktaydı. Bu yönüyle, murahhasa veya murahhas müdüre yapılan devir, hem idare hakkının hem de temsil yetkisinin devredildiği anlamına gelmekteydi. Oysa, TTK sisteminde sadece "yönetim" in devredildiği kişi artık "murahhas" değildir; böyle adlandırılmaz. TTK'ya göre bir kişinin murahhas olabilmesi için ona hem yönetim işlevi hem de temsil yetkisi devredilmelidir. Zira, murahhasın ve delegenin amaca uygun çalışabilmesi için yönetim işlevinin de kısmen veya tamamen devredilmiş olması icap eder⁸⁰.

TTK'nın m.370/2 hükmü uyarınca, yetkinin devredildiği üye "murahhas üye", yönetim kurulu üyesi olmayan (üçüncü) kişi ise "murahhas müdür" olarak isimlendirilir⁸¹.

Tekinalp'e göre, "devir", yani delegasyon, yetkili organın, münhasıran kendisi tarafından yerine getirilmesi gereken görev ve yetkiler dışında kalan görev ve yetkileri, kısmen veya tamamen başkasına bırakması; bu kişinin de kendisine bırakılan görev ve yetkiler için onun yerine kaim olması; bırakanın ise o görev ve yetkiler bakımından "görevsizleşmesi-yetkisizleşmesi" ve "sorumsuzlaşması" demektir⁸².

3.6. Yönetim Yetkisinin Devrinin Temsil Yetkisinin Devri Sonucunu Doğurmaması

Yönetimin devri, temsil yetkisinin de devredilmesi sonucunu doğurmaz. Yönetim ya bir ya da birkaç yönetim kurulu üyesine veya bir üçüncü kişiye yahut kişilere devredilebilir. Temsil yetkisi TTK'nın m.370/2 hükmüne göre ayrıca devredilmemişse, yönetimin devri ile temsil yetkisi de devredilmiş olmaz; TTK böyle bir karine koymamıştır⁸³.

Ancak, yönetimin devriyle birlikte temsil yetkisinin devri mecburiyeti bulunmamakla beraber, şu da bir gerçektir ki birçok durumda, alınan kararın icrası için temsil yetkisinin kullanılması gerekebileceğinden, doğal ve amaca uygun olanı, yönetim yetkisiyle birlikte temsil yetkisinin de devredilmesi yahut temsil yetkisi devredilirken aynı zamanda yönetim yetkisinin de devredilmesidir⁸⁴.

3.7. Sigorta ve Reasürans Şirketinde Yönetimin Devrinin Maddi Şartları

TTK'ya göre sigorta ve reasürans şirketinde yönetimin devredilebilmesi için üç şartın bir arada gerçekleşmesi gerekir:

⁷⁸ Tekinalp, 2013, s.219

⁷⁹ Tekinalp, 2013, s.220

⁸⁰ Tekinalp, 2013, s.220

⁸¹ Kırca ve diğerleri, 2013, s.628

⁸² Tekinalp, 2013, s.218-219

⁸³ Tekinalp, 2013, s.214

⁸⁴ Kırca ve diğerleri, 2013, s.594

- 1) Esas sözleşmede yönetimin devrine ilişkin bir hüküm bulunmalıdır.
- 2) Devir, devir sonucu yönetimin alacağı durumu düzenleyen, yani kimin kime bağlı olacağını ve görev alanlarıyla tanımlarını gösteren özel bir iç yönerge bağlamında yapılmalıdır.
- 3) Devir bir yönetim kurulu kararı ile gerçekleştirilmeli ve bu karar esas sözleşmeye uygun olmalıdır⁸⁵.

Dolayısıyla, TTK'nın m. 367/f.1 hükmü uyarınca, sigorta ve reasürans şirketinin yönetiminin devri için, öncelikle şirket esas sözleşmesinde "yönetimin kısmen veya tamamen devredilebileceğine" dair bir hükmün⁸⁶ bulunması, bulunmuyor ise de bu yönde bir hüküm tesis edilmesi gerekir. Bu hususta sadece genel kurul kararı almak yeterli olmaz. Esas sözleşmeye konulacak hükmün "yönetim devredilir veya devredilebilir" söylemini veya benzer bir lafzı kullanmış olması yeterlidir; ayrıntılı bir cümleye ihtiyaç yoktur⁸⁷.

⁸⁵ Tekinalp, 2013, s.213; Tekinalp, 2012, s.132

⁸⁶ Sigorta ve reasürans şirketinin esas sözleşmesine konacak hükümde, yönetimin kısmen ve/veya tamamen devredilebileceği hususu yanında, devrin bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine ya da yönetim kurulu üyesi olmayan üçüncü kişilere yapılabileceği açıkça belirtilmelidir. Esas sözleşme hükmünde, devrin sadece yönetim kurulu üyelerine yapılabileceği de belirtilebilir.

⁸⁷ Tekinalp, 2013, s.214

Yine, TTK'nın m.367/f.1 hükmü gereğince, anılan esas sözleşme hükmü yanında, sigorta ve reasürans şirketinin yönetimini düzenleyen bir iç yönergenin de yönetim kurulu tarafından hazırlanıp uygulamaya konması gerekir. Bu yönergede; sigorta ve reasürans şirketinin yönetimi için gerekli olan görevler tanımlanır ve yerleri gösterilir, özellikle de kimin kime bağlı ve bilgi sunmakla yükümlü olduğu belirtilir. Yönerge, pazarlamayı, muhasebenin yapısını, işleyişini, görev tanımlarıyla şemasını içerir; "yönetimi" bir bütün halinde düzenler. Yönergede örgüt şemasının verilmesi yeterli değildir; karar ve atama yetkileri ile işletmenin teknik, ticarî ve hukukî açıdan yönetimine ilişkin esaslar da yer almalıdır. Bu tasarruf murahhasların yetki alanlarının da açıkça belirlenmesinde önem kazanır. Örgütlenme yönergesinin tescil ve ilânı gerekli değildir. Ancak, düzenleme bu yönergenin kim tarafından karara bağlanacağına ilişkin bir açıklığı içermemektedir. Bu yönergeyi genel kurul veya yönetim kurulu onaylayabilir. Bu onay hiçbir organ açısından o organa özgülenmiş ve devredilemeyecek bir yetki taşımaz. Devir, esas sözleşmede açıkça öngörüldüğüne göre, devir yönergesi bakımından gerekli esas sözleşmesel dayanak sağlanmış demektir. Önemli olan devirdir. Bu da esas sözleşmede öngörülen bir hükümle, "meşruiyet" temelini

kazanmış olmaktadır. Teşkilât yönergesi bu devri uygulamaya ilişkin hükümlerini göstermesi bakımından önemlidir⁸⁸. Bu iç yönergeler yabancı ülkelerde yaygındır ve yönetim kurulu dahil tüm şirket mensupları bu yönergelere uyarlar. Nitekim, Türkiye'de de bankalar, sigorta şirketleri ve büyük şirketler benzer bir uygulama içindedir⁸⁹.

TTK'nın m.367/f.1 hükmü gereği, sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulu, talep edilmesi halinde, pay sahiplerini ve korunmaya değer menfaatlerini ikna edici bir biçimde ortaya koyan alacaklıları, bu yönerge hakkında, yazılı olarak bilgilendirir. Yönerge hakkında bilgi verilmesi konusunda kanun pay sahipleriyle alacaklılar arasında bir fark yapmıştır. Pay sahiplerinin bu hususta "korunmaya değer menfaat"leri bulunduğu ilişkin güçlü bir karine vardır. Alacaklılarda böyle bir karine mevcut değildir. Bu sebeple, yönetim örgütü hakkında pay sahipleri bilgilendirilmelidir. Alacaklılar ise korunmaya değer menfaatleri bulunduğunu ikna edici bir şekilde ortaya koyarlarsa bilgilendirilirler. Menfaatin, istenen konu ve olgu ile ilgisi de göz önüne alınmalıdır. Sorumluluk davalarında ve iflâsta pay sahipleri ile alacaklıların menfaati somutlaşır. Bilgi verme yükümü yönergenin bir kopuyasının verilmesini zorunlu

⁸⁸ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu

⁸⁹ Tekinalp, 2013, s.215

kılmaz. Ayrıca haklı sebeplerin varlığında (örneğin; bir alacaklının açtığı bir davada bu yönerge eden bir rakibin yararlanmasında olasılığının bulunması gibi) talebin reddedilmesi de mümkündür⁹⁰.

Ancak, belirtelim ki, “iç yönerge” mecburiyeti, sadece yönetim kurulunun sigorta ve reasürans şirketini yönetme görevine ilişkindir. Yoksa, sigorta ve reasürans şirketinin temsili için *-şirketi temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanları sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarının temsil ile görevlendirilmesine dair istisna hariç-* böyle bir yönerge zorunluluğu bulunmamaktadır. Sigorta ve reasürans şirketinin temsil edilmesinde ilerleyen bölümlerde detaylı olarak açıklanacaktır.

3.8. Sigorta ve Reasürans Şirketinin Yönetim Kurulunun Ticarî Mümessil ve Vekil Atama Yetkisi

TTK'nın 368'inci maddesine göre, sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulu, ticarî mümessil ve ticarî vekiller atayabilir. Yönetim kuruluna yasa ile tanınan bu yetki devredilemez niteliktedir. Nitekim, TTK'nın 375'inci maddesinin (d) bendinden

⁹⁰ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu

“müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ile görevden alınmaları”nın yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkilerinden olduğu açıkça anlaşılmaktadır. Yönetimin 367'nci maddeye göre devredilmiş olması da, yönetim kurulunun söz konusu yetkisini ortadan kaldırmaz⁹¹.

3.9. Sigorta ve Reasürans Şirketinde Yönetim Kurulunun Temsil Yetkisi ve Devri

Sigorta ve reasürans şirketi, yönetim kurulu tarafından temsil edilir. Bu hüküm, üçüncü kişilerle tek, iki veya çok taraflı hukuki işlemler yapılmasını, taahhütler verilmesini, sigorta ve reasürans şirketinin mahkemelerde, Devlet kurum ve kuruluşlarında, yani en geniş anlamı ile dış ilişkilerde temsil edilmesini ifade eder⁹².

Bununla birlikte, yönetim kuruluna tanınan bu temsil yetkisi devredilebilir. Temsil yetkisinin devri, yönetim kurulunun bu yetkisinin bir veya daha fazla yöneticiye devredilmesi demektir. Yönetimin devredilmesinden farklı olarak, temsil yetkisini devralan “muraahhas” sıfatını almaktadır⁹³.

Sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulu, temsil

⁹¹ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu

⁹² Tekinalp, 2013, s.221

⁹³ Tekinalp, 2013, s.221

yetkisini bir veya daha fazla muraahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere de devredebilir. Ancak, TTK'nın m. 370/f.2 hükmü, böyle bir durumda “*en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olması*”nı şart koşturmuştur. TTK'nın bu düzenlemesi, esasında, ETK'nın 319'uncu maddesinin ikinci fıkrası hükmünün tekrarıdır⁹⁴. Anılan düzenleme, ayrıca TTK'nın 367'nci maddesi gereği devredilebilen yönetim hakkını temsil yetkisi ile tamamlamak amacıyla öngörülmüştür. Dolayısıyla, yönetim kurulu, sigorta ve reasürans şirketini temsil etme noktasında, varsa bir ya da birden fazla muraahhas azayı ya da genel müdürü görevlendirebilir. Yönetim kurulu, yukarıda belirtilen temsilciler dışında, temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanları sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarını atayabilir. Bu şekilde atanacak olanların görev ve yetkileri, 367'nci maddeye göre hazırlanacak iç yönergede açıkça belirlenir. Bu durumda

⁹⁴ ETK'nın 319'uncu maddesinin ikinci fıkrasında “Esas mukavele ile temsil salahiyetinin ve idare işlerinin hepsini veya bazılarını idare meclisi azası olan muraahhaslara veya pay sahibi olmaları zaruri bulunmayan müdürlere bırakabilmek için umumi heyete veya idare meclisine salahiyet verilebilir. Bu gibi kayıtlar bulunmadığı takdirde 317'nci madde hükmü tatbik olunur.” hükmü yer almaktadır.

iç yönergenin tescil ve ilanı zorunludur. İç yönerge ile ticari vekil ve diğer tacir yardımcılarını atanamaz. Bu şekilde yetkilendirilen ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarını da ticaret siciline tescil ve ilan edilir. TTK'nın m.371/f.7 hükmü uyarınca, söz konusu kişilerin, sigorta şirketine ve üçüncü kişilere verecekleri her tür zarardan dolayı yönetim kurulu müteselsilen sorumludur⁹⁵⁻⁹⁶.

⁹⁵ TTK'nın 13 Ocak 2011 tarihinde kabul edilmiş olan ilk halinde yer almayan bu fıkra hükmü, 10/9/2014 tarihli ve 6552 sayılı İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun'un 131'inci maddesi ile TTK'nın 371'inci maddesine eklenmiştir.

⁹⁶ 6552 sayılı Kanun ile TTK'nın 371'inci maddesine eklenen yedinci fıkranın gerekçesinde "Şirketler tarafından ticari vekillik görevi verilen kişiler tarafından yapılan hangi işlemlerin yetki kapsamında olduğunun üçüncü kişilerce bilinmesi ve yetkisiz temsil nedeniyle yaşanan mağduriyetlerin önlenmesi amacıyla temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyeleri ile şirkete istihdam ilişkisi ile bağlı olanların ve yetki sınırlarının, bu kişilerin görev yaptıkları pozisyonlara ilişkin görev tanımı, yetki ve sorumlulukların Türk Ticaret Kanununun 367'nci maddesi uyarınca hazırlanacak iç yönergede açıkça belirtilmek şartıyla, ticaret siciline tescil ve ilan edilebilmesine imkân sağlayan hüküm Tasarıya yeni 95'inci madde olarak eklenmiştir." denilmiştir. Komisyon Raporu: İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu,

Konuyla ilgili olması bakımından, ticari vekil ve diğer tacir yardımcılarını kısaca değinilmesi faydalı olacaktır. Ticari vekil ve diğer tacir yardımcılarını ilişkin hükümlere 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 551 ve devamı maddelerinde yer verilmiştir. Bu nedenle, anılan müesseselere Ticaret Kanunu'nda ayrıca yer verilmemiştir. TTK'nın birinci maddesinde "*Türk Ticaret Kanunu, 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun ayrılmaz bir parçasıdır.*" denilmiş, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 646'ncı maddesinde ise "*Bu Kanun, 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun Beşinci Kitabı olup, onun tamamlayıcısıdır.*" hükmüne yer verilmiştir. Dolayısıyla, temsil ile ilgili olarak 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK) ile 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (TBK)'nun temsil ile ilgili hükümlerinin dikkate alınması gerekir. Türk Medeni Kanunu'nun 49 ve 50'nci maddelerine göre; tüzel kişiler, kanuna ve kuruluş belgelerine göre gerekli organlara sahip olmakla, fiil ehliyetini kazanırlar ve iradelerini organları aracılığıyla kullanırlar. Organlar, hukukî işlemleri ve diğer bütün fiilleriyle tüzel kişiyi borç altına sokarlar. Tüzel kişiliğe sahip olan anonim şirketler fiil

ru, Esas No: 1/931, Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı: 4, S.Sayısı: 639

ehliyetlerini organları vasıtasıyla kullanırlar. Hukuk sistemimize göre, organın iradesi, bizzat tüzel kişinin iradesi hükmündedir ve onun tarafından beyan olunmuş gibi sonuçlar meydana getirir.

Türkiye Noterler Birliği'nin noterlere gönderdiği 26/06/ 2013 tarihli ve (6) sayılı Genelgede avukatların ticari vekil olarak değerlendirildiği anonim şirketlerde, dolayısıyla sigorta ve reasürans şirketinin mülga 6762 sayılı Kanunda karşılığı bulunmayan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 368'inci maddesinin, "Yönetim kurulu, ticari müessil ve ticari vekiller atayabilir." hükmünü içermesi, 375'inci maddesinin de yönetim kurulunun bu görev ve yetkisini devredemeyeceğini öngörmesi nedeniyle ticari vekillerin yönetim kurulu tarafından atanmasının icap ettiği, bu nedenle sigorta ve reasürans şirketinin ticari vekilleri ile ilgili olarak noterliklerde düzenlenecek vekaletnamelerde, mutlaka yönetim kurulunun kararının aranması ve Noterlik Kanunu'nun 79'uncu maddesi hükmüne göre dayanak olarak işleme eklenmesi gerektiği yönünde görüşünün olduğunu belirtmekte fayda vardır.

Ticari vekiller veya diğer tacir yardımcılarını, sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulunun izni olmaksızın, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak, kendilerinin ya da bir

üçüncü kişinin hesabına işletmenin yaptığı türden bir iş yapamayacakları gibi, kendi hesaplarına bu tür işlemleri üçüncü kişilere de yaptırmazlar. Buna aykırı davranırlarsa sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulu, TBK'nın 553'üncü maddesi uyarınca, aralarındaki hukuki ilişkiden doğan hakları saklı kalmak kaydıyla, uğradığı zararın giderilmesini isteyebileceği gibi, bunun yerine, ticari vekilin veya diğer tacir yardımcısının kendi hesabına yaptığı veya üçüncü kişilere yaptırdığı işlerin kendi hesabına yapılmış sayılmasını ve bu işler dolayısıyla aldıkları ücretin verilmesini veya aynı işlerden doğan alacağın devredilmesini isteyebilir.

Yönetim kurulu, ticari temsilcilerin, ticari vekillerin ve diğer tacir yardımcılarının yetkilerini, aralarındaki hizmet, vekâlet, ortaklık ve benzeri sözleşmelerden doğan hakları saklı kalmak koşuluyla, her zaman geri alabilir. Ancak, TBK'nın 554'üncü maddesinde de ifade edildiği üzere, sigorta ve reasürans şirketinin fiil ehliyetini kaybetmesi (örneğin; yönetim organının toplanamaması, gerekli yetersayıyı yitirmesi gibi nedenlerle yokluğu), ticari temsilcilerin, ticari vekillerin ve diğer tacir yardımcılarının yetkisini sona erdirmez.

3.10. Sigorta ve Reasürans Şirketinin Temsilcilerinin Tescil ve İlanı

TTK'nın 373'üncü maddesinin birinci fıkrasında “*Yönetim kurulu, temsile yetkili kişileri ve bunların temsil şekillerini gösterir kararının noterce onaylanmış suretini, tescil ve ilân edilmek üzere ticaret siciline verir.*” hükmüne yer verilmektedir. Bu itibarla, yönetim kurulu, sigorta ve reasürans şirketini temsile yetkili kişileri ve bunların temsil şekillerini gösterir bir karar almak ve bu kararın noterce onaylanmış suretini, tescil ve ilân edilmek üzere ticaret siciline vermek zorundadır. Anılan fıkra, ETK'nın 323'üncü⁹⁷ maddesinden alınmış, ancak şirketin kabul ettiği imza düzenini belirtmek amacıyla “*ve bunların temsil şekillerini gösterir kararının noterce onanmış suretini*” ibaresi eklenmiştir. Çünkü, ETK'nın 323'üncü maddesinin birinci cümlesi, yönetim kurulunun temsile yetkili kişilerinin bu hususu sicile bildireceğini belirtmekle birlikte, anılan maddenin ikinci cümlesi birinci cümleden bağımsız, pek de anlam taşımayan bir hüküm konumunda

⁹⁷ ETK'nın 323'üncü maddesinde de “İdare meclisi, şirketi temsile salahi-yetli kimseleri, tescil edilmek üzere ticaret siciline bildirir. Temsil salahi-yetine müteallik kararın noterlikçe tasdik edilmiş suretinin de sicil me-muruna verilmesi lazımdır.” hükmü-ne yer verilmiştir.

kalmakta ve burada yazılı me-tinden neyin tescil edileceği anlaşılmamakta idi⁹⁸.

TTK'nın 371'inci maddesi-nin yedinci fıkrası uyarınca, si-gorta ve reasürans şirketinin yö-netim kurulu, ayrıca, temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya sigorta ve reasü-rans şirketine hizmet akdi ile bağlı olanları sınırlı yetkiye sa-hip ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarını olarak atayabilir. Bu şekilde yetkilendirilen ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarını da ticaret siciline tescil ve ilan edilir.

Diğer yandan, TTK'nın 373'üncü maddesinin ikinci fıkrasında “*Temsil yetkisinin ticaret sicilinde tescilinden sonra, ilgili kişilerin seçimine veya atanmalarına ilişkin her-hangi bir hukukî sakatlık, şir-ket tarafından üçüncü kişilere, ancak sakatlığın bunlar tara-fından bilindiğinin ispat edil-mesi şartıyla ileri sürülebilir.*” denilmiştir. Anılan hüküm ye-ni olup, temsile yetkili kişile-rin seçimlerine ve atanmaları-na ilişkin hukukî sakatlıkların üçüncü kişilere karşı ileri sürü-lemeyeceği, sürülebilmesi için hukukî sakatlığın onlar tara-fından bilindiğinin ispatlanma-sı gerektiği kuralını getirmek-tedir. Hukukî sakatlık ne kadar ağır olursa olsun bunun üçün-cü kişiye karşı ileri sürüleme-mesi, üçüncü kişiye izleyeme-yeceği, belirleyemeyeceği ve

⁹⁸ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu

yargılayamayacağı bir yükümlülük yüklenmesini engellemek ve işlem güvenliği ile adaleti sağlamak amaçlarına yöneliktir⁹⁹.

3.11. Sigorta ve Reasürans Şirketini Temsilde Kullanılacak İmzanın Şekli

Sigorta ve reasürans şirketinin temsil edilebilmesi için bu yetkinin kullanılması gerekir. Temsil yetkisinin kullanılması, kısaca sigorta ve reasürans şirketinin imzasının atılması demektir. Sigorta ve reasürans şirketi bir tüzel kişi olduğu için, onun imzası, şirketin ticaret unvanı (kaşe) altında imzaya yetkili kimselerin imzalarının atılması suretiyle gerçekleşir¹⁰⁰.

TTK'nın 372'nci maddesi gereğince, sigorta ve reasürans şirketi tarafından düzenlenecek belgelerde “*şirketin merkezinin*”, “*sicile kayıtlı olduğu yerin*” ve “*ticaret sicili numarası*”nın gösterilmesi zorunludur. Sigorta ve reasürans şirketi adına imza atmaya yetkili olanlar ise, şirketin unvanı altında imza atarlar.

TTK'nın m.372/f.1 hükmünde “40. maddenin ikinci fıkrası hükmünün saklı” olduğu belirtilmiştir. TTK'nın yol lamada bulunulan 40'ıncı maddesine göre;

- Sigorta ve reasürans şirketinin açıldığı günden itibaren

onbeş gün içinde, şirketin ve seçilen ticaret unvanının, şirket merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve ilân ettirilmesi,

- Ticaret unvanı ile birlikte şirket adına imzaya yetkili kimselerin imzalarının notere onaylatılarak ticaret sicili müdürlüğüne verilmesi ya da şirket adına imza atmaya yetkili kişinin /kişilerin, şirketin ticaret unvanını ve bunun altına atacağı imzayı, noter onayı şartı aranmaksızın ticaret sicili müdürü yahut yardımcısı huzurunda yazılı beyanda bulunmak suretiyle vermesi,
- Merkezi Türkiye’de bulunan sigorta ve reasürans şirketinin şubelerinin buldukları yerin ticaret siciline tescil ve ilân olunması, ticaret unvanı ile birlikte şube adına imzaya yetkili kimselerin imzalarının notere onaylatılarak ticaret sicili müdürlüğüne verilmesi,
- Merkezleri Türkiye dışında bulunan sigorta ve reasürans şirketinin Türkiye’deki şubelerinin, kendi ülkelerinin kanunlarının ticaret unvanına ilişkin hükümleri saklı kalmak şartıyla, yerli ticarî işletmeler gibi tescil olunması, bu şubeler için yerleşim yeri Türkiye’de bulunan tam yetkili bir ticarî mümessil atanması, şirketin birden çok şubesi varsa, ilk şubenin tescilinden sonra açılacak şubeler yerli ticarî işletmelerin

şubeleri gibi tescil olunması gerekmektedir.

3.12. Sigorta ve Reasürans Şirketini Temsil Yetkisinin Kapsam ve Sınırları

TTK'nın temsil yetkisinin kapsam ve sınırlarına ilişkin 371'inci maddesi esas olarak ETK'nın 321'inci maddesinden alınmış¹⁰¹, ancak TTK ile birlikte “ultra vires” kuralının kaldırılması nedeniyle yeni hükümlere de yer verilmiştir. TTK'nın 371'inci maddesinin birinci fıkrasında, “*Anonim*

¹⁰¹ETK'nın 321'inci maddesinde “Temsile yetkili olanlar şirketin maksat ve mevzuuna dahil olan her nevi işleri ve hukuki muameleleri şirket adına yapmak ve şirket unvanını kullanmak hakkını haizdirler.

Temsil yetkisinin tahdidi, hüsnüniyet sahibi üçüncü şahıslara karşı hüküm ifade etmez. Ancak temsil yetkisinin sadece merkezin veya bir şubenin işlerine hasrolduğuna veya müştereken kullanılmasına dair tescil ve ilan edilen tahditler muteberdir.

Anonim şirket adına tanzim edilecek evrakın muteber olması için, aksine esas mukavelede hüküm olmadıkça temsile yetkili olanlardan ikisinin imzası kafidir.

Temsile yetkili olanlar tarafından yapılan muamelenin esas mukavele veya umumi heyet kararına aykırı olması, hüsnüniyet sahibi üçüncü şahısların o muameleden dolayı şirkete müracatına mani olamaz.

Temsile veya idareye yetkili olanların vazifelerini yaptıkları sırada işledikleri haksız fiillerden anonim şirket mesul olur. Şirketin rücu hakkı mahfuzdur.” hükmü yer almakta idi.

⁹⁹ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu

¹⁰⁰ Tekinalp, 2013, s.221

şirketi temsile yetkili olanlar, şirketin amacına ve işletme konusuna giren her tür işleri ve hukukî işlemleri, şirket adına yapabilir ve bunun için şirket unvanını kullanabilirler.” denilmektedir. Anılan fıkra temsile yetkili olan kişilerin yapabilecekleri iş ve işlemlerin şirketin rücu edebilmesi ve edememesi yönünden sınırını göstermektedir. Ultra vires kuralı kalktığı için, artık sigorta ve reasürans şirketinin hak ehliyetinin sınırını işletme konusu çizmemektedir. Dolayısıyla sigorta ve reasürans şirketinin, imza yetkisine rücu edeceği veya edemeyeceği sınırını, şirketin amacı ve işletme konusu belirler. Esas sözleşmenin konu hükmüne aykırı işlemlerle bu sınırın aşılması halinde şirketin rücu hakkı vardır. Bir başka deyişle, sigorta ve reasürans şirketinin amacı ve işletme konusu dışında yapılan işlemlerde üçüncü kişiye karşı sigorta ve reasürans şirketi sorumludur; ancak, sınırı aşan temsil yetkisini haiz kişiye karşı şirket rücu talebinde bulunabilir. Bu manada, temsil yetkisinin kapsamı, “sigorta ve reasürans şirketinin amacına ve işletme konusuna” giren her çeşit işler ve hukukî işlemlerdir¹⁰².

Temsile yetkili olanların, her zaman için temsil kapsamı dışına çıkması ve şirketin işletme konusu dışındaki işlemlerde

bulunması olasıdır. Kanun, bu durumda, yani “temsile yetkili olanların, üçüncü kişilerle, işletme konusu dışında yaptığı işlemler”in de şirketi bağlayacağına hükmetmiştir. Ancak, üçüncü kişilerin, işlemin işletme konusu dışında bulunduğunu bilmesi veya durumun gereğinden bilebilecek durumda bulunması ve bu hususun ispat edilmesi halinde, yapılan işlem sigorta ve reasürans şirketini bağlamaz. Buna karşılık, sigorta ve reasürans şirketinin esas sözleşmesinin ilân edilmiş olması, bu hususun ispatı açısından, tek başına yeterli delil kabul edilmez. Çünkü, sigorta ve reasürans şirketinin amaç ve konusunda sicil müspet işlevini icra etmez; yani ilân edildiği için üçüncü kişi şirketin amaç ve konusunu bilmek zorunda değildir¹⁰³. Bir diğer deyişle, temsil yetkisi dışa dönük olduğundan, daha çok üçüncü kişilerin menfaatleriyle ilgilidir. Bu nedenle, içerik itibariyle temsil yetkisinin bölünmesi veya sınırlandırılması mümkün ise de, bunun ticaret siciline tescil ve ilanı mümkün değildir; edilse dahi, iyi niyetli üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmez. Örneğin, sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulu üyelerinden (A)’nın ancak 1.000.000 TL’ye kadar işlem yapma yetkisi olduğu, (B)’nin ise sadece teknik ve ticari işlemlerle ilgili sözleşmeler yapabileceği şartı

konulamaz. Konulsa ve sicile tescil ve ilan edilse dahi, iyi niyetli üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmez. İçerik itibariyle temsil yetkisinin sınırlandırılması iç ilişkide hüküm ifade eder ve bu temsil yetkisine sahip olanlar için bir talimat niteliği taşır¹⁰⁴.

Sigorta ve reasürans şirketi adına yapılan işlemlerin, bazen şirket esas sözleşmesine yahut genel kurul kararına aykırı olması da mümkündür. Ancak, temsile yetkili kişiler tarafından yapılan işlemin esas sözleşmeye veya genel kurul kararına aykırı olması, iyi niyet sahibi üçüncü kişilerin o işlemde dolayı şirkete başvurmalarına engel değildir. Kanuna ve esas sözleşmeye aykırı işlemler dolayısıyla sigorta ve reasürans şirketinin, temsile yetkili olanlara rücu hakkı saklıdır.

Temsil yetkisinin sınırlandırılması, genel kaide olarak, iyi niyet sahibi üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmez. Ancak, temsil yetkisi, sadece merkezin veya bir şubenin işlerine özgülenmiş veya merkez ile şube tarafından birlikte kullanılması kararlaştırılmış ve bu hususlar tescil ve ilân ettirilmiş ise, bu sınırlamalar geçerli olur. Bir başka deyişle, tescil ve ilan edilen bu sınırlamalar, iyi niyet sahibi olsalar dahi, üçüncü kişilere karşı hüküm ifade eder. Temsile veya yönetime yetkili olanların, görevlerini yaptıkları sırada

¹⁰² Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu

¹⁰³ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu

¹⁰⁴ Pulaşlı, 2012, s.618-619

işledikleri haksız fiillerden sigorta ve reasürans şirketi sorumludur. Ancak şirketin rücu hakkı saklıdır.

Yönetim kurulu, ayrıca, temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya sigorta ve reasürans şirketine hizmet akdi ile bağlı olanları sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarını olarak atayabilir. Bu şekilde atanacak olanların görev ve yetkileri, 367'nci maddeye göre hazırlanacak iç yönergede açıkça belirlenir. Bu durumda iç yönergenin tescil ve ilanı zorunludur. İç yönerge ile ticari vekil ve diğer tacir yardımcılarını atanamaz. Bu şekilde yetkilendirilen ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarını da ticaret siciline tescil ve ilan edilir. Bu kişilerin, şirkete ve üçüncü kişilere verecekleri her tür zarardan dolayı yönetim kurulu müteselsilen sorumludur.¹⁰⁵

4. Sigorta ve Reasürans Şirketinin Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkisi Dışında Kalan Konular

TTK, organlar arasında işlevlerin ayrılığı ilkesini kabul

¹⁰⁵ TTK'nın 13 Ocak 2011 tarihinde kabul edilmiş olan ilk halinde yer almayan bu fıkra hükmü, 10/9/2014 tarihli ve 6552 sayılı İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun'un 131'inci maddesi ile TTK'nın 371'inci maddesine eklenmiştir.

etmiştir. Bir başka deyişle, TTK'nın getirdiği bu yeni düzenleme ile organlar arasında işlev ayrımı yapılmış ve her iki organa da devredilemez birtakım görev ve yetkiler verilmiştir. Ayrıca, TTK'nın 391'inci maddesinde "*diğer organların devredilemez yetkilerine giren ve bu yetkilerin devrine ilişkin*" yönetim kurulu kararlarının batıl olacağı açık bir şekilde vurgulanmıştır.

Dolayısıyla, sigorta ve reasürans şirketinin genel kurulu, yönetim kuruluna ait devredilemez yetkileri kendisine çekemeyeceği gibi, sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulu da genel kurulun yetkilerini yüklenemez. TTK'nın 408'inci maddesinin ikinci fıkrasında, şirket genel kurulunun devredemeyeceği görev ve yetkiler şu şekilde sayılmıştır:

- Esas sözleşmenin değiştirilmesi.
- Yönetim kurulu üyelerinin seçimi, süreleri, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları.
- Kanunda öngörülen istisnalar dışında denetçinin seçimi ile görevden alınması.
- Finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, yıllık kâr üzerinde tasarrufa, kâr payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kâra katılması dâhil,

kullanılmasına dair kararların alınması.

- Kanunda öngörülen istisnalar dışında sigorta ve reasürans şirketinin feshi.
- Önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı.

Ancak, genel kurulun devir ve terk edemeyeceği yetkiler sayılanlarla sınırlı değildir. Zira, TTK'nın muhtelif maddeleri ile genel kurula verilen görev ve yetkiler de bulunmaktadır. Nitekim, 408'inci maddede bu husus dikkate alınmış ve "çeşitli hükümlerde öngörülmuş bulunan devredilemez görevler ve yetkilerin" saklı olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, 28/11/2012 tarihli ve 28481 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmeliğin 30'uncu maddesinde, genel kurulun devredemeyeceği görev ve yetkilerden bazılarını toplu bir şekilde yer verilmiştir. Bahsi geçen Yönetmelik maddesine göre, sigorta ve reasürans şirketi genel kurulu aşağıda yazılı olan görev ve yetkilerini başka bir organa veya kişilere devredemez:

- Esas sözleşmenin değiştirilmesi.
- Yönetim kurulu üyelerinin seçimi, görevden alınması ile ücret, huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi ve ibraları hakkında karar verilmesi.

- c) Kanunda öngörülen istisnalar dışında denetçinin seçimi.
- ç) Finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporuna, yıllık kâr üzerinde tasarrufa, kâr payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kâra katılması dâhil, kullanılmasına dair kararların alınması.
- d) Kanunda öngörülen istisnalar dışında şirketin sona ermesine ve tasfiyeden dönülmesine karar verilmesi.
- e) Önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı.
- f) Esas sözleşme ile görev süreleri belirlenmemiş ise yönetim kurulu üyelerinin üç yılı aşmamak üzere görev sürelerinin belirlenmesi.
- g) Aksi kanunlarda öngörülmedikçe; her türlü tahvil, finansman bonoları, varlığa dayalı senetler, iskonto esaslı üzerine düzenlenenler de dâhil, diğer borçlanma senetleri, alma ve değiştirme hakkını haiz senetler ile her çeşit menkul kıymetlerin çıkarılması veya bu hususta yönetim kuruluna yetki verilmesi¹⁰⁶.
- ğ) Birleşme, bölünme, tür değiştirme kararlarının alınması.
- h) Hakimiyet sözleşmesinin onaylanması.

- 1) Genel kurulun çalışma esas ve usullerine ilişkin iç yönergenin onaylanması veya değiştirilmesi.
- i) Sermayenin azaltılmasına ilişkin yönetim kurulunca hazırlanan raporun onaylanması.
- j) Şirketin tescil tarihinden itibaren iki yıl içinde bir işletme veya aynın esas sermayenin onda birini aşan bir bedel karşılığında devralınmasına veya kiralanmasına ilişkin yapılmış sözleşmelerin onaylanması.

Bu yönüyle, sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulu alacağı karar ile şirket esas sözleşmesini değiştiremez, yönetim kurulu üyelerinin şirketten alacağı ücreti veya huzur hakkını belirleyemez, istisnalar dışında denetçiyi seçemez, kâr dağıtamaz, şirketi feshedemez, birleşme, bölünme, tür değiştirme işlemi yapamaz. Bu türden bir karar alındığı takdirde TTK'nın 391'inci maddesi uyarınca, anılan kararlar genel kurulun devredilemez yetkilerine girdiğinden, yönetim kurulu kararı batıl sayılır ve hüküm doğurmaz¹⁰⁷.

5. Sigorta ve Reasürans Şirketinin Yönetim Kurulu Tarafından Karar Defteri Tutulması, Onaylanması ve Saklanması

Tüzel kişi tacir olmaları noktasında, sigorta ve reasürans

şirketleri tarafından gerekli ticari defterlerin tutulması yasal bir zorunluluktur. TTK'nın 64'üncü maddesinin dördüncü fıkrasında yönetim kurulu karar defterinin ticari defterlerden olduğu açıkça vurgulanmıştır. 19 Aralık 2012 tarihli ve 28502 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ'in 4'üncü maddesinin birinci fıkrasında; anonim şirketlerin, dolayısıyla sigorta ve reasürans şirketlerinin yönetim kurulu karar defteri tutmakla yükümlü oldukları açıkça belirtilmiştir.

Yönetim kurulu karar defteri, Ticari Defterlere İlişkin Tebliğde, "yönetim kurulunun şirket yönetimi ile ilgili olarak aldığı kararların yazılacağı ciltli ve sayfa numaraları teselsül eden defter" olarak tarif edilmektedir. Tebliğe göre, sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulu karar defterindeki kayıtların en az aşağıdaki bilgileri içermesi şarttır:

- a) Karar tarihi,
- b) Karar sayısı,
- c) Toplantıda hazır bulunanlar,
- ç) Kararın içeriği,
- d) Üyelerin imzaları.

Sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulunun, her kararı oybirliği ile alması hayatın olağan akışına uygun düşmez. Bu bağlamda, her yönetim kurulu üyesi alınan karara ilişkin muhalefetinin bir şerh ile karar metnine geçirilmesini isteyebilir. Üyelerin şerh yazma talebi hiçbir sebeple reddedilemez, şerh yazılmasına engel

¹⁰⁶ Sermaye Piyasası Kanunu'nun m.31/f.3 hükmü uyarınca, borçlanma aracı niteliğindeki sermaye piyasası aracı ihraç yetkisi, esas sözleşme ile yönetim kuruluna süreli veya süresiz olarak devredilebilir.

¹⁰⁷ Altaş, 2014/1, s.227

olunamaz. Şerh, sahibi dışında hiç kimse tarafından değiştirilemez.

Kararın, üyelere birinin yaptığı öneri üzerine diğerlerinin yazılı onayı ile veya bazı üyelerin elektronik ortamda katılması suretiyle alındığı durumlarda ise bu husus ayrıca belirtilir. Kararın, üyelere birinin yaptığı öneri üzerine diğerlerinin yazılı onayı ile alınması halinde imzaların bulunduğu kâğıt veya kâğıtlar karar defterine yapıştırılır. Bir önerinin veya önerilerin ıslak imza ile imzalanması şeklinde alınan kararlar da karar defterine yapıştırılır, aksi halde karar geçersiz sayılır.

Diğer yandan, kararların bütün üyelerin toplantıya elektronik ortamda katılması ve güvenli elektronik imza ile alınması halinde kararın güvenli elektronik imza ile imzalandığını belirten ifadenin karar metninde yer alması ve alınacak fiziki kararın¹⁰⁸ deftere yapıştırılması şarttır.

Kararın bazı üyelerin fiziki ortamda bazı üyelerin de

elektronik ortamda toplantıya katılması suretiyle alınması halinde ise karar metninde fiziki ortamda katılanların imzaları ile elektronik ortamda katılanların güvenli elektronik imza ile kararı imzaladıkları belirtilir ve fiziki karar metni karar defterine yapıştırılır.

TTK, yönetim kurulu karar defteri tutulmaması ve bu defterin saklanmaması halleri için ağır yaptırımlar öngörmüştür. TTK'nın 562'nci maddesinin altıncı fıkrasında "Ticari defterlerin mevcut olmaması veya hiçbir kayıt içermemesi yahut bu Kanuna uygun saklanmaması hâllerinde, sorumlular üçyüz günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılır." hükmü yer almaktadır. Dolayısıyla, sigorta ve reasürans şirketinde yönetim kurulu karar defterinin *mevcut olmaması veya hiçbir kayıt içermemesi yahut saklanmaması* (son kaydın yapıldığı takvim yılının bitişinden itibaren 10 yıl) hallerinde, sorumlular 300 günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılırlar.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 52'nci maddesinin birinci fıkrasında adli para cezasının "beş günden az ve kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde *yediyüzotuz günden fazla olmamak üzere* belirlenen tam gün sayısının, bir gün karşılığı olarak takdir edilen miktar ile çarpılması suretiyle hesaplanan meblağın hükümlü tarafından Devlet Hazi-

nesine ödenmesi"nden ibaret olduğu belirtilmiştir. TCK'nın bahsi geçen 52'nci maddesinin ikinci fıkrasında ise bir gün karşılığı adli para cezasının miktarının *en az yirmi, en fazla yüz Türk Lirası* olması hükmüne bağlanmış ve miktarın -bu alt ve üst sınırlar arasında- kişinin ekonomik ve diğer şahsi halleri göz önünde bulundurularak takdir edileceği ifade edilmiştir. Bu hükümler çerçevesinde, TTK'nın 562'nci maddesinin altıncı fıkrasındaki hükme uymayanlara, 6.000(300x20=6.000) TL'den 73.000(730x100=73.000) TL'ye kadar adli para cezası verilebilecektir. Bir başka deyişle, sigorta ve reasürans şirketinde yönetim kurulu karar defterinin hiç tutulmaması veya bir defter bulunmakla birlikte içerisinde hiçbir kayda yer verilmemesi ya da defterlerin saklanmaması hallerinde, sorumlularına, en az 6.000 TL, en fazla 73.000 TL adli para cezası verilecektir.

TTK, yönetim kurulu karar defterinin onaysız olarak kullanılması yahut onaylarının zamanında yaptırılmaması fiilleri için de ceza öngörmektedir. Zira, TTK, yönetim kurulu karar defterinin hem açılış hem de kapanış onayına tabi tutulmasını şart koşmuştur. Bu nedenle, yönetim kurulu karar defterinin açılış onayının, eğer sigorta ve reasürans şirketi yeni kuruluyor ise kuruluş sırasında ve kullanmaya başlamadan önce, daha önceden kurulmuş ise izleyen faaliyet dönemlerindeki açılış onaylarının defterin

¹⁰⁸ Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ'in 10'uncü maddesinin beşinci fıkrasında "alınacak fiziki kararın deftere yapıştırılması şarttır" denilmektedir. Kanımızca, burada kastedilen, elektronik ortamda alınan yönetim kurulu kararının çıktısının yapıştırılmasıdır. Yoksa, elektronik ortamda alınan kararın aynı zamanda fiziki ortamda tekrar yazılı hale getirilip yönetim kurulu üyelerince ıslak imza ile imzalanması değildir. Aksine bir görüş, elektronik ortamda karar alınmasını anlamsız kılar.

kullanılacağı faaliyet dönemi- nin ilk ayından önceki ayın sonuna kadar noter tarafından yapılması gerekir. Bir başka deyişle, yönetim kurulu açılış onayları hesap dönemi takvim yılı olan tacirler için bir önceki yılın en geç 31 Aralık tarihine kadar yaptırılır.

Yönetim kurulu karar defteri zorunlu olarak her hesap dönemi için açılış onayına tabi tutulur. Yönetim kurulu karar defterinin hesap dönemi içinde dolması dolayısıyla veya başka sebeplerle yıl içinde yeni defter kullanmaya mecbur kalınması durumunda ise, yeni ihdas edilecek olan yönetim kurulu karar defterinin açılış onayı kullanılmaya başlanmadan önce yaptırılır.

Yönetim kurulu karar defterinin kapanış onayı ise izleyen faaliyet döneminin *birinci ayının sonuna* kadar (hesap dönemi takvim yılı olan şirketler için izleyen yılın Ocak ayı sonuna kadar) notere yaptırılır¹⁰⁹.

¹⁰⁹ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 13 Ocak 2011 tarihinde kabul edilen ve 14 Şubat 2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ilk halinde kapanış onaylarının izleyen faaliyet döneminin altıncı ayının sonuna kadar yapılması öngörülmüşken, 26 Haziran 2012 tarihli ve 6335 sayılı Kanunun 8'inci maddesi ile TTK'nın 64'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında değişiklik yapılmış ve kapanış onayı izleyen faaliyet döneminin üçüncü ayının sonuna çekilmiş; son olarak 28 Mart 2013 tarihli ve 6455 sayılı Gümrük Kanunu İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 78'inci maddesi

Yönetim kurulu karar defterinin ayrı ayrı açılış ve kapanış onayına tabi tutulması yerine *onay yenileme* işlemine konu olması da mümkündür. Onay yenileme hususu 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yer almamakta olup, Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ ile düzenlenmiştir. Bahsigeçen Tebliğe göre yönetim kurulu karar defteri, yeterli yaprakları bulunması halinde yeni hesap döneminin *ilk ayı (Ocak) içerisinde* onay yenilemek suretiyle kullanılmaya devam edilebilir. Onay yenileme işleminde defterlerin kalan sayfalarının tekrar mühürlenmesine ve sıra numarası verilmesine gerek yoktur.

TTK'nın 562'nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine göre, ticari defterlerinin açılış ve kapanış onayını yaptırmayanlara *4.000 TL idari para cezası* verilir. Ancak, bu ceza tutarı 2012 yılı için belirlenmiştir. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 17'nci maddesinin yedinci fıkrasında "*İdari para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298'inci maddesi*

ile 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 64 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının dördüncü cümlesi "Yevmiye defterinin kapanış onayı, izleyen faaliyet döneminin altıncı ayının sonuna kadar, yönetim kurulu karar defterinin kapanış onayı ise izleyen faaliyet döneminin birinci ayının sonuna kadar notere yaptırılır." şeklinde değiştirilmiştir.

hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirilerek artırılarak uygulanır. Bu suretle idarî para cezasının hesabında bir Türk Lirasının küsuru dikkate alınmaz. Bu fıkra hükmü, nispi nitelikteki idarî para cezaları açısından uygulanmaz." denilmiştir. Bu hüküm uyarınca, yönetim kurulu karar defterinin açılış onayını hiç ya da zamanında yaptırmayan sigorta ve reasürans şirketine 2019 yılı için 7.658 TL idari para cezası verilir.

6. Özet ve Sonuç

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda anonim şirket yönetim kuruluna dair olan yapısal ve işlevsel yeniliklerden tek kişilik yönetim kurulu ile tüzel kişi yönetim kurulu üyeliği sigorta ve reasürans şirketlerinde uygulama olanağı bulamasa da, başkanvekili seçimi, tek imza sistemi, elektronik imza kullanımı, yönetim kurulu toplantı ve karar yetersayılarının iyileştirilmesi, elektronik ortam üzerinden toplantı yapılması sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kuruluna da etki etmektedir. Sigorta ve reasürans şirketinin yönetimi, yönetim kuruluna ve devredilmediği takdirde tüm üyelere aittir. Yönetim ile temsil yetkileri devredilebilir. Eski sistemde yönetim ile temsil yetkisi bir arada devredilebilmekte iken, yeni sistemin gereği olarak her iki yetkinin devri farklı kurallara bağlanmıştır.

TTK'nın yönetim kuruluna ilişkin hukuki sistemde getirdiği yeniliklerden birisi ise, yönetim kuruluna devredilemez birtakım görev ve yetkiler tanımasıdır. Sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulu, bu görev ve yetkileri murahhaslara, üst düzey yöneticilere, komitelere veya müdürlere devredemeyeceği gibi; bu yetkilerden feragat da edemez.

TTK, işlev ayrılığı ilkesini benimsediğinden, sigorta ve reasürans şirketinin genel kurulu, yönetim kuruluna ait devredilemez yetkileri kendisine çekemeyeceği gibi, sigorta ve reasürans şirketinin yönetim kurulu da genel kurulun yetkilerini yüklenemez. Aksi takdirde alınan kararlar hükümsüz olur. Dolayısıyla, TTK ile yönetim kuruluna getirilen ve sigorta

ile reasürans şirketlerinin yönetim kurullarını da yakından ilgilendiren düzenlemelere uyulması ve sağlanan imkânlardan faydalanılması, sigorta ve reasürans şirketinin yöneticilerinin yararına olacaktır.

Dr. Soner ALTAŞ
Sanayi ve Teknoloji
Bakanlığı
Başmüfettişi

Bu çalışmada belirtilen görüşler yazarına ait olup, çalıştığı Kurumunu bağlamaz.

Kaynakça:

- Altaş, Soner (2011). *Yeni Türk Ticaret Kanununun Anonim Şirket Yönetim Kuruluna Tanıdığı Devredilemez Görev ve Yetkiler*. Mali Çözüm Dergisi, S.108, s.129-136.
- Altaş, Soner (2014/1). *Anonim ve Limited Şirket Yönetim Organları Temsil Yetkilerini 3. Şahıslara Vekaletname İle Devredebilirler mi? Lebib Yalkın Dergisi*, S.124, s.216-227
- Altaş, Soner (2014/2). *Anonim ve Limited Şirketlerde Devredilen Yönetim ve Temsil Yetkisine Aykırılıktan Doğan Sorumluluklar*. Yaklaşım Dergisi, 259, 578-583
- Altaş, Soner (2014/3). *Şirketler Hukukunda Neler Değişti? (7. bs.)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Altaş, Soner (2018). *Sigorta Şirketinin Yönetim Kurulu Üyeleri ile Yöneticileri Aleyhine Sorumluluk Davası Açılması İçin Gerekli Şartlar*, *Reasürör Dergisi*, S.110, s.4-31.
- Eriş, Gönen (2014) *Ticari İşletme ve Şirketler*, Cilt:II (2. bs.). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Gönen, Ramazan (2015). *Tüzel Kişilerin Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Yeditepe Üniversitesi.
- Kırca, İsmail (2012). *6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirket Yönetim Kurulu-Başlıca Yenilikler*. Erzinçan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.16, S.3-4, s.111-137.
- Kırca, İsmail, Şehirali Çelik, Feyzan Hayal, Manavgat, Çağlar (2013). *Anonim Şirketler Hukuku C.1*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Pulaşlı, Hasan (2012). *Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Reisoğlu, Seza (2011). *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun Anonim Şirketlere İlişkin Başlıca Yeni ve Farklı Düzenlemeleri*. Bankacılar Dergisi, S.79, 104-143.
- Tekinalp, Ünal (2012). *Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku İle Tek Kişi Ortaklığının Esasları (2.bs.)*. İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Tekinalp, Ünal (2013). *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku (3.bs.)*. İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- T.C. Yasalar (09.07.1956) 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu, Ankara: Resmi Gazete (9353 sayılı)
- T.C. Yasalar (14.02.2011) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, Ankara: Resmi Gazete (27846 sayılı)
- T.C. Yönetmelikler (27.01.2013) Ticaret Sicili Yönetmeliği, Ankara: Resmi Gazete (28541 sayılı)
- T.C. Tebliğler (19.12.2012) Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ, Ankara: Resmi Gazete (28502 sayılı)
- Komisyon Raporu : *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu*, Esas No:1/324, TBMM Tutanak Dergisi, Yasama Dönemi:23, Yasama Yılı:2, S.Sayısı: 96, Nr.112
- Komisyon Raporu: *İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve plan ve Bütçe Komisyonu Raporu*, Esas No: 1/931, Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı: 4, S.Sayısı: 639
- Yargıtay 11.HD'nin (07/07/2015) E.2014/15813, K.2015/8851 sayılı kararı.

Parametrik Sigorta

1. Giriş

Her yıl Ocak ayında yayımlanan ve dünyayı bekleyen en önemli riskler hakkında küresel uzmanların ve karar alıcıların görüşlerini yansıtan Dünya Ekonomik Forumu Küresel Riskler Raporu'nun 2019 yılı incelemesinde, dünyanın karşı karşıya olduğu en büyük tehlikelerin ilk sırasında iklim değişikliği ve bu değişikliğe adaptasyonunda başarısızlık, ikinci sırada olağan dışı hava olayları, üçüncü sırada da doğal afetler yer almış; ülkelerin, işletmelerin ve bireylerin olası afetlere ve krizlere karşı dayanıklılıklarının artırılması Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, Dünya Sağlık Örgütü gibi küresel ölçekli tüm oluşumların 2019 yılında da en önemli gündem maddesi olmuştur.

Küresel ısınmaya bağlı iklim değişikliği sonucu meydana gelen meteorolojik doğal afetler ve kaynağını doğrudan yer kabuğundan ya da yerin derinliklerinden alan deprem, heyelan, yanardağ patlaması

gibi jeolojik doğal afetler önemli can ve mal kaybına neden olmakta; üretim, ulaşım, sağlık, tarım, hayvancılık, finans gibi birçok sektörü etkilemektedir. Geçmiş trendler ve geleceğe dönük projeksiyonlar, bu riskler arasındaki artan ilerleme hızı ve bağlantıyı işaret etmekte, bu eğilim de küresel ekonomiler üzerindeki baskıların daha da şiddetlenmesine neden olmaktadır. Ayrıca, birbirlerini tetikleyerek küresel pazarları, tedarik zincirlerini ve ticari faaliyetleri etkileyen doğal afetlerin, iklim değişikliğinin ve gelişen dünyanın yeni risklerinin, sadece geleneksel risk transfer yöntemleri kullanılarak yönetilmesi de artık imkânsız görülmekte; afetleri önleyici tedbirler alınmasının yanı sıra risk anlayışını değiştirme, sigorta penetrasyonunu artırma, parametrik sigorta gibi yeni ürünler geliştirme çabaları da hızlanmaktadır.

Gelişmiş ülkelerde doğal afetlerin sebep olduğu ekonomik kayıpların önemli bir bölümü sigorta endüstrisi tara-

findan karşılanmakta; ayrıca sigorta penetrasyonunun oldukça yaygın olduğu ülkelerde sigorta sektörü, sigortalı, kamu, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve özel sektör ile işbirliği içerisinde doğal afet hasarlarının önlenmesi, azaltılması ve toplumun bilinçlendirilmesi noktasında da faaliyet göstermektedir.

Yaklaşık 20 yıllık geçmiş olan ve zaman zaman endekse dayalı sigorta olarak da adlandırılan parametrik sigorta, geleneksel mal sigortalarından farklı olarak temel hasarı (pure loss) tazmin etmeyen, ancak belli bir büyüklükteki deprem veya belirli bir şiddete ulaşan kasırga gibi nesnel tetikleyici olayların meydana gelmesi üzerine önceden belirlenmiş tutarı ödeyen bir sigorta türüdür ve bu nedenle küresel ısınmaya ve iklim değişikliğine bağlı hava risklerinin giderek daha karmaşık ve öngörülemez bir hale gelmesi, kuruluşların ilave alternatif risk transferi seçenekleri aramaları ve yenilikçi ürünlere olan talebin artmasıyla ivme kazanmıştır.

2. Parametrik Sigorta Nedir?

Parametrik sigorta, düşük olasılıklı ancak yüksek maliyetli riskler için geliştirilen ve genelde doğal afetlerin yol açabileceği hasarlara karşı tercih edilen, maddi kayıp olmasa bile poliçede belirtilen parametrelerin gerçekleşmesi sonucunda ödeme yapan bir sigorta ürünüdür. Yaygın olarak kullanıldığı ülkelerde, poliçe düzenleme ve hasar ödeme adımlarının hızlı ve teknik çalışma gerektirmeyen süreçlerle yürütülmesi açısından özellikle tercih edilmekte, kullanım alanı gün geçtikçe yaygınlaşmaktadır.

Örneğin, 7.0-8.0 richter aralığındaki bir deprem için 2 milyon ABD Doları, 8.0 richter üstü bir deprem için 3 milyon ABD Doları tazminat ödemesi ile düzenlenmiş bir parametrik sigorta poliçesi sonrasında sigortalı sınai tesisin bulunduğu bölgede gerçekleşen 7.6 büyüklüğündeki bir deprem, tesiste 100 bin ABD Dolarlık bir hasara yol açmış olsa bile poliçede belirtilen parametre gerçekleştiği için sigorta şirketi tarafından herhangi bir keşif ve hasar tespiti yapılmadan, belirlenen zaman sınırı içerisinde 2 milyon ABD Doları ödenir. Bu noktada parametrik sigortanın çalışma prensibi, sigortalı tesiste deprem nedeniyle fiziksel bir hasar oluşmasa bile tesisin bulunduğu bölgede gerçekleşen yüksek şiddetteki depremin tesiste yaratacağı finansal

kayıpların karşılanmasıdır.

Tarımsal ürün taşımacılığı yapan bir lojistik firması, olumsuz hava şartları dolayısıyla meydana gelecek bir rekolte kaybı nedeniyle faaliyetlerinde yaşanacak daralma riskini bertaraf etmek için alacağı parametrik sigorta ürünü ile tarımsal üretimde kuraklık kaynaklı düşüş sonrasında yaşayacağı finansal zararı telafi etme imkânına kavuşmaktadır. Parametrik sigortanın herhangi bir fiziki hasar olmasa bile bir meblağ sigortası gibi tazminat ödemesi yapmasının arkasında yatan mantık sigortalının finansal kayıplarının karşılanmasıdır.

Parametrik sigorta küresel finansal piyasalarda, özellikle enerji, altyapı ve konaklama sektörlerinde, hava olaylarına bağlı risklerin sigortalanmadığı veya çok düşük teminatlarla sigortalandığı durumlarda başarılı şekilde uygulama alanı bulan bir üründür.

Gelişen teknoloji ile birlikte meteoroloji istasyonları ve uyduların, hava durumu ile ilgili parametreleri daha doğru tahmin etmeleri risk modellemelerinde iyileşme sağlamış; kapsamlı veriler ve ayrıntılı modeller, parametrik sigortanın piyasada gün geçtikçe daha verimli, uygun fiyatlı ve uygulanabilir bir seçenek olmasını sağlamıştır.

Parametrik sigorta, iklimle ilgili hava felaketlerinin ötesinde çeşitli riskler için de kullanılmaktadır. Büyük veri analizlerinde, bilgisayar işlem

gücü ve modelleme süreçlerindeki gelişmeler, siber suçlar, veri ihlali ve hatta itibar kaybı gibi diğer risklere karşı giderek artan miktarda “ihtiyaca özel” (tailor-made) parametrik sigorta ürünü sunulmasına imkân tanımıştır. Örneğin, gecikmeli uçuşlar için önceden belirlenmiş gecikme ölçeğine göre ödeme yapan karma (hibrit) seyahat sigortası ürünleri yaygın olarak kullanılmaktadır.

Parametrik sigorta, temelde belirlenen bir endeks ile hasar sonrasında soru sorulmadan, uzun süreli hasar soruşturmalarına mahal vermeden, dolayısıyla hasar tutarına ilişkin anlaşmazlıklar yaşanmadan ödeme yapılmasına olanak sağladığı için sigortacılar açısından da daha etkin bir sigorta dağıtım yöntemi olarak görülmektedir. Sigortacılar, veriye erişimin bireylerin sigorta satın alma alışkanlıklarını ve şeklini değiştirme yanında yeni sigorta ürünlerini de mümkün kıldığını; parametrik sigortanın da bu gelişmelerin etkisiyle önümüzdeki yıllarda daha fazla gelişeceğini düşünmektedirler.

3. Parametrik Sigorta Nasıl Çalışır?

Parametrik sigorta, sigorta ve reasürans şirketleri tarafından sağlanan, sigortalılara geleneksel yollardan farklı olarak finansman veya risk transferi çözümü sunan alternatif bir üründür. Çözümler, ölçülebilir bir endeks etrafında şekillenir

Değerlendirme

Poliçeyi devreye sokmak üzere güvenilir ve genel kabul görebilecek bir endeks oluşturmak için mevcut ölçülebilir verinin analizi (örneğin yağış miktarı, yağış süresi)

Teminat

Müşterinin ihtiyacına göre tasarlanmış ısmarlama bir poliçe (poliçe metni, tanımlar, tazminat ve fiyat gibi hususlar)

Tazminat

Söz konusu olay ile ilgili önceden belirlenmiş eşik değerini aşan ölçüm (örneğin yağış miktarı ve süresi)

ve fiziksel hasara ihtiyaç duyulmaksızın önceden tanımlanmış tetikleyicilere (triggers) veya ödeme mekanizmalarına dayanır.

Parametrik sigorta, sigortaya konu bedelin tamamını tazmin edebilmek amacıyla tasarlanmamış; mevcutta geleneksel sigorta teminatına sahip riskler için bir ön ödeme seçeneği veya uygulamada geleneksel sigorta ile teminat altına alınamayan riskler için alternatif/hızlı bir teminat kaynağı olarak geliştirilmiştir. Sigortalıların geleneksel sigorta poliçeleri ile birlikte ihtiyatlılık adına parametrik sigorta çözümlerini de kullanmalarının önünde bir engel bulunmamaktadır.

Parametrik bir çözüm aşağıdaki unsurlardan oluşmaktadır:

- Tetikleyici olay

Parametrik sigorta, sigorta-

lının belli risklerine ilişkin nesnel bir parametre veya endeksle ölçülen, önceden tanımlanmış tetikleyici olaylar meydana geldiğinde/eşik değerler aşıldığında devreye girmektedir. Uygulamada bu parametre veya endekslerin depremde “şiddet”, tropikal tayfunda “rüzgar hızı” veya selde “yağış miktarı”na göre oluşturulduğu görülmektedir. Doğal afetler ve hava durumu olayları en belirgin tetikleyiciler olarak kullanılmakla birlikte, birçok başka tetikleyici de belirlenebilmektedir.

Bir tetikleyici olayın sigortalanabilir olması için ilgili riskin modellenebilmesi temel kriterdir.

- Ödeme mekanizması

Söz konusu hasarın yol açtığı gerçek kayıp tutarına bakılmaksızın, parametre veya endeks eşiklerine ulaşıldığında veya

bu eşik aşıldığında önceden belirlenmiş olan tutar sigortalıya ödenir. Örneğin, belirli bir coğrafi bölgede 7.0 büyüklüğünde bir deprem meydana gelirse 10 milyon ABD Doları, belirli bir alanda 5’inci kategori tropik bir tayfun meydana gelirse 30 milyon ABD Doları veya belirli bir eşik üzerindeki her milimetre yağış için 50 bin ABD Doları gibi.

Uygun bir parametre veya endeks, belirli bir riske ve nihayetinde sigortalı için finansal bir zarara bağlı olan herhangi bir objektif ölçüdür. Bu bir “senaryo” ile ilgili “ölçülebilir bir endeks”tir. Örneğin, bir inşaat projesini geciktirecek bir yağış veya bir şirketin maddi varlıklarına zarar verecek bir deprem gibi.

Eşik, genellikle sigortalının kendi iş süreklilik planı ve risk toleransı ile paralel olacak şekilde belirlenir. Örneğin,

sigortalı, halihazırda almış olduğu önlemlere rağmen 7.0 büyüklüğündeki bir depremin işletmesinde meydana getirebileceği uzun süreli olumsuz etkileri bertaraf edebilmek amacıyla alternatif risk transferi çözümlerine ihtiyaç duyabilir. Bu eşik seviyelerine ulaşılma/aşılma olasılığına göre prim tutarları belirlenir.

Parametrik bir çözüm için temel alınacak parametre veya endeksin objektif, yani bağımsız olarak doğrulanabilir, şeffaf ve tutarlı olması gerekmektedir. Genelde hızlı ve etkin bir şekilde ölçülebilen ve raporlanabilen endeksler kullanılması suretiyle, sigorta ettirenin endeksi ve raporlamayı etkilemesinin önüne geçilebilmekte ve moral risk asgariye indirilebilmektedir. Bu nedenle parametrik sigortada hava olayları ve diğer “mücbir sebep” endeksleri özellikle kullanılmaktadır. Uluslararası piyasalarda sık kullanılan parametre veya endeksler aşağıda verilmektedir:

- Singapur Ulusal Çevre

Ajansı (NEA) Çevre Kirlenme Madde Standart Endeksi (PSI)

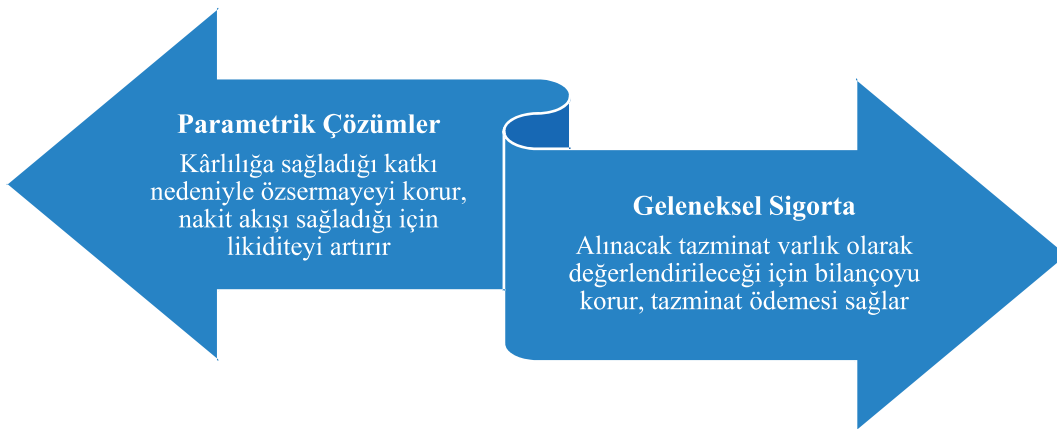
- Hong Kong Gözlemevi (H KO) kasırga uyarı sinyalleri
- Japonya Meteoroloji Ajansı (JMA) sismik yoğunluk ölçümleri
- ABD Jeolojik Araştırma Kurumu (USGS) deprem büyüklüğü
- Avustralya Meteoroloji Bürosu (BoM) tropikal tayfun kategorisi

4. Parametrik Sigortanın Geleneksel Sigortadan Farkı

Parametrik sigorta, geleneksel sigortanın yerini almayı değil, geleneksel sigorta ürünlerine yeni bir hareket getirmeyi, onları tamamlamayı ve tazminat sürecini hızlandırmayı amaçlamaktadır. Parametrik sigorta ürünleri hem bir kasırganın neden olduğu iş durması gibi spesifik afet kayıplarını hem de azalan kar yağışının etkileri gibi frekans kayıplarını

kapsayacak şekilde tasarlanabilmektedir. Bu çerçevede, en uygun risk transferi çözümüne ulaşmak için, geleneksel sigorta politikalarının kombinasyonunun parametrik çözümlerle birlikte nasıl çalışabileceğini tasarlamak önemlidir.

Geleneksel sigorta piyasalarında kapasite sıkıntısı yaşanması veya risk iştahında azalma gibi durumlarda parametrik sigorta ürünleri, farklı çözümlerle, özellikle sigortalanmamış risklerde veya iş durması zararının, hasarın doğrudan maliyetinden veya maddi hasardan daha yüksek olduğu risklerde sigorta teminatı sağlamakta; ayrıca sigortalı riskin teminatta yer alan bir olay nedeniyle doğrudan zararını tazmin eden geleneksel sigorta ürünleriyle teminat altına alınması mümkün olmayan risklere ait zararların giderilmesi için bir yöntem olarak kabul edilmektedir. Parametrik sigorta ürünleri, sigortalıların kontrol edemediği durumlarda -örneğin beklenmeyen iş durması, elektrik kesintisi,

REASÜRÖR

	GELENEKSEL SİGORTA	PARAMETRİK ÇÖZÜMLER
Ödeme Tetikleyici (Trigger) 	<p>Ödeme, sigortalı riskin teminatta yer alan bir olay nedeniyle doğrudan zarar görmesi ile tetiklenir.</p> <p>Örneğin, yangın neticesinde yapıda fiziksel hasar ve iş durması kaybı.</p>	<p>Ödeme, parametrik eşiği aşan olayın gerçekleşmesiyle tetiklenir.</p> <p>Örneğin, tanımlanmış bir bölge/alanda minimum 7.0 büyüklüğünde bir deprem.</p>
Tazmin 	<p>Teminat kapsamında bir olayın doğrudan neden olduğu zararın ödenmesi.</p> <p>Örneğin, yangın nedeniyle ortaya çıkan hasarın incelenerek, tazminat tutarının değerlendirilmesi.</p>	<p>Olay parametresi veya endeks değerine dayalı önceden belirlenmiş ödeme yapısı.</p> <p>Örneğin, deprem şiddeti oranında artan ödemeler.</p>
Sigortalının Üstleneceği Risk (Basis Risk) 	<p>Poliçe şartları, muafiyetler ve istisnalara bağlıdır.</p> <p>Geleneksel poliçeler genellikle, sigortalı ve sigortacının menfaatlerini ortak bir zeminde düzenlemek amacıyla muafiyet ve istisnalar içerir.</p> <p>Bu durum, sigortalının üstünde, öngörülmeyen riskler taşımaya sebep olabilir.</p>	<p>Seçilen endeks değeri, tazminat tutarı ve hasar büyüklüğüne bağlıdır.</p> <p>Sigortalı parametrik sigortanın devreye girebilmesi için öngörülmuş endeks değerinin (tetikleme eşiği) gerçekleşmemesi durumunda, söz konusu olay nedeniyle zarara uğramış olmasına rağmen tazminat alamayacaktır.</p> <p>Endeks temelli sigorta ürününde temel risk tamamen ortadan kaldırılmamakla birlikte, çift tetiklemeli ürünler veya kademeli ödeme seçenekleri gibi daha karmaşık yapıları poliçelerle en aza indirilebilir.</p> <p>Bu risk her ne kadar tamamen bertaraf edilemese de, çift tetikleme mekanizması veya kademeli ödeme gibi gelişmiş özellikler içeren özellikli yapıda poliçelerle en aza indirilebilir.</p> <p>Örneğin, tropikal bir tayfun olması durumunda, daha düşük şiddette fırtınalar için kısmi bir ödeme yapılması ve daha güçlü fırtınalar için giderek artan bir ödeme yapılması.</p>

REASÜRÖR

	GELENEKSEL SİGORTA	PARAMETRİK ÇÖZÜMLER
<p>Hasar Süreci-Tazminat Değerlendirmesi ve Ödeme</p> 	<p>Karmaşık ve eksper değerlendirilmesine dayalıdır.</p> <p>Tazminat süreci, hasarın karmaşıklığına bağlı olarak birkaç ay/birkaç yıl sürebilir.</p>	<p>Tazminat şeffaf ve tahmin edilebilir niteliktedir.</p> <p>Bir parametreye veya endekse dayanarak hızlı şekilde belirlenir ve ödenir.</p> <p>Ödeme, herhangi bir hasar değerlendirmesine gerek duyulmadan dört hafta kadar kısa bir sürede yapılabilir.</p> <p>Belirlenmesi veya ölçülmesi gereken tek şey teminata konu olan endeks değeridir. Bu süreç de genellikle bağımsız bir kurum tarafından (örneğin ulusal hava ajansı) yürütülür.</p>
<p>Süre</p> 	<p>Genellikle yıllıktır.</p> <p>Uzun süreli poliçelerin mevzuat açısından mümkün olması halinde bile yapılandırılmaları zordur.</p>	<p>Yıllık veya uzun dönemli.</p> <p>Uzun dönemli poliçeler yaygındır; beş yıla kadar poliçe düzenlenebilmesi mümkündür.</p>
<p>Yapı</p> 	<p>Standart poliçe yapısı, isteğe bağlı özel şartlar.</p> <p>Geleneksel yöntemlerle yürütülen süreçler nedeniyle özelleştirilmiş çözümler sınırlıdır.</p>	<p>Yapılandırma esnekliğine sahip ihtiyaca göre tasarlanmış ürünler.</p> <p>Poliçeler birbirinden farklı endeks ve ödeme yapısına sahip oldukları için "standart" bir poliçe metni bulunmamaktadır; poliçeler müşterinin ihtiyaçlarına ve uygulamalarına göre özel olarak hazırlanmıştır.</p>

rüzgar azlığı, istisna tutulan haller, düşük kapasite, piyasadaki ekonomik durgunluk gibisahip olunan geleneksel sigortaya ilişkin teminat boşluklarını doldurabilirler; ayrıca geleneksel sigortanın hasar sorgulama sürecinin tüm karmaşıklığını ortadan kaldırmak suretiyle sigortacılığın kalıplarının dışına çıkmasını sağlayarak sigortalılara hızlı nakit akışı sağlama konusunda güven verirler.

Geleneksel sigorta ve parametrik sigorta arasındaki ödeme tetikleyici, tazmin, temel risk, hasar süreci, süre ve yapı ile ilgili olarak temel farklar tabloda belirtilmiştir.

5. Parametrik Sigortaya İlişkin Fırsatlar ve Zorluklar

Küresel iklim değişikliğine bağlı hava olayları gerek frekans gerekse şiddet açısından gün geçtikçe daha öngörülemez hale geldiği için parametrik sigortaya olan talebin artması beklenmektedir. Parametrik sigorta, kuruluşların iklim dirençlerini artırmalarına, afetlerle mücadele edebilmelerine ve afetler sonrasında finansal açıdan en az etkilenmelerine yardımcı olmak için giderek daha uygun bir seçenek olabilecektir.

Diğer taraftan, veri bilimi, sensör teknolojisi ve yapay zeka alanlarındaki gelişmeler, daha geniş kapsamlı bilgi endeksleri oluşturulmasına olanak tanıyarak parametrik sigortanın, doğal afet hasarları

dışında da kullanımının ve yeni uygulamaların önünü açmaktadır. Yeni nesil parametrik sigorta çözümleri, büyük çaplı terör saldırılarında şehirlerin ve havaalanlarının zararlarının karşılanması, nehir suyu seviyesi düşüklüklerinde nakliye ve imalat şirketlerinin finansal risklerinin teminat altına alınması, toplu taşıma grevleri sırasında yaya trafiğinin azalması durumunda perakende satış mağazalarının gelirlerinin korunması ve bulaşıcı hastalık salgınları durumunda otellerin nakit akışlarının korunması gibi çok çeşitli ürünler içermektedir.

Bu yeni çözümlerin ortak yanı, doğrudan fiziksel hasara karşı koruma sağlamaları değil, iş durması, müşteri kaybı, marka bilinirliğinin azalması da dahil olmak üzere meydana gelen olayların dolaylı sonuçlarına karşı koruma sağlamalarıdır. Sigortalanabilir risk kavramı, maddi risklerden maddi olmayan risklere doğru kaymaktadır ve kuruluşlar, bu maddi olmayan risklere karşı korunmak için ısmarlama ve yenilikçi çözümler üretmeye giderek daha fazla ihtiyaç duymaktadırlar. Bu açıdan bakıldığında, parametrik sigorta, endeks uygulanabilecek herhangi bir risk için çözüm olarak düşünülebilir.

Gelecekte, insan iletişimlerine ilişkin veri tabanının kapsam ve kullanımının daha etkin hale gelmesiyle, parametrik sigortaların -itibar riski de dahil

olmak üzere- fiziksel olmayan zararlara karşı sağlayabileceği teminat türleri gelişme gösterebilecektir. Örneğin sigortacılar duyarlılık analizi gibi makine öğrenme tekniklerini kullanarak herhangi bir sigortalının bir sosyal medya “girdabına” yakalanmış olup olmadığını ölçebileceklerdir. Söz konusu “duyarlılık endeksi” önceden belirlenmiş bir “eksi” seviyeye düşerse, bu seviye için tanımlanmış olan tazminat ödemesi tetiklenmiş olacaktır.

Parametrik sigorta alanında fırsatlar olduğu kadar zorluklar da bulunmaktadır. Parametrik sigortanın hızlı ödeme avantajı, sigortalı riskin teminatta yer alan bir olay nedeniyle doğrudan zarar görmesi sonucu oluşan zarar yerine, hasarla ilgili olasılıklara dayanarak hasar öncesi hesaplanmış ve kesinleşmiş bir tutarı tazmin edebilmesiyle ortaya çıkmaktadır. Ancak, meydana gelen hasarın poliçede belirlenen tetikleyicinin/parametrenin/endeksin, dışında/altında kaldığı durumlarda poliçe sahibi, zarar görmüş olmasına rağmen ödeme alamamaktadır. Örneğin, fırtına nedeniyle zarar gören bir binanın hasarı, rüzgar hızları poliçede kararlaştırılan seviyeye ulaşmadığı durumlarda parametrik sigorta devreye girmeyeceği için tazmin edilemeyeceği için tazmin edilemez. Bu gibi durumlar, parametrik sigortanın yaygınlaşmasının önündeki engellerden biri olarak görülmektedir.

Ayrıca, veri kalitesi ve risk

korelasyonu sorunları, birçok sigorta alıcısının poliçelerinin kapsamını kendi ihtiyaçlarına göre tasarımları yönünde bir engel oluşturmaktadır.

Özellikle gelişmekte olan ülkelerde, güvenilir üçüncü taraf raporlama kuruluşlarının veya bağımsız bilirkişilerin ve eksperlerin varlığı konusunda sıkıntı yaşanması da parametrik sigortanın önündeki bir diğer engel olarak görülmektedir. Örneğin, The National Weather Service, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki bir kasırga olayının teyidi konusunda güvenilir bir kaynak olmakla birlikte, Gana'da gerçekleşen bir kuraklık durumunun teyidinin yerel kaynaklarla sağlanması oldukça güçtür ve güvenilirliği şüphelidir. Günümüzde gelişmiş ülkelerde topraktaki nem seviyesi meteorolojik uydular vasıtasıyla ölçülürken birçok Afrika ülkesinin yerel meteoroloji istasyonunda yağmur göstergeleri "kahin"lerin verileri ile ifade edilmektedir.

Parametrik sigortanın yaygınlaşmasının önündeki bir diğer engel ise potansiyel poliçe sahiplerinin farkındalık ve bilgi eksikliğidir. Sigortacıların, sigortalı adaylarını, parametrik sigortanın işlerliği konusunda ikna etmeleri geleneksel sigorta ürünleri ile kıyaslandığında oldukça zordur. Bu açıdan parametrik sigorta ürünlerinin, kamu kurumlarına ve sivil toplum kuruluşlarına pazarlanması farkındalık yaratmak ve esnekliğin artırılmasını sağla-

mak adına bir yöntem olarak kullanılmaktadır.

6. Güncel Parametrik Sigorta Uygulamaları

The National Association of Insurance Commissioners (NAIC) tarafından parametrik sigorta, "Poliçe sahibini, olayın büyüklüğü esas alınarak belirlenmiş bir prim karşılığında, poliçede belirtilen olayın gerçekleşmesine karşı sigortalayan bir tür sigorta sözleşmesi" olarak tanımlanmış ve ABD'de parametrik sigorta, poliçe sahibine teminat başlangıcında tanımlanabilecek ve tesis edilebilecek koşul veya durum için ödeme yapılmasını sağlayan bir sigorta seçeneği haline gelmiştir. Jumpstart Insurance Solutions Inc. tarafından, ABD'de poliçe sahiplerine sismik bir olay gerçekleştiğinde ve "azami sarsıntı yoğunluğuna" ulaşıldığında ödeme yapılmasına ilişkin parametrik sigorta ürünü geliştirilmiştir. Firma sadece ABD Jeolojik Araştırma Kurumu verilerini izlemekte, tetikleyici olay meydana geldiğinde etkilenen bölgedeki poliçe sahiplerini saptayarak, onlardan hasar başvurusu beklemeden kararlaştırılmış parametrenin gerçekleşmesi ile ödeme yapılmaktadır.

- CCRIF (Caribbean Catastrophe Risk Insurance Facility)

Parametrik sigorta özellikle doğal afet riskinin yüksek

olduğu Karayipler gibi bölgelerde etkin olarak kullanılan bir risk transfer yöntemidir. 2007 yılında Dünya Bankası'nın teknik liderliğinde katastrofik zararları karşılamada parametrik sigortayı kullanmak üzere dünyanın ilk bölgesel fonu olan CCRIF (Caribbean Catastrophe Risk Insurance Facility) kurulmuş; Ocak 2019'da Panama'nın da eklenmesiyle Fon'un üye sayısı 21'e çıkmıştır. Fon üyesi bir devlet, katastrofik bir hasar sonrasında hasar değerlendirilmeden çok hızlı bir şekilde ödemelerden yararlanmakta; bu da zararların giderilmesi için kritik önem taşıyan finansal likiditeyi sağlamaktadır. Karayipler ve Orta Amerika'da 2,5 milyondan fazla insanın felaketler sonrasında doğrudan veya dolaylı olarak CCRIF tarafından yapılan ödemelerden faydalandığı tahmin edilmektedir. Dünya Bankası söz konusu Fon'un faaliyetleri kapsamında geçen yıl Şili, Kolombiya, Meksika ve Peru'daki deprem riskini karşılamak üzere parametrik tetikleyici unsurlara (triggers) dayanan 1,36 milyar ABD Dolarlık afet bonusu ihracı gerçekleştirmiştir.

Eylül 2019'da Bahamalar'ı vuran Dorian Kasırgası nedeniyle CCRIF tarafından yarısı afetin hemen sonrasında yarısı da afetten 14 gün sonra olmak üzere toplam 11 milyon ABD Doları ödeme yapılmış; sürecin bu denli kısa olması da parametrik sigortanın etkinliğini ve

hızlı nakit akışının afetler sonrasında acil önceliklerin karşılanmasında üye ülkelere sağlayacağı desteği göstermek açısından önemli bir örnek olmuştur.

CCRIF tarafından sunulan parametrik sigorta ürünleri, özellikle yüksek etkili, düşük frekanslı olaylar için uygun bir risk finansman aracı olarak kabul edilmekte, üye devletlerin negatif bütçe hareketliliğini azaltmalarına yardımcı olmak, kritik altyapının tekrar işlerliğe geçmesini sağlamak ve afetten etkilenen nüfusa acil yardım için finansal kaynak oluşturarak afet sonrası kaynak açığını azaltmaya yardımcı olmak konusunda başarılı bir sigorta uygulaması olarak değerlendirilmektedir. Üye ülkelerin sağladıkları parametrik koruma ve teminatların büyüklüğü ülkelerin prim ödemelerine bağlıdır.

CCRIF'in bu derece büyük ödemeleri bu kadar hızlı yapabilmesi, güvenilir parametrik tetikleyiciler kullanması ve oluşturulan risk havuzu nedeniyle gerekli finansal desteği global reasürans piyasasından bulabilmesine bağlıdır.

- **Flow: Parametric Water-Level Insurance**

Küresel iklim değişikliği nedeniyle sıcaklıkların artması ve yağışların azalması, nehirlerde konumlanan ve/veya ticari faaliyeti nehirlerdeki su seviyesine bağlı olan işletmeleri ciddi finansal zorluklarla karşı karşıya

bırakabilmektedir. Nehirlerdeki su seviyesinin azalması doğrudan fiziksel bir zarar yaratmakta ancak nehirlerle bağlı iş kollarında ve işletmelerde düşük su seviyesi kaynaklı dolaylı maliyetler oldukça önemli kayıplara neden olabilmektedir. Su seviyesinin azalması durumunda gemiler kısmen yüklenemekte; bu durum da tam teslimat yapmak için gemilerin birden fazla sefer yapmalarına ve hatta su seviyelerinin daha da düşmesi durumunda gemi trafiğinin tamamen durmasına; hammadde teslimi yapılamamasına ve tesislerin faaliyetlerinin durmasına neden olabilmektedir. Neticede hem nehirlerde yolcu ve/veya mal taşımacılığı yapan işletmeler hem de yolcu ve hammadde taşımacılığının gerçekleşmemesi nedeniyle oteller, turizm şirketleri, fabrikalar gibi birçok işletmenin finansal kaybı söz konusu olmaktadır.

Bu konudaki en güncel örnek, 2018 yılında Avrupa'da yaşanan kuraklık nedeniyle Ren nehrinin su seviyesinin ciddi ölçüde düşmesidir. Ren nehri, Avrupa'nın en işlek ve en önemli su yolu olmasının yanında, Almanya'da gemi ile taşınan 223 milyon ton yükün yaklaşık %80'ini taşımakta ve ülkenin sanayi merkezlerini Belçika, Hollanda ve Kuzey Denizi'ne bağlamaktadır. Kasım 2018'de nehrin su seviyesi 1920'lerden bu yana en düşük seviyede, birçok geminin nehirden geçememesi nedeniyle

nakliye ve deniz ticareti ciddi şekilde bozulmuş, navlun maliyetleri artmış ve inşaat malzemesinden petrol ürünlerine sanayi mallarının fiyatı yükselmiştir. Farklı sektörleri etkileyen iş durması zararları da ciddi boyutlara ulaşmıştır. Bu tür olayların finansal etkilerine karşı bir koruma olarak, Almanya'daki nakliye ve üretim şirketleri parametrik çözümler aramışlar; Ocak 2019'da Swiss Re tarafından yüksek veya düşük nehir suyu seviyelerinin finansal etkilerinden korumak için tasarlanmış, parametrik bir sigorta ürünü olan FLOW piyasaya sürülmüştür. Program, belirlenmiş nehir hacimlerinde ölçülen su seviyelerini kaynak gösteren bir endeks formülünü kullanmaktadır. FLOW, endeksin tanımlanmış endeks eşik değerinin altında kaldığı her gün için, sigortalıya, sabit bir miktar ödemeyi kabul etmektedir. Ödeme tutarları işletme maliyetlerinin artması, durumu hafifletmek için yapılan ek masraflar ve geleneksel sigorta poliçelerinin kapsamadığı masraflar gibi faktörlerce belirlenirken, söz konusu olay nedeniyle meydana gelen nihai zararın tespit edilmesi gerekli değildir.

- **PathogenRX**

2018 yılında Marsh, Münih Re ve epidemik risk modelleme firması Metabiota ile birlikte çalışarak salgın hastalıkların ekonomik etkileri için tasarlanan

parametrik bir sigorta ürünü olan PathogenRX'i oluşturmuştur. Ürün, zika ve ebola salgınları sonrasında oteller, spor ve müzik endüstrisi gibi "insanların katılımına bağlı" sektörler için tasarlanmıştır. Ürün için, Metabiota tarafından geliştirilen ve bir salgının başlamasının ardından halkın korkusunu ve davranışsal değişimini ölçen bir patojen duyarlılık/duygu endeksi kullanılmaktadır. Bu endeksin hazırlanması ise hastalık izleme ve raporlama konusunda yazılım ve yapay zeka alanındaki gelişmelerle mümkün olabilmektedir. Ayrıca kamu sağlık otoritelerinin uyarıları ve ölüm sayıları da, salgın boyutunu ölçmek için kullanılmaktadır. Örneğin söz konusu ürün, yerel bir zika salgını nedeniyle bir topluluğun kaygısı belirli bir seviyeye ulaştığında bir spor salonunun planlanan bir basketbol karşılaşmasını iptal etmek zorunda kalması durumunda ödeme yapacaktır. Bahse konu ürün, sigortalanabilirliğin sınırlarını zorlayan, tekil bir riski sınıflandırarak, aynı risk için farklı poliçeler üretilmesine olanak sağlayan ve tüm bunlarla birlikte, salgından kaynaklanan ekonomik zararları da tazmin eden karma parametrik sigorta çözümü olarak değerlendirilmektedir.

- **Non-Damage Business Interruption (NDBI)**

Kasım 2018'de, Aon, Swiss Re ve Lloyd's desteği ile Uber

veya Airbnb gibi -büyük miktarda maddi olmayan varlığa sahip- şirketlerin nakit akışını korumak için tasarlanan ve fiziksel hasara dayanmayan yeni bir iş durması teminatı olan NDBI'ı geliştirmiştir. Ürün, terör tehdidi, siber saldırılar, toplu taşıma grevleri veya fırtınalı hava gibi fiziksel hasara neden olmayan, ancak oteller, perakendeciler ve nakliye şirketleri gibi işletmelerin nakit akışları üzerinde etki yaratabilen olayları tazmin edebilmek için tasarlanmıştır. Üründe, otel veri karşılaştırma ve analitik firması STR Global tarafından geliştirilen veri ve analizlerden faydalanarak oluşturulmuş endeks kullanılmaktadır. Örneğin, otelin müsait oda başına gelir metriğinin (RevPAR), belirli bir eşğin altına düşmesi durumunda anında tazminat ödemesi yapılmaktadır. Ürünün tazminat ödemesi için tek istisnası yanlış yönetim veya iflas olarak belirlenmiştir.

Aon'un bu alandaki bir diğer ürünü de geçen yıl yaşanan asılsız terör ihbarından sonra, Londra'daki üst segment perakendecilerinin bir günde yaklaşık 3 milyon sterlin tutarında mali zarara uğraması sonrasında tasarlanan, yaya trafiğini ya da belli bir zaman dilimi içerisinde mağazaya gelen müşteri sayısını ölçen Springboard tarafından geliştirilen bir endeksi kullanan perakendecilere yönelik finansal koruma ürünüdür.

- **Public Sector Terrorism Plus**

Gallagher Insurance, 2013 Boston Maratonu'nda meydana gelen bombalama eylemi sonucunda bina hasarı çok az olmasına rağmen tüm binaların önemli bir süre kapanması sonrasında terörizmin değişen yöntemleri doğrultusunda kapasitesi Lloyd's tarafından sağlanan kamuya yönelik Public Sector Terrorism Plus isimli bir ürün çıkarmıştır. Ürün, bir kamu kurumunun sorumluluk alanı içerisinde -kademeli olarak 10 mil, 25 mil veya daha geniş çapta- meydana gelen ve vergi geliri kaybına ya da kamuya ek bir masrafa neden olan terör eylemlerine karşı sigorta teminatı sağlamaktadır. Terör olayı, sigortalı tarafından seçilen çap içinde herhangi bir yerde meydana geldiğinde ürün devreye girmekte ve sigortalı kamu idaresine hasar tutarına bakılmaksızın ödeme yapılmaktadır.

- **African Risk Capacity (ARC)**

Afrika Risk Kapasitesi (ARC), 33 Afrika Birliği üyesi ülkenin olağandışı hava olayları ve doğal afetlere yönelik direncini artırmak için oluşturulmuş bir kuruluştur. ARC, yenilikçi finansman yoluyla ülkelerin afet risk yönetimi sistemlerini güçlendirmeleri ve afete karşı savunmasız nüfuslarının gıda güvenliğini ve geçim

kaynaklarını korumaları amacıyla hızlı ve öngörülebilir finansmana erişmelerini sağlamaktadır. ARC, Afrika Risk Kapasitesi Kurumu (African Risk Capacity Agency) ve ARC Sigorta (ARC Insurance Company Limited) olmak üzere iki kuruluştan oluşmaktadır. ARC, üyelerine aşağıdaki konularda fayda sağlamaktadır:

Erken Uyarı: Africa Risk-View, ülkelerin afet risklerini ölçmelerine ve kuraklık etkilerini izlemelerine yardımcı olan son teknoloji bir kuraklık risk modeli ve yazılımıdır.

Acil Durum Planlaması: Afetler öncesinde eşgüdümlü acil eylem planları oluşturmak için hükümetler ve yerel uzmanlarla birlikte çalışılmaktadır.

Parametrik Sigorta: Afetlere hızlı ve öngörülebilir bir şekilde yanıt verebilmek için önceden beklenmedik durum planlarını finanse etmek için kaynak sağlamaktadır.

Risk Toplulaştırma ve Risk Transferi: Yenilikçi finansman mekanizmaları kullanılarak Afrika genelindeki riskler biraraya getirilmekte, reasürans verimliliği sağlanmakta ve uluslararası risk piyasalarına aktarılmaktadır.

Fildişi Sahilleri'ne, 2019 tarım sezonu için ülkenin orta bölgesinde yaşanan şiddetli kuraklık nedeniyle yapılan 740 bin ABD Doları tutarındaki ödeme ARC'nin en güncel ödemesidir. ARC ayrıca, Africa RiskView modellemesi ile sezon sonunda, 400.000 kişinin

yağış azlığından etkileneceği konusunda da Fildişi Sahilleri Hükümetine erken uyarı hizmeti sağlamıştır.

Diğer taraftan, ARC, ABD merkezli atmosferik ve çevresel araştırma şirketi AER ile çalışarak erken uyarı sisteminin bir parçası ve dünyada alanının ilk örneği olan parametrik taşkın sigortası ürününü geliştirmiştir. AER, Afrika kıtasında 1992'den bugüne günlük atmosferik ve afetlere ilişkin verileri kullanarak gerçek zamanlı otomatik işleme akışları ile günlük olarak güncellenen bir endeks oluşturmuş ve bu endekse bağlı parametrik taşkın sigortası (AFED) ürünü dizayn edilmiştir.

ARC parametrik taşkın sigortası (AFED), Afrika genelinde taşkın riski taşıyan alanları mikrodalga sensörler ve uydu uzaktan algılama sistemleri ile günlük olarak haritalandırmakta ve modellemektedir. Model, Afrika'nın tamamını kapsayacak şekilde döşenen günlük coğrafi referanslı hücreli görüntüler kümesinden oluşmaktadır. Sensörler, yeryüzünden doğal olarak yayılan radyasyonun yoğunluğunu ölçmektedir ve radyasyon sinyalinin azalması bir taşkın varlığını göstermektedir. Sensörler, bulutları görme ve bitki örtüsünün altındaki selleri algılama yeteneği ile gece ve gündüz olmak üzere günde iki kez ölçüm yapmaktadırlar. Model, ilk olarak, 2017 yılında, pilot ülke olarak seçilen Gana, Gambiya

ve Fildişi Sahili'nde denenmiş sonrasında da Afrika genelinde parametrik sel sigortası ürününün uygulamasına başlanmıştır. Model, günlük Afrika taşkın senaryosunu ABD Doları cinsinden ekonomik etki değerine dönüştürerek taşkın endeksinin oluşturmakta, sigorta poliçeleri de bu endekse göre düzenlenmektedir. Taşkın modellemesinin karmaşıklığı nedeniyle, model sadece en az birkaç gün süren yoğun nehir taşkınlarının etkiledikleri bölgede en çok doğrudan etki yaratan zaman dilimine odaklanmaktadır.

7. Ülkemizde Parametrik Sigorta Çözümleri

Günümüz afet yönetimi sürecinde en önemli konuların başında kapasite geliştirme gelmektedir. Kapasite geliştirme, sadece miktar artırma değil, yapılan işlerin etkinliğini de içinde barındıran tüm kapasite değerlendirmelerini kapsayan bir süreç yönetimidir. Yasal değişiklikler, eldeki mevcut olanakların günümüz teknolojisine uygun hale getirilmesi, yeni kapasite kaynaklarının oluşturulması, işbirliği ve koordinasyon becerilerinin güçlendirilmesi, yeni ilişki ve iletişim ağlarının oluşturulması, toplumun afetlere hazır ve duyarlı hale getirilmesi, teknik bilgi, beceri ve sürdürülebilirlik kapasite geliştirme için göz önünde bulundurulması gereken önemli noktalar. Ekonomik ve sosyal boyutları ile ülkemiz

için büyük bir yıkım olan Marmara Depremi'nden bugüne, geçen 20 yıl içerisinde yaşanan ve sıklığı son dönemde artan afetlere bakıldığında ülkemizin afet yönetimi ve kapasite geliştirme konusunda alması gereken önemli bir mesafe olduğu görülmektedir.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Standard & Poor's tarafından 2015 yılında yayınlanan "Fırtına Alarmı: Doğal Felaketler Kredi İtibarını Zedeleyebilir" isimli rapora göre iklimsel felaketlerin ülkelerin kredi notuna ölçülebilir etkilerinin olması beklenmekte, deprem bölgesinde bulunması sebebiyle Türkiye'nin de büyük risk altında olduğuna dikkat çekilmektedir.

Raporda ekonomik hasarın ve beraberinde getireceği kredi itibarı üzerindeki baskının dolaysız ve büyük olacağı ülkeler arasında jeolojik levhaların üzerinde ya da kenarında bulunan ülkeler, örneğin Şili, Kosta Rika, Ekvador, Japonya, Panama, Peru, Filipinler, Tayvan, Karayipler'in yanı sıra Kuzey Anadolu Fay Hattı üzerindeki Türkiye de sayılmıştır.

Ayrıca rapora göre doğal felaketlerin ekonomi üzerindeki etkisinin azaltılması için tek çare sigorta olarak gösterilmiş ve gelişmekte olan devletler düşük sigorta teminatlarıyla doğal felaketler karşısında en savunmasız ülkeler olarak nitelendirilmişlerdir. Diğer taraftan, Avrupa'nın gelişmiş ülkelerinde özellikle kış dönem-

lerinde hüküm süren sel ve kar fırtınalarının kredi notunu düşürme olasılığının çok daha sınırlı olduğu, sigorta teminatının yüksek olmasının da etkisiyle bu koşulların gelişmiş Avrupa ülkelerinde ciddi makroekonomik sonuçlara ve ülke notunda düşüşe sebep olacağına düşünülmediği belirtilmiştir.

Tüm bu hususlar ile birlikte jeolojik ve meteorolojik riskler de göz önüne alındığında, parametrik sigortanın, ülkemiz için, hem bireyler hem de kamu tarafından afet riskinin finansmanında kapasite geliştirme adına kullanılacak yeni bir araç olarak konumlandırılacağı düşünülmektedir.

Ülkemizde, bazı sigorta şirketleri tarafından son 2-3 yıldır farklı kurumsal veya bireysel parametrik sigorta ürünleri tüketicilere sunulmakla birlikte parametrik sigortanın henüz tam olarak bilinmemesi nedeniyle ulaşılan kitle ve ürün çeşitliliği çok sınırlıdır. Özellikle iklim kaynaklı değişikliklerden ekonomik olarak etkilenen rüzgar enerjisi tesisleri, güneş enerjisi tesisleri gibi yenilenebilir enerji tesisleri için dizayn edilmiş ürünlerin ilgi gördüğü gözlenmektedir. Tarifeli uçurum, poliçede yazılı süreler içinde gecikmesini veya iptal olmasını takiben tazminat ödemesini sigortalıdan herhangi bir belge talep etmeden, herhangi bir zarara/kayba uğrayıp uğramadığına bakmadan ve başka herhangi bir koşula bağlı

olmadan otomatik olarak sigortalının hesabına aktaran bireysel sigorta ürünü de parametrik sigortanın ülkemizdeki ilk uygulamalarından birisidir.

Önümüzdeki dönemlerde ürünün bilinirliğinin artması ile sisteme yeni sigortalılar kazandıracacağı, havuzun büyümesi ile prim tutarlarının düşeceği ve sektörün gelişmesine yardımcı olacağı dikkate alındığında bu çerçevede yapılacak iletişim ve tanıtım faaliyetlerinin önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Bölgesel kapsamda düşünüldüğünde, CCRIF (Caribbean Catastrophe Risk Insurance Facility) veya ARC (African Risk Capacity) benzeri ülkemizin içinde bulunduğu coğrafyayı kapsayan bir parametrik sigorta yapısı veya havuzu bulunmamaktadır. Ancak parametrik sigortanın, ülkemizde, büyükşehir belediyeleri başta olmak üzere kamu idareleri ve mahalli idareler için, doğal afet sonrasında kritik altyapının kısıtlı da olsa hızlıca ayağa kaldırılması ve etkilenen nüfusa acil yardım sağlanması amacıyla finansal kaynak oluşturma konusunda başarılı bir sigorta ürünü olarak değerlendirilebileceği düşünülmektedir.

VisualCapitalist tarafından yapılan "10 Büyük Ekonomik Bölge" sıralamasında New York-Washington-Boston bölgesi 3 trilyon 650 milyar ABD Doları ile ilk sırada; Paris-Amsterdam-Brüksel-Münih bölgesi 2 trilyon 505 milyar ABD Doları ile ikinci sırada; İstanbul-

İzmit-Bursa bölgesi ise 626 milyar ABD Doları ile 17'nci sıradadır. Listenin geneline bakıldığında 4'üncü sıradaki Tokyo bölgesi ile birlikte İstanbul-İzmit-Bursa bölgesinin deprem açısından en riskli bölge olduğu görülmektedir. Nitekim, 17 Ağustos 1999'da Marmara'da yaşanan deprem, 2001 ekonomik krizini tetikleyen nedenler arasında yer almış ve etkisi uzun yıllar sürmüştür.

Parametrik sigorta ürünlerinin, özellikle yüksek etkili, düşük frekanslı olaylar için uygun bir riski finansman aracı olarak kabul edildiği gözönüne alınarak, olası İstanbul depreminin ülkemiz ekonomisinde yaratacağı olumsuzluğu azaltmak, kritik altyapının tekrar işlerliğe geçmesini sağlamak ve afetten etkilenen nüfusa acil yardım için finansal kaynak oluşturmak konularında kamu ve mahalli

idarelerin prim ödeme güçlerine bağlı olarak parametrik koruma almaları seçeneğinin afet riskinin azaltılması uygulamaları çerçevesinde değerlendirilmesi fayda sağlayacaktır.

Sevgi UNAN
Koordinatör
Türkiye Sigorta Birliği

Kaynakça:

- <https://www.artemis.bm/>
- <https://www.mmc.com/advantage.html>
- <https://www.insurancejournal.com/>
- <https://corporatesolutions.swissre.com/>
- <https://content.naic.org/>
- <https://www.ccrif.org/>
- <https://www.reinsurancene.ws/>
- <https://www.eeri.org/parametric-insurance/>
- <https://www.climate.axa/>
- <https://www.munichre.com/en.html>
- <https://www.itij.com/welcome>
- <https://agroinsurance.com/en/>
- <https://www.africanriskcapacity.org/>
- <https://www.jumpstartrecovery.com/>
- <http://www.rmmagazine.com/>
- www.iklimin.org/
- <https://www.tr.undp.org/>
- <https://www.visualcapitalist.com/>
- *Türkiye'de Kentleşme ve Doğal Afet Riskleri ile İlişkisi, Fatma Neval Genç, TMMOB Afet Sempozyumu, 2007*
- *Doğal Afetlerin Kentsel ve Bölgesel Planlamada Yeri, Dr. Levent Uzunçubuk Jeodezi, Jeoinformasyon ve Arazi Yönetimi Dergisi, 2009/2 101*
- *Doğal Afetler İçin Risk Yönetimi, Barış Özkul, TMMOB Afet Sempozyumu, 2007*
- *Doğal Afetler ve Türk Sigorta Sektöründe Risk Transferi, Elif Çekici, 2011*
- *Afet Yönetiminde Kapasite Geliştirmenin Önemi ve Hatay Açısından Bir Değerlendirme, Prof. Dr. Yakup Bulut, Yrd. Doç. Dr. Soner Akın, Mehmet Kara, 2017*
- *Doğal Afetlere Dirençli Kentler İçin Sigorta, Sevgi Unan, Şehir&Toplum Dergisi, Sayı 10, Nisan-Temmuz 2018*
- *İklim Değişikliğinin Neden Olduğu Afetlerin Etkileri, Prof. Dr. Aslı Akay, 2019*
- *KOBİ'lerde Dayanıklılık: Yeni Riskler, Yeni Öncelikler CBI Durum Değerlendirme Raporu: Karmaşık Acil Durumlar ve Doğal Afetler, CBI Türkiye, 2019*

Yabancı Basından SEÇMELER

Havacılık Hasarlarına İlişkin Dikkat Çeken Altı Ana Trend

“Havacılık sektörü yaşanan bazı kazalara rağmen son zamanlarda en güvenli yıllarını yaşamaktadır. Bununla birlikte hasar sayısında azalma görülmemektedir.”

Kompozit malzeme ve daha yüksek maliyetli makine kullanımı nedeniyle artan onarım maliyetleri, insan kaynaklı hatalar, hava trafiğinin giderek yoğunlaştığı havalimanlarında yaşanan kazalar ve artan otomasyon bağımlılığı hasar frekansını etkileyen ana faktörlerden sadece birkaçıdır.

1. Temel Güvenlik Noktaları ve Devam Eden Hasarlar

Daha güvenilir makine ve teknolojilerin kullanımı ile birlikte havayolları endüstrisi özelindeki risk yönetimi alanında yaşanan iyileştirmeler, günümüzde ciddi kazaları önemli oranda azaltmıştır. “Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği (IATA)” nin raporuna¹ göre 2017’de 8,7 milyon uçuştan sadece birinde önemli bir kaza gerçekleşmiş ve toplam 41,8 milyon uçuşta dört milyardan fazla yolcu havayolları ile güvenli bir

şekilde seyahat etmiştir.

Allianz Group'a bağlı “Allianz Global Corporate & Specialty”nin (AGCS) Global Havacılık Hasarları Başkanı Kevin Smith’e göre “Yüz yılı aşkın havacılık tarihinde bir ilk olarak 2017 yılında ticari havayollarında hiçbir ölümcül olay yaşanmayarak, her açıdan dikkat çekici bir başarı sağlanmıştır.” Bu aslında şaşkınlık yaratacak bir durum değildir; zira havayolu ulaşımı, uçak ve motor üreticilerinin kayda değer çabalarının bir sonucu olarak, çok daha güvenli bir hal almıştır.

¹ IATA’nın 22 Şubat 2018 tarihinde yayınlamış olduğu 2017 yılına ait havayolu güvenliği verimlilik raporu.

Tablo 1. Havacılık Sigortalarına İlişkin Hasarlar ve Başlıca Nedenleri

Hasar Tutarına Göre		Hasar Sayısına Göre	
 Çarpışma / Kırılma	%59	 Çarpışma / Kırılma	%27
 Hatalı işçilik ve bakım	%10	 Seyahat ile ilgili sorunlar (bagaj gecikmesi dahil)	%20
 Makine bozulması (motor arızası dahil)	%6	 Hatalı işçilik ve bakım	%13
 Seyahat ile ilgili sorunlar (bagaj gecikmesi dahil)	%4	 Kayıp düşerek yaralanma	%5
 Kayıp düşerek yaralanma	%3	 Kusurlu /Bozuk ürünler	%3
 Diğer	%18	 Diğer	%32

Kaynak: AGCS, Kurumsal sigortalı hasarların ana nedenleri. 48,692 adet sigorta endüstrisine ait hasarın incelenmesi sonucu Haziran 2013 ile Temmuz 2018 arasında yaklaşık 13 Milyar Euro (14.9 Milyar ABD Doları) sigortalı hasar oluşmuştur.

Herhangi bir anda bir milyondan fazla insanın havada olduğu düşünüldüğünde bu etkileyici istatistik takdiri hak etmektedir. Ancak 2018 yılından bugüne kadar bir dizi ölümcül havayolu kazası gerçekleşmiştir. 2018 yılı Ekim ayında Lion Air'e ait Boeing 737'nin kalkıştan kısa bir süre sonra Endonezya açıklarında düşerek 189 kişinin hayatını kaybetmesine neden olan kaza bunların en korkuncudur. Benzer şekilde, 10 Mart 2019'da, Etiyopya Havayolları'na ait bir Boeing 737 kalkıştan kısa bir süre sonra

düşerek 157 yolcunun tamamının hayatını kaybetmesine sebep olmuştur. Bu kazaları Mayıs 2018'de Cubana de Aviacion Havayollarına ait bir Boeing 737'nin 112 yolcu ve mürettebatıyla birlikte kaybolması izlemiştir. Buna ek olarak, 2018 yılında ölümcül sonuçlara yol açmayan, ancak uçağın tamir edilemez hale geldiği "uçak gövde sigortası" özelinde bir dizi hasar da gerçekleşmiştir. Örneğin, Pegasus Havayolları'na ait Boeing 737 model yolcu uçağı, Ocak 2018'de Trabzon Havalimanı'nda

pistten çıkmasının ardından hizmet dışı kalırken, Xiamen Hava Yollarına ait bir Boeing 737, Ağustos ayında kötü hava koşullarına bağlı olarak zorunlu iniş sonrası pistten çıkarak tam ziyaa uğramıştır. 2018 yılında, toplam 556 ölümlle sonuçlanan 15 ölümcül uçak kazası gerçekleşmiştir. Buna rağmen 2018 yılı, "Aviation Safety Network"ün istatistiklerine² göre, ölümcül kazaların sayısı temel alındığında en güvenli üçüncü ve can kayıpları bakımından ise en güvenli dokuzuncu yıl olarak değerlendirilmektedir.

² Aviation Safety Network (Havacılık Güvenliği Ağı)'ün, 2018 yılına

ilişkin yayınlamış olduğu havayolları kaza istatistikleri.

2. Önemli Bir Hasar Faktörü Olarak İnsan Hataları

Havacılık sektöründe, üretim ve bakım süreçlerindeki kalite kontrolün iyileştirilmesi ve yaşanan teknolojik gelişmelerin mekanik ya da yapısal arızalardan kaynaklanan kaza sayısını önemli ölçüde azaltması neticesinde, insan kaynaklı hatalar çok daha önemli bir hasar sebebi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kevin Smith'e göre "Pilotaj hatası, birçok havacılık kazasında en önemli neden olmakta; havayolu kazalarının %95'inin mesleki kabiliyete bağlı insan hatası içerdiği tahmin edilmektedir. Uçakların günümüzde çok daha güvenli olduğu aşikârdır; ancak kazaların çoğunluğu kötü hava koşullarında kalkış esnasında ya da farklı olumsuz şartlarda pilotların gösterdiği tepkilerin bazı bireysel yargı hatalarına maruz olması nedeniyle ortaya çıkmaktadır.

Geçtiğimiz beş yıl boyunca meydana gelmiş 470.000'den fazla sigortalı hasarın AGCS tarafından incelenmesi neticesinde³, havada ve yerde gerçekleşen farklı çarpışma kazaları küresel anlamda yangın ve infilak kazalarının ardından sigortalı kayıpların ikinci ana nedeni olarak gösterilmektedir. Bu veri setinde havacılığa

ilişkin çarpışma ve kaza olaylarının, tüm hasarların toplam maliyetinin yarısından fazlasını, yani %59'unu ve hasar sayısı açısından ise oransal olarak %27'sini diğer bir deyişle dörtte birinden fazlasını oluşturduğunu göstermektedir. Bu tür olaylar sadece büyük çarpışmalarla sınırlı kalmamakta; sert inişleri, kuş çarpmalarını ve kalkış-iniş esnasında pistte gerçekleşen farklı olayların yaratmış olduğu çeşitli riskleri de içermektedir.⁴ (ortalama hasar tutarı yaklaşık 1.4 milyon (1.6 milyon ABD Doları) Euro'dur.

3. Artan Hasar Sayısı ve Uçak Maliyetleri

Katastrofik havacılık kazaları günümüzde çok daha az görülmeyle birlikte, havacılık sektöründe genel hasar frekansı; yüksek tamir maliyetleri, riske maruz değerlerdeki artış ve rekabetçi sektörel piyasa ortamında havayolu şirketlerinin direnci karşısında düşük seviyede kalan muafiyet oranları sebebiyle giderek artmaktadır. Uçak değerlerinin 1982 yılı ile karşılaştırıldığında üç kat arttığı günümüzde, ortalama 1 milyon dolar tutarındaki tenzili muafiyet 1982 yılındaki ile yaklaşık olarak aynı düzeyde kalmıştır.

JLT ye göre⁵, 2017 yılında

birkaç büyük kaza dışında hiçbir can kaybı yaşanmamasına rağmen, 2018 yılı havacılık hasarlarının toplam primleri aştığı altıncı yıl olmuş; havacılık sigortaları piyasa koşulları nedeniyle yıpratıcı hasarlara zorlukla göğüs gerebilmiştir.

Hasar frekansındaki artışın yanı sıra, muafiyet oranlarının teknolojik gelişme ve uçak değerlerindeki artışa ayak uyduramaması dolayısıyla toplam hasar maliyeti de bu olumsuzluğa yol açmıştır. Smith'e göre bugün 5 milyon ABD Doları tutarındaki bir hasar beş yıl öncesinin 1 milyon ABD Doları tutarındaki bir hasar rakamına denk gelmekte ve muafiyet limitleri içinde kalmaktadır.

4. Pahalı Kompozit Malzemelere Bağlı Yüksek Makine Tamir Maliyetleri

Uçak üretiminde kompozit malzemelerin kullanımı son on yıl içinde önemli bir artış göstermiş ve günümüzde küresel anlamda faaliyet gösteren ticari havayolu filolarının çoğunluğu bu malzemeleri kullanır hale gelmiştir. Kompozitler, reçineyle kaplanmış karbon fiber tabakaları gibi güçlü ve aynı zamanda hafif bir malzemedir. Bu tür malzemeler teknik özellikleri nedeniyle, toplam

³ AGCS, Global Claims Review-Kurumsal sigortalara ait hasarların başlıca nedenleri. AGCS ve diğer sigorta şirketlerine ait 58.1 milyar

Euro (66.5 milyar ABD Doları) tutarındaki 471,326 adet sigortalı hasarın incelenmesi.

⁴ AGCS. 2013-2018 Temmuz ayları arasında gerçekleşen, pist kazasını da

içeren 404 adet havacılık hasarı verilerine dayanmaktadır.

⁵ JLT, 2018 yılı son çeyrekte gerçekleşen havacılık sektörüne ait konuşmalar.

ağırlığı azaltıp yakıt verimliliğini artırarak tasarruf sağlamakta ve günümüzde modern uçaklarda yaygın olarak kullanılmaktadır. Özellikle Boeing 787 Dreamliner'ların neredeyse %50'si ağırlıklı olarak kompozit malzemelerden üretilmektedir⁶.

Smith'e göre "Kompozit malzemeler, birçok faydasının yanında, daha zor ve maliyetli bir onarım sürecine sahiptir." "Uçak üreticileri, bu malzemeleri yıllar önce geliştirirken onarım sürecinde karşılaşılan muhtemel zorlukları öngörememiş olabilirler." Karşılaşılan hasarlar nedeniyle kazanılan tecrübe ile birlikte üretimi geleneksel metal alaşımlarından daha pahalı olan kompozit malzemelerin havayolu şirketlerine daha yüksek bir tamir maliyeti yarattığı anlaşılmıştır. Bunun yanında, tamir için daha çok emek gerektiren bir süreç ve daha büyük bir onarım alanına ihtiyaç duyulmaktadır.

Smith'e göre, "Kompozit malzemeler söz konusu olduğunda yedi yıl civarında bir süreyi kapsayan hasar tecrübesine sahip olduğumuz bir noktada bulunmaktayız. Buna dayanarak kompozit bir uçağın onarımının daha pahalı olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz." Örnek vermek gerekirse, Boeing 787'nin ön iniş takımı altındaki bir yangının yarattığı tahribatın onarım maliyeti 13 milyon

ABD Dolarına ulaşmaktadır. Diğer taraftan, aynı tür bir kaza dikkate alındığında eski nesil metal alaşımlı bir uçak için onarım maliyeti 3 ile 4 milyon ABD Doları arasında değişebilmektedir.

Uçak motorları günümüzde daha emniyetli ve güvenilir olmalarına karşın, onarım ve değişimleri çok daha maliyetlidir. Airbus A350'de kullanılan birinci sınıf motorlardan her biri 40 milyon ABD Dolarından daha yüksek maliyetlidir. Bu tutar on yıl önceki bir Boeing 737'nin toplam değerinin biraz altında bir rakama denk gelmektedir.

Yakıt verimliliğini artırmak için gösterilen çaba, daha uzak mesafelere uçabilen daha hafif motorların üretilmesine imkân sağlamıştır. Bununla birlikte, yeni materyallerin kullanılmasıyla sağlanan teknik gelişmelerle birlikte daha ince ve hafif türbin kanatlarının kullanılması motor bileşenlerinin tolerans değerlerinin düşmesini sağlarken, yedek parça maliyetlerini artırmıştır.

5. Yoğun Havalimanları ve Beraberinde Artan Yer Kazaları

Sigorta şirketleri yüksek onarım maliyetlerine ek olarak, giderek artan miktarda yıpratıcı hasarla karşılaşmaktadır. Hava ulaşımının hızlı büyümesiyle

birlikte yolcu sayısının ikiye katlanarak 2036 yılına kadar 7,8 milyara çıkması beklenmektedir. Bu daha da yoğun bir hava trafiği ve havalimanı anlamına gelmektedir⁷.

Smith'e göre "Hava yolculuğunun gelişmesiyle birlikte, havaalanlarının içi ve çevresindeki yoğunluk büyük bir sorun haline gelmiştir." "Birçok havaalanının altyapısı uçak ve yolcu sayısındaki hızlı büyümeye ayak uyduramamaktadır. Yerdeki uçak sayısının artışına paralel olarak hizmet alanları ve apronlar daha sıkışık hale gelmekte; bu durum uçakların birbiri veya yer hizmetleri sağlayan unsurlarla çarpışma sıklığında bir artışa neden olmaktadır.

Geçen yıl AGCS tarafından 14 Alman havalimanında gerçekleştirilen 523 adet kazanın analizi sonucunda, asfalt üzerindeki uçakların gördüğü zararın sigortalı kayıpların başlıca nedeni olduğu anlaşılmıştır. Bu olayların yarısından fazlası, uçak çekme-itme aracı, yıkama araçları, bagaj taşıma arabaları, hava platformu araçları vb. gibi unsurların çarpmasından kaynaklanmaktadır.

Örneğin, yeni nesil çekici araçların (bir uçağın ön iniş takımının etrafında dolaşacak şekilde hareket edebilen) kullanılması birçok büyük kazaya neden olmuştur. Bu araçlardan bazıları, operasyon sırasında

⁶ Boeig web sitesi, 787 Dreamliner'in tasarımında kullanılan ileri kompozit teknolojisi.

⁷ IATA, 24 Ekim 2017 yılında yayınlanan tahmin.

alev olarak uçaklara zarar vermiş ve bu kazalardan biri, bir adet Boeing 777'nin tam ziyayı ile sonuçlanmıştır.

6. Yeni Etmenler; Siber Riskler ve Teknolojiye Olan Bağımlılık

Uçaklar ve havayolu şirketleri, uçağın kendisinden bilet kesimine kadar giderek artan şekilde teknolojiye bağımlı hale gelmektedir. Günümüzde bir A350 uçağı, altı saatlik bir uçuş sırasında yer kontrolörlerine eski bir A380'den %60 daha fazla bir oranda, yani yaklaşık 400.000 adet bilgisayar verisi göndermektedir. Müret-

sayısının yetersiz kalacağı endişesiyle, uçakların zaman içinde otomatikleşmesi kuvvetle muhtemel gözükmektedir. Boeing firması pilot sayısında öngörülen yetersizliğe bağlı olarak önümüzdeki 20 yıl boyunca 600.000'den fazla pilotun sektöre kazandırılması gerektiğini belirtmiştir. Smith'e göre, uçuş kokpitinde yalnızca bir mürettebatın bulunduğu ve yer desteği olarak devam ettirilecek uçuşların, uçuş mürettebatının beceri, eğitim ve özellikle de zorlu koşullarla nasıl başa çıkabileceği noktasında farklı yansımaları olacaktır.

Öte yandan, fiziksel hasara ve BT sistem kesintisi gibi iş

genelinde siber risk, havacılık sektörü için bir numaralı tehdit olarak algılanmaktadır. Sigortacılar bugüne kadar bazı dolaylı siber risk kaynaklı hasarlar için ödeme yapmış olmalarına rağmen, siber bir olayın tetiklediği önemli sayılabilecek bir havacılık hasarı gerçekleşmemiştir. Bunun canlı bir örneği, biletleme sistemi arızasından kaynaklanan uçuş iptali için mali sorumluluk dahilinde tazminat talep eden yolculara ödeme yapan AGCS'dir.

Mürettebatsız yolcu uçakları henüz yakın bir gelecekte olası görülmemekle birlikte, "otonom uçuş" havacılık sigortaları açısından gelişim gösteren bir

Tablo 2. 2019 Yılı Havacılık Sektörüne Ait En Önemli Riskler

RİSK	YÜZDE	2018 SIRALAMASI	TREND
1. Siber olaylar	%43	2 (%44)	↑
2. İş durması	%37	1 (%45)	↓
3. Kanun ve düzenlemelerde değişiklik	%36	4 (%26)	↑
4. Piyasa gelişmeleri	%33	3 (%33)	↓
5. Katastrofik doğal afetler	%19	9 (%11)	↑
6. Politik risk ve şiddet olayları	%16	4 (%26)	↓
7. Ürünün geri çağırılması ve seri hatalar	%13 NEW	-	↑
8. Yeni teknolojiler	%12	6 (%17)	↓
9. İtibar kaybı veya marka değerinde düşüş	%11	8 (%14)	↓
10. Nitelikli işgücü noksanlığı	%11	9 (%11)	▬

Kaynak: Allianz Risk Barometresi 2019

tebatsız ticari yolcu uçuşu teknolojisi halihazırda var olmakla birlikte, gerçeğe dönüşmesi onlarca yıl uzakta gözükmektedir. Bununla birlikte, maliyetleri düşürme arzusu ve pilot

durması hasarına sebebiyet verebilecek teknoloji ya da siber kaynaklı risklerin yarattığı tehdit de önem taşımaktadır. Allianz Risk Barometresi'ne (bkz. Tablo 2) göre, 2019 yılı

pazar olarak karşımıza çıkmaktadır. AGCS'nin büyüyen bir drone sigortası portföyü bulunmakta ve buna paralel olarak ilgili hasarlarda artış gözlenmektedir. Drone kullanımının farklı

alanlara yayılmasıyla birlikte hasarlarda belirgin bir artış kaydedileceği belirtilmektedir.

On yıl önce, New York'un La Guardia Havalimanı'ndan Charlotte-North Carolina'ya gitmekte olan ABD Hava Yollarına ait 1549 uçuş numaralı uçak kalkıştan yedi dakika sonra arızalanarak Hudson Nehri'ne iniş yapmak zorunda kalmıştır. 150 yolcu ve beş uçuş mürettebatının tümü bu kazadan kurtulurken, bu kaza her iki motora ciddi şekilde zarar veren "Kanada Kaz" sürüsünün sebep olduğu bir çarpışma nedeniyle gerçekleşmiştir. "Hudson'daki Mucize" olarak adlandırılan bu olay, daha sonra Tom Hanks'in uçağın kaptanını oynadığı "Sully" filmi olarak beyaz perdeye aktarılmıştır.

Aradan on yıl geçmesine rağmen, kuşların uçaklara çarpması, kazalara neden olarak uçuş güvenliğine büyük bir tehdit oluşturmaya devam etmektedir. AGCS'nin havacılık

sigortası hasarları analizine göre "Kuş Çarpması" önemli bir hasar nedeni olup, 2013-2018 Temmuz ayları arasında 300 milyon Euro (340 milyon ABD Doları) tutarında zarara yol açmıştır. Bu riskler ilgili olarak, söz konusu dönemde sigortacılar tarafından 956 adet hasar ihbarı alınmıştır. Ortalama hasar maliyeti 322.065 Euro(368.000 ABD Doları) olup, bazı münferit hasarların 15 milyon Euro üzerinde gerçekleştiği tespit edilerek raporlanmıştır. Kazaların çoğu, kuşların ön cama çarptığı sırada veya motorlara doğru uçtuğunda gerçekleşmiştir.

Kuş kazalarının yaratmış olduğu ekonomik hasarın boyutunun, ABD'de yılda 400 milyon ABD Doları'ndan fazla olduğu hesaplanmış ve kesin sayılara ulaşmak zor olsa da, bu rakamın dünya çapında 1.2 milyar ABD Doları olarak gerçekleştiği bildirilmiştir. Kuş kazalarının yönetim ve kontrolü ile birlikte, havaalanlarında kalkış

ve iniş sırasında "uçağın kuşlarla çarpışma" olasılığını azaltmak için farklı girişimlerde bulunmaktadır. Birçok havalimanı "doğal yaşam yönetim planı" uygulamakta ve bu doğrultuda doğal yaşam uzmanlarını istihdam etmektedirler. Bunun yanında; sesler, ışıklar, havai fişekler, radyo kontrollü uçaklar, sahte hayvanlar, lazerler, köpekler, kuş yakalama ve yer değiştirme gibi çeşitli özel teknikler kullanılmaktadır. Sonuç olarak, ticari hava trafiğindeki büyüme ve sürü olarak gezen kuş nüfusunda gözlenen artış, tehdit oluşturmaya devam etmektedir.

**Allianz Global Corporate & Specialty
Aviation Claims
Çvr: Sertuğ SUNAY**

Orta Doğu'da Savaş Riski Fiyatlandırması

Suudi petrol işleme tesisinde meydana gelen son drone saldırısı Orta Doğu ve Körfez ülkelerindeki sigorta teminat ve risk yönetimi stratejilerini gözden geçirmeleri konusunda sigorta şirketleri üzerindeki baskıları artıracaktır.

En dar noktası 21 mil genişliğinde olan Hürmüz Boğazı, İran'ı Umman ve Birleşik Arap Emirlikleri'nden ayıran ve Suudi Arabistan, Irak, Kuveyt, Birleşik Arap Emirlikleri, İran ve Katar gibi ülkelerden geçen ve dünyada deniz yoluyla taşınan tüm petrolün yaklaşık üçte birine eşit olan 21 milyon varil petrolün her gün geçiş yaptığı; petrol taşımacılığında dünyanın en önemli geçit noktası olarak değerlendirilmektedir.

Hürmüz Boğazı ve etrafındaki denizler uluslararası deniz taşımacılığında son derece önemli bir konuma sahip olmanın yanı sıra, siyasi gerginliklere de yol açmaktadır. Bu bölgede 2019 yılı boyunca da, Mayıs ayında Birleşik Arap Emirlikleri kıyılarında petrol tankerlerinin seyir sırasında saldırıya uğraması ve yine Temmuz ayı sonlarında İran kuvvetlerinin

İngiliz bandıralı “Stena Impero” adlı petrol tankerine el koyması gibi bir dizi olay meydana gelmiştir.

Bununla birlikte, Orta Doğu ve Körfez ülkelerine Hürmüz Boğazı dışında ulaşılabilecek başka bir yol bulunmaması nedeniyle başta petrol tankerleri olmak üzere pek çok geminin, yüklerini artan tehditlere rağmen istenilen yerlere ulaştırmak için bu tehlikeli sulardan geçmesi gerekmektedir. Bu da, boğazı stratejik bir geçiş noktası haline getirmektedir.

Bu durumda sigorta şirketleri nasıl bir tutum izlemelidir? “Stena Impero”nun alıkonulması, sigortanın bir gemiye el konulması durumunda ne tür bir yaklaşım geliştirdiğine örnek olmaktadır. Olay ile ilgili en önemli unsur, geminin 23 mürettebatının İran Kuvvetleri tarafından alıkonulması olmuştur. Gemi mürettebatı genellikle P&I kulüpleri veya mütüel kuruluşlar tarafından teminat altına alınmakta; bu tür yapılar üyeler arasında risk ve bilgi paylaşımı ve üyelerin haklarının temsilini mümkün kılabilir. Gemiye el konulması

durumunda sigortalı öncelikle broker ile irtibata geçer. Broker ise hukukçular ve gemiye el koyan taraf ile temasa geçecek profesyonel arabuluculara talimat verecek hasar birimlerini devreye sokar.

Armatörlere göre gemiye el konulması, uzmanlık gerektiren bir savaş sigortası ile teminat altına alınmalıdır. Gemiye el konulur ve 6 ay içinde geri alınamaz ise sigortalı sigorta bedelinin tamamını talep etme şansına sahip olmalıdır. Ancak, bazı poliçelerde tam ziya talebinde bulunabilmesi için 12 ay geçmesi gerekmektedir. Mali yönden baktığımız zaman, geminin alıkonulduğu her gün aynı zamanda geminin yükünü teslim edememesine ve geçici iş durmasına sebep olmaktadır. Bu durumda, sigorta poliçesi geminin el konulduğu zaman zarfında sigortalının kar kaybına karşı “Savaş”a bağlı “kar kaybı” teminatı ile sigortalıların ihtiyaçlarına çözüm bulmaktadır. Yalnız, bu zorunlu olmayan bir teminattır ve armatörler tarafından her zaman tercih edilmemektedir.

Maddi değeri görece yüksek olan emtea göz önünde bulundurulduğunda, bölgedeki saldırılara hedef olabilecek petrol tankerlerinin değeri 200 milyon ABD Doları'nı geçebilmektedir. Örneğin, petrol taşımacılığı yapan büyük bir geminin tekne maliyeti yaklaşık 85 ile 100 milyon ABD Doları arasında olabilmektedir. Fiyatlandırma da geminin büyüklüğü ve yaşı fiyatı belirleyen en önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Petrol taşımacılığı yapan, brüt yük taşıma kapasitesi 180.000 ila 300.000 dwt* olan, 5 yaşında bir geminin ortalama değeri 70 milyon ABD Doları civarındadır.

sigorta şirketi yerine, birçok farklı sigorta şirketine dağılmaktadır.

Tekne sigortaları, bir gemiyi çarpma/çarpışma kaynaklı fiziksel hasarlara karşı teminat altına almaktayken, savaş, korsan saldırıları ve gemiye el konulmasına karşı teminat sağlamamaktadır. Bu riskler için özel olarak savaş teminatı poliçesi alınması gerekmektedir. Savaş teminatı bazen brokerlar aracılığıyla tekne sigortası ile beraber sağlanırken, bazen de ayrı olarak verilebilmektedir.

Emtea sigortaları malların taşınması sırasında meydana gelebilecek tüm fiziksel hasarlara karşı koruma sağlamakta-

sigortası poliçelerinde yer alan "yedi gün içerisinde iptal" ihbarını göndermişlerdir.

Bu bağlamda armatör veya gemi kiralayanların istisna kapsamına alınan bu bölgeye giriş yaptıkları süre boyunca ek prim, diğer bir ifadeyle "ihlal primi" ödemeleri gerekmektedir. Tekne tarafında söz konusu prim hesabı, tanker normalde yedi günlük süre içinde ihlal bölgesinde bulunacağı gözönünde bulundurularak tekne değerinin belli bir yüzdesi alınarak hesaplanmaktadır.

Emtea tarafında ise mevcut poliçelerle ilgili "yedi gün içerisinde iptal" ihbarı yapılmış ve bölgeye giriş çıkış yapan her

*Dwt (Dead Weight Tonnage - Bir geminin yük ve diğer ağırlıklar (yakıt, yağ, kumanya vb.) dahil, longton (1 longton = 1.016 kg) cinsinden taşıyabileceği en fazla ağırlık)

Aynı zamanda, bir varil petrolün fiyatının 65 ABD Doları olduğu ve geminin tam kapasite ile iki milyon petrol varilini taşıyabildiği varsayıldığında, bölgede yol alan büyük bir geminin tahmini yükünün değeri 130 milyon ABD Doları civarında olmaktadır.

Sigorta Teminatındaki Farklılıklar

Açık denizlerde seyreden gemilerin daha fazla riske maruz olmaları ve bedellerinin genellikle yüksek olması nedeniyle sigorta plasmanında koasürans yöntemi tercih edilmektedir. Bu sayede risk tek bir

dır. Tekne sigortalarından farklı olarak, emtea teminatlarında savaş riskine ilişkin maliyet "tüm riskler" primi içerisine dahil edilmektedir.

Mayıs ayında Fucayra açıklarında dört petrol tankerinin hasara uğraması neticesinde Lloyd's Market Association'ın Ortak Savaş Komitesi (Joint War Committee), Hürmüz Boğazı ve çevresindeki riskli bölgeleri "savaş ihlali bölgesi" (War Breach Zone) olarak sınıflandırarak, "yüksek riskli bölge" şeklinde değerlendirmiştir. Sigortacılar, bu bölge artık savaş sigorta teminatı kapsamı dışında kalacağı için, sigortalılara mevcut savaş

türlü mal için ek prim uygulanmıştır. "Savaşta Emtea" risklerinde, ek prim ödemeleri gemideki toplam emtea bedeli üzerinden uygulanmaktadır.

Fiyatlandırma

İlk petrol tankeri hadisesinden bu yana Orta Doğu Körfez'ine giren gemiler için Nakliyat Savaş primlerinde artış gerçekleşmiştir. Armatörler her ne kadar savaş riski teminatı için daha fazla prim ödüyorlarsa da; bu sadece genel bir fiyat artışını yansıtmamaktadır. Belli sevkiyatların fiyatları mevcut risk algısındaki değişiklik nedeniyle yükselmiştir.

Armatörler çoğu zaman söz konusu maliyetleri gemiyi kiralayan kişilere aktarmaktadır.

Körfez bölgesinin yüksek risk kategorisinde yer alması nedeniyle, bölgeye giren gemiler için ek ihlal primleri uygulanmaktadır. Haziran ayında “Front Altair” ile “Kokuka Courageous” isimli petrol tankerlerine yapılan saldırıları takiben, son olarak İngiliz bandıralı petrol tankerine el konulması bölgede seyrin daha da “riskli” olarak algılanmasına yol açmıştır. Bu süre zarfında, ek ihlal prim oranlarının tankerin tekne değerinin %0,2 ile %0,5

aralığında olduğu kaydedilmiştir. Bu oranlar çeşitli şartlara bağlı olarak daha düşük seviyede de gerçekleşebilmektedir.

İngiliz bandıralı petrol tanker olayı sonrası, global filonun ancak küçük bir kısmını oluşturan İngiliz ve Amerikan bandıralı gemiler için tekne değerinin %0,5’inden daha fazla fiyat uygulandığı gözlenmektedir. İngiliz Hükümeti’nin Hürmüz Boğazı’ndan geçen petrol tankerlerine refakat etmesi amacıyla donanma gemilerini kullanması kararı, armatörler için fiyatlar açısından olumlu bir gelişmedir.

Emtea sigortalarında savaş teminatı ek primleri, petrol ve doğalgaz risklerine genellikle bu malları taşıyan geminin risk altında olduğu düşünülerek uygulanmaktadır. Ancak bu durum elbette önümüzdeki zamanlarda değişiklik gösterebilecektir.

**Insurance Day
Çeviren: Arda AKYÜZ**